

با دعاوی تعاونی‌ها با یکدیگر که در مواد زیر به اختصار طرفین اختلاف» یا «طرفهای دعوا» نامیده می‌شوند، بدون مراجعه به دادگاه و از طریق داوری بر اساس این مقررات انجام خواهد شد.

بخش اول قواعد کلی:

ماده ۱: اصلاحات و تعاریف

اصطلاحات و عبارات مندرج در این مقررات به شرح زیر تعریف شده‌اند:

الف - داوری به معنای رسیدگی و حل و فصل اختلافات میان اعضاء تعاونی‌ها یا تعاونی‌ها با یکدیگر و یا اعضاء و تعاونی در خارج از دادگاه به وسیله اتحادیه‌های تعاونی و اتاق‌های تعاون است که طرفین اختلاف، داوری آنها را به موجب اساسنامه مورد عمل خود یا شرط ضمن عقد یا توافق بعدی پذیرفته‌اند.

ب - داور یا مرجع داوری حسب مورد عبارت است از اتحادیه تعاونی مربوط یا اتاق تعاون اعم از شهرستان، استان و مرکزی خواه طرفهای دعوا، عضو آن اتحادیه تعاونی یا اتاق تعان باشند یا نباشند. در صورت عدم وجود اتحادیه تعاونی مربوط یا وقوع اختلاف بین اعضاء تعاونی‌های دارای موضوع فعالیت غیر مشابه یا میان تعاونی‌های با نوع و ماهیت متمایز یا موضوع فعالیت مختلف، مرجع داوری بر اساس حوزه یا مرکز اصلی عملیات این تعاونی‌ها، حسب مورد، اتاق تعاون شهرستان، استان و مرکزی خواهد بود.

ج - منظور از اتحادیه تعاونی مربوط اتحادیه‌ای است که موضوع فعالیت آن با فعالیت تعاونی طرفین اختلاف، واحد یا مشابه است.

د - تعاونی‌ها از نظر این مقررات، شامل شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌های تعاونی (با حوزه عمل شهرستان، استان و سراسر کشور) می‌باشند.

ه - اعضاء تعاونی‌ها به معنای اشخاص حقیقی یا حقوقی عضو شرکتهای تعاونی و شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی عضو اتحادیه می‌باشند.

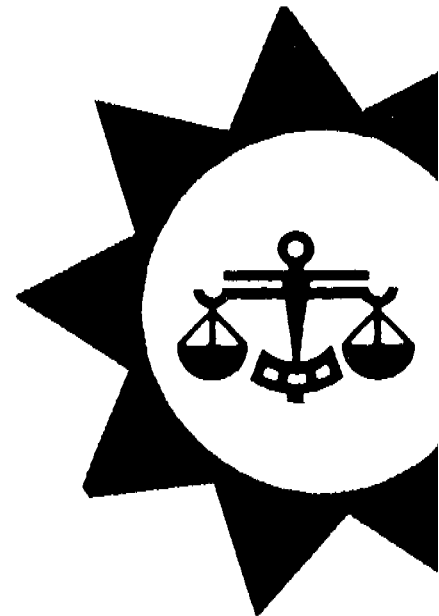
و - اتحادیه‌های تعاونی یا اتاق‌های تعاون برای انجام داوری موضوع این مقررات، یک یا سه نفر را از بین افراد

اشاره

با این که داوری در حل و فصل اختلافات و دعاوی تعاونی‌ها و اعضاء آنها در مقررات قانون بخش تعاونی پیش‌بینی شده و بند (۹) ماده (۴۳) این قانون، حل و فصل اختلافات بین اعضاء تعاونی‌ها را به اتحادیه‌های تعاونی و بند (۳) ماده (۵۷) همان قانون رفع اختلافات میان اعضاء و اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها به صورت کند خدماشنشی و صلح را به اتاق‌های تعاونی مسحول نموده است. ولی این تمهید در بخش تعاونی هنوز با اقبال چندانی روی نرفته و شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی در عمل، تمایل زیادی برای ارجاع اختلافات خود به داوری مراجع مذکور نشان نداده‌اند. دلیل این امر را باید در عوامل متعددی جستجو نمود که مهم‌ترین آنها فقدان ضوابط و قواعد مدون داوری در بخش تعاونی و عدم رغبت به روش داوری دوسویه و کند خدماشنشی در دنیای کنونی می‌باشد لذا به منظور رفع این نقیصه عمده، مقررات نمونه داوری در بخش تعاونی برای اولین بار تدوین یافته است که می‌تواند مراجعه به داوری برای حل و فصل اختلافات را به عنوان شیوه‌ای مؤثر و کارآمد و جایگزینی مناسب برای رسیدگی قضایی به همگان معرفی و توصیه نماید.

مقدمه

با توجه به نقش داوری در حل اختلافات و نظر به ضرورت تقویت و توسعه «داوری‌ها» در بخش تعاونی و تسهیل در اجرای شیوه داوری به ویژه در محدوده امور مربوط به تعاونی‌ها که در بند ۹ ماده ۴۳ و بند ۳ ماده ۵۷ قانون بخش تعاونی و نیز اساسنامه مورد عمل تعاونی‌ها مورد تأکید قرار گرفته است. «مقررات داوری در بخش تعاونی» در اجرای وظایف قانونی وزارت تعاون، مصحح در ماده ۶۶ قانون بخش تعاونی به ویژه بندهای ۱ و ۲ آن بشرح مندرج در مواد و بندهای آتی تعیین و ابلاغ می‌گردد. و از این پس، رسیدگی و حل و فصل اختلافات اعضاء حقیقی یا حقوقی تعاونی‌ها، اختلافات اعضاء با تعاونی‌ها و

مقررات نمونه

داوری در بخش

تعاونی

محمد رضا شفايي

برعهده طرفین اختلاف است و در صورت عدم تعیین عده داوران، یا عدم حصول توافق دو طرف در این زمینه، مرجع داور، هیأتی را مرکب از سه نفر از داوران واجد شرایط خود تعیین خواهد نمود. هیأت داور باید از میان داوران خود یک نفر را به عنوان سرداور یا داور رئیس به منظور نظارت بر رعایت مفاد این مقررات و حسن جریان داور تعیین کند.

ماده ۶: روش تعیین داوران

تعیین داور یا داوران، برعهده مرجع داور خواهد بود ولی طرفین می‌توانند با موافقت مرجع داور، تمام یا تعدادی از داوران را به تراضی انتخاب نمایند.

ماده ۷: اعتراض به صلاحیت داوران (موارد جرح داور)

- ۱- فقدان یا سلب اهلیت قانونی داور یا محرومیت از داور به موجب حکم قطعی دادگاه.
- ۲- وجود یا حدوث شرایط و اوضاع و احوالی که باعث شک و تردید موجه و معقول نسبت به رعایت به بیطرفی و استقلال داور می‌شود، مشروط بر اینکه معترض در زمان تعیین داور موردنظر، اطلاع از شرایط و اوضاع و احوال موصوف نداشته باشد.
- ۳- فقدان و یا از دست دادن شرایط و اوصافی که مورد توافق و نظر طرفین بوده است.

ماده ۸: نحوه جرح و رد داوران

- ۱- طرفین در صورت وجود موارد جرح می‌توانند تا قبل از صدور رأی داور اعتراض خود را با ذکر دلایل و مستندات مربوطه به مرجع داور اعلام نمایند. مرجع داور موظف است پس از دریافت تقاضای جرح داور، در اسرع وقت به اعتراض وی رسیدگی و نظر قطعی خود را که برای طرفین لازم‌الاجرا است، اعلام نماید.
- ۲- داور باید تا اعلام نظر مرجع داور، رسیدگی به اختلاف موضوع داور را متوقف نماید.

ماده ۹: داور جانشین

در صورت فوت یا حجر یا استعفاء و یا

موجب اساسنامه مورد عمل خود، داور موضوع این مقررات را پذیرفته‌اند مندرجات اساسنامه آنها در این زمینه به منزله توافقنامه داور محسوب می‌شود. موافقتنامه داور در سایر موارد می‌تواند طی هر گونه سندی که به امضای طرفین رسیده است یا از طریق مبادله نامه، تلکس، تلگرام یا نظایر آنها منعقد شده باشد.

۳- ارجاع به سندی در قرارداد کتبی که متضمن شرط داور باشد نیز به منزله موافقتنامه داور محسوب است.

ماده ۴: شروع جریان داور

۱۴- شروع داور از زمان ابلاغ درخواست خواهان داور به طرف مقابل و ارسال رونوشت آن به مرجع داور (اتحادیه تعاونی مربوط یا اتاق تعاون شهرستان، استان و مرکزی حسب مورد) خواهد بود.

متقاضی داور می‌تواند درخواست ارجاع امر به داور را از طریق نامه سفارشی دو قبضه، پیام تصویری (نمابر)، تلکس، تلگرام و یا اظهارنامه و مانند آن برای طرف دیگر ارسال دارد. این درخواست وقتی به مخاطب ابلاغ شده محسوب است که وصول آن به اقامتگاه قانونی وی محرز باشد یا بر طبق مفاد درخواست اقدامی کرده باشد و یا پاسخ مثبت یا منفی به این درخواست داده باشد.

۲- درخواست ارجاع به داور باید متضمن نکات زیر باشد:

- الف - نام و نشانی طرفین
- ب - بیان ادعا، خواسته و تقویم ارزش آن
- ج - شرط داور یا موافقتنامه داور
- د - تعداد داوران و چگونگی انتخاب آنها در صورتی که طرفین در این خصوص توافق کرده باشند.
- ۳- رونوشت درخواست مزبور باید همزمان با ابلاغ آن به طرف دیگر (خواننده داور) به همراه تصویر مصدق مستندات آن برای مرجع داور ارسال شود.

بخش سوم - ترکیب داور

ماده ۵: تعداد داوران

تعیین تعداد داوران (یک یا سه داور)

واجب شرایط به عنوان داور انتخاب خواهند نمود. داور در این مقررات اعم از داور واحد یا هیأت داور است.

در مواردی که داور توسط هیأتی متشکل از سه داور انجام می‌شود حداقل یکی از داوران آن باید از میان حقوقدانان تعیین شود. انتخاب داور یا داوران از سوی هیأت مدیره اتحادیه تعاونی یا اتاق تعاون خواهد بود.

ماده ۲: قلمرو و محدوده داور

۱- داور میان طرفهای دعوا در محدوده موضوع فعالیت تعاونی و مفاد اساسنامه یا در روابط متقابل تجاری و صنفی آنها مشمول ضوابط و قواعد مندرج در این مقررات خواهد بود و رسیدگی به دعاوی کیفری و اختلافات با ماهیت وصف جزایی از قلمرو شمول این مقررات خارج بوده و تشخیص این امر با داور یا مرجع داور است. همچنین رسیدگی به دعاوی اعضای تعاونی‌ها یا غیر تعاونی‌ها یا با اتباع خارجی (اعم از حقیقی و حقوقی) جز در صورت توافق دو طرف از شمول این مقررات مستثنی می‌باشد.

۲- طرفین اختلاف که به موجب اساسنامه مورد عمل موظف به ارجاع اختلافات به داور شده‌اند باید بر اساس مقررات حاضر، اختلافات خود را اعم از آن که در مراجع قضایی طرح شده یا نشده باشد و در صورت طرح در هر مرحله از رسیدگی می‌باشد به مرجع داور مورد توافق ارجاع دهند و در صورتی که چنین تکلیفی در اساسنامه مقرر نشده باشد، می‌توانند با توافق، موضوع مورد اختلاف را به داور ارجاع کنند.

بخش دوم - موافقتنامه داور و شروع جریان داور

ماده ۳: موافقتنامه داور

۱- موافقتنامه داور، قراردادی است که به موجب آن طرفین توافق می‌کنند که دعاوی خود را به داور اتحادیه تعاونی یا اتاق تعاون محول نمایند. این قرارداد ممکن است پیش یا پس از وقوع اختلاف منعقد شود.

۲- در مواردی که طرفین دعوا به

می‌توانند با موافقت داور و با تعهد به تأمین هزینه مسافرت داور یا داوران، محل داوری را با توافق یکدیگر معین کنند.

ماده ۱۵: زبان داوری

طرفین می‌توانند در مورد زبان یا زبانهای مورد استفاده در رسیدگی داوری توافق نمایند. در صورت عدم توافق طرفین، زبان یا زبانهای مورد استفاده را تعیین خواهد کرد. در هر حال، زبان داوری در محدوده داوری‌های اختلافات داخلی، زبان فارسی است.

ماده ۱۶: ارجاع امر به کارشناسی

داور می‌تواند در موارد لزوم و یا به تقاضای هریک از طرفین، موضوع را به کارشناسی ارجاع کند. در این صورت، طرفین مکلفند هرگونه اطلاعات و مدارک موردنیاز را در اختیار کارشناس منتخب داور یا مورد توافق خود قرار دهند. نظریه کارشناسی از طریق مرجع داوری به طرفین ابلاغ می‌گردد تا چنانچه به مفاد آن اعتراض دارند حداکثر ظرف پنج روز از تاریخ ابلاغ اعلام نمایند. اعتراض مسدود در هیأت کارشناسی مرکب از سه نفر کارشناس به انتخاب داور یا به توافق طرفین، رسیدگی شده و نظری که این هیأت صادر و اعلام می‌کند، قطعی و غیرقابل اعتراض و مبنای تصمیم‌گیری داور خواهد بود.

بخش پنجم - ختم رسیدگی، صدور رأی و اجرای آن

ماده ۱۷: خاتمه رسیدگی

رسیدگی داوری با صدور رأی نهایی یا به موجب دستور یا قرار داور در موارد زیر خاتمه می‌یابد:

الف - استرداد درخواست ارجاع به داوری از ناحیه خواهان مگر آنکه خوانده به آن اعتراض نماید و داور ادامه رسیدگی و صدور رأی را برای احقاق حقوق و منافع قانونی خواننده ضروری تشخیص دهد.

ب - عدم امکان قانونی یا عملی رسیدگی به تشخیص داور و تأیید مرجع داوری.

متقاضی الزامی است مگر آنکه طرفین به ترتیب دیگری توافق کرده باشند.

۲- در مواردی که داور هیأتی متشکل از سه نفر است، جلسات رسیدگی هیأت، با حضور اکثریت اعضای آن رسمیت خواهد یافت.

۳- کلیه لوایح، مدارک و یا سایر اطلاعاتی که توسط یکی از طرفین به داور تسلیم و ارائه شده و همچنین گزارش و نظریه کارشناس منتخب داور یا مورد توافق طرفین باید در زمان مناسب به طرفهای اختلاف ابلاغ گردد.

۴- داور صورت مجلسی از مذاکرات جلسه رسیدگی تهیه و به امضای حاضرین خواهد رساند. طرفین می‌توانند از صورت مجلس تنظیمی درخواست رونوشت کنند.

۵- داور می‌تواند به طرفین اجازه بدهد دلایل و مدارکی که قبلاً ارائه و استناد شده در جلسه رسیدگی تسلیم نمایند.

ماده ۱۳: قصور هر کدام از طرفین

۱- چنانچه خواهان داوری بدون هیچگونه عذر موجهی ظرف مهلت یک هفته از تاریخ ابلاغ اخطاریه داور، نسبت به تکمیل خواسته یا مستندات آن اقدام نکند، داور قرار ابطال درخواست داوری را صادر خواهد نمود، این قرار قطعی و غیرقابل اعتراض است.

۲- عدم ارائه پاسخ یا دفاع از ناحیه خوانده داوری در مهلت مقرر، به شرط آنکه به تشخیص داور موجه و مورد قبول نباشد، به معنای قبول ادعای خواهان تلقی شده و مانع از رسیدگی داور نخواهد بود.

۳- عدم حضور هریک از طرفین در جلسه رسیدگی یا خودداری آنان از ارائه ادله و مدارک مورد استناد، مانع از رسیدگی به موضوع اختلاف نبوده و داور براساس مدارک موجود رسیدگی و رأی مقتضی صادر خواهد نمود.

ماده ۱۴: محل داوری

داوری در اقامتگاه یا مرکز اصلی فعالیت مرجع داوری انجام خواهد شد مگر آنکه با توجه به شرایط و اوضاع و احوال دعوا و سهولت دسترسی به طرفین و تسریع در رسیدگی، محل دیگری توسط داور تعیین شود. در هر حال طرفین

لغو حکم داور یا داوران از سوی مرجع داوری به دلیل قصور یا ناتوانی در انجام وظایف داوری و یا عدم امکان قانونی اجرای آنها و یا ثبوت جهات رد داور، مرجع داوری موظف است حداکثر ظرف یک هفته نسبت به تعیین داور جایگزین اقدام نماید.

بخش چهارم - آئین داوری ماده ۱۰: مقررات عمومی

داور باید با رعایت قواعد آئین داوری، جریان داوری را به نحو مقتضی اداره و تصدی نموده و با طرفین اختلاف همواره رفتار مساوی و یکنواخت داشته باشد و به هرکدام از آنان، فرصت کافی برای طرح ادعا یا دفاع و ارائه دلایل و مستندات بدهد.

ماده ۱۱: نحوه رسیدگی

۱- داور بساید به محض وصول درخواست ارجاع به داوری و ضامنه آن، مراتب را به طرف مقابل (خواننده داوری) ابلاغ و ظرف مهلت مشخصی درخواست ارسال پاسخ نماید. طرفین می‌توانند تا اعلام ختم رسیدگی، کلیه اسناد و مدارکی را که مرتبط با موضوع تشخیص می‌دهند، همراه با درخواست یا دفاع خود تقدیم دارند.

۲- چنانچه بین طرفین به نحو دیگری توافق نشده باشد، هریک از آنها می‌تواند دادخواست یا دفاعیه خود را در طول رسیدگی داوری اصلاح یا تکمیل نماید مگر آنکه داور اصلاح یا تکمیل خواسته یا دفاعیه را به دلیل طولانی شدن بیش از حد جریان رسیدگی و یا عدم ارتباط آن با موضوع داوری مجاز تشخیص ندهد.

۳- ابلاغ کلیه اوراق و اخطاریه‌های داوری از طریق مرجع داوری مطابق با مقررات قانون آئین دادرسی مدنی جدید انجام خواهد شد.

ماده ۱۲: جلسه رسیدگی

۱- تشخیص لزوم تشکیل جلسه برای ارائه ادله و توضیحات بر عهده داور است ولی در صورتی که یکی از طرفین در زمان مناسب تقاضای تشکیل جلسه کند، برگزاری جلسه رسیدگی با حضور طرف

رأی، از داور تقاضا کند نسبت به ادعاهایی که در طول جریان داوری مطرح شده ولی در رأی صادره مورد حکم قرار نگرفته است، رأی تکمیلی صادر نماید. داور در صورتی که درخواست مزبور را موجه تشخیص دهد، ظرف ۳۰ روز مبادرت به صدور رأی تکمیلی خواهد کرد.

۴- مقررات ماده ۱۹ در مورد اصلاح، تفسیر و رأی تکمیلی نیز لازم‌الرعايه است.

ماده ۲۱: اجرای رأی

رأی داور جز در موارد مذکور در ماده ۴۸۹ قانون آیین دادرسی مدنی، قطعی و پس از ابلاغ، لازم‌الاجرا است و در صورت تقاضای کتبی از دادگاه صالحه، از طریق اجرای احکام دادگاه به مورد اجرا گذاشته می‌شود.

بخش نهم - سایر مقررات

ماده ۲۲: هزینه‌ها

هزینه‌ها عبارتند از:

- ۱- هزینه‌های داوری
- ۲- هزینه‌های اداری

ماده ۲۳: هزینه‌های داوری شامل

موارد زیر است:

- ۱- حق‌الزحمه داوران
- ۲- حق‌الزحمه کارشناسان مطابق با تعرفه‌های قانونی
- ۳- مأموریت داوران به خارج از حوزه مقرر داوری در صورتی که به تقاضای هریک از طرفین و تشخیص و تأیید مرجع داوری انجام شده باشد.

ماده ۲۴: هزینه‌های اداری

هزینه‌های اداری شامل تدارک مکان مناسب برای برگزاری جلسات داوری، تأمین منشی، مترجم و نظایر آن می‌باشد.

ماده ۲۵: تعیین حق‌الزحمه داوری

حق‌الزحمه داوران براساس آئین‌نامه مصوب ریاست قوه قضائیه، موضوع ماده ۴۹۸ قانون آیین دادرسی مدنی تعیین می‌شود و چنانچه هریک از داوران و طرفین اختلاف، قراردادی درخصوص میزان حق‌الزحمه داوری منعقد شده

ماده ۱۹: شکل و محتوای رأی

- ۱- رأی داور باید کتبی و حاوی شماره و تاریخ و محل صدور باشد و به امضای تمام یا اکثریت اعضای آن برسد.
- ۲- رأی داور باید موجه و مدلل بوده و مغایر با قوانین و مقررات موجد حق نباشد.
- ۳- پس از امضای رأی، رونوشت آن باید به هریک از طرفین ابلاغ شود.

ماده ۲۰: اصلاح، تفسیر و تکمیل رأی

- ۱- تا زمانی که رأی داوری اجرا نشده است، هریک از طرفین می‌تواند از داور درخواست تصحیح اشتباهات نگارشی و محاسبه‌ای رأی یا رفع ابهام از آن بنماید. داور نیز می‌تواند در صورت ملاحظه هرگونه اشتباه یا ابهام در رأی صادره رأساً اقدام به تصحیح یا تفسیر رأی نماید.
- ۲- داور باید ظرف ۳۰ روز از تاریخ دریافت تقاضای تصحیح یا تفسیر رأی، یا ۳۰ روز از زمان اطلاع از اشتباه یا ابهام رأی، نسبت به اصلاح یا تفسیر آن اقدام کند.
- ۳- هریک از طرفین می‌تواند با ارسال اخطاریه‌ای ظرف ۲۰ روز از تاریخ ابلاغ

- ج - توافق طرفین بر ختم رسیدگی و حل و فصل اختلافات خود به طریق مصالحه و سازش و با شرایط مرضی‌الطرفین.
- د - صدور قرار ابطال درخواست، موضوع بند ۱ ماده ۱۳.

ماده ۱۸: صدور رأی

- ۱- داور باید براساس قوانین و مقررات جاری و اصول و قواعد حقوقی حاکم بر ماهیت اختلاف، حداکثر ظرف ۲۰ روز از تاریخ اعلام ختم رسیدگی، رأی منقضی را صادر نماید.
- ۲- شرایط و مندرجات قرارداد طرفین و عرف و عادت بازرگانی مربوط باید در اتخاذ تصمیم داور مدنظر قرار گیرد.
- ۳- داور در صورتی که طرفین به صراحت اجازه داده باشند، می‌تواند براساس موازین عدل و انصاف یا به صورت کدخدامنشی تصمیم بگیرد.
- ۴- تصمیم داور یا هیأت داوری که با اکثریت اعضای آن اتخاذ شده و معتبر خواهد بود، به منزله رأی مرجع داوری است.

تا سال ۱۳۳۲ که «لایحه شرکتهای تعاونی» در جهت توسعه دایره و دامنه شکل‌های تعاونی در عرصه فعالیت‌های متنوع‌تر و انطباق بیشتر مقررات حاکم بر اداره امور تعاونیها با اصول بین‌المللی تعاون، به تصویب رسید، در قوانین متعددی تشکیل «شرکتهای تعاونی کاربایی» و «شرکتهای تعاونی مصرف برای کارمندان و بازنشستگان دستگاههای دولتی و کارگران کارخانه‌ها» و «شرکتهای تعاونی کشاورزی و تولید و مصرف و اعتبار برای اهالی روستاها و بخش‌های کشور» همراه با تخصیص اعتبارات و مساعدت‌های مالیاتی و ثبتی، پیش‌بینی شده بود.

پراکندگی مقررات راجع به «تعاون» در قوانین مختلفه، سرانجام منجر به تصویب «لایحه قانونی شرکتهای تعاونی در سال ۱۳۳۲ و سپس تصویب لایحه تکمیلی دیگری با همین عنوان در سال ۱۳۳۴ گردید.

در قوانین مصوب سالهای ۱۳۳۲ و ۱۳۳۴ ضمن ارائه تعریف ناقصی از شرکتهای تعاونی و تجویز امکان تأمین خدمات عمومی مختلف و انجام فعالیت‌های متنوعی در قالب تعاونی، «عضویت آزاد و اختیاری عموم اشخاص واجد شرایط مقرر در اساسنامه با تصویب هیأت مدیره»، «اعمال یک رأی توسط هر عضو در مجامع عمومی با مالکیت هر تعداد سهم»، «پرداخت مازاد برگشتی به اعضاء»، «تشکیل اتحادیه‌های تعاونی به صورت محلی و مرکزی»، «پرداخت سود محدود به سهام اعضاء» و «آزادی خروج از عضویت تعاونی» تصریح شده و به منظور ایجاد مرکز واحدی برای تصویب اساسنامه انواع تعاونیها و رسیدگی به امور آنها، شورائی به نام

سال ۱۳۱۱ ادامه یافت. در این قانون مؤسسات تعاونی در دو نوع شرکت تعاونی شامل «تولید» و «مصرف» به عنوان یکی از انواع هفت‌گانه شرکتهای تجاری، به رسمیت شناخته شدند. در قانون مذکور که تنها ۵ ماده از ۳۰۰

ورود و ظهور مقررات تعاونی در قوانین موضوعه کشور ایران، به شیوه و بر پایه اصول و موازینی که از حدود ۱۵۰ سال پیش در اروپا شکل گرفته است سابقه‌ای ۷۵ ساله دارد و اصول بین‌المللی تعاون، به تدریج و همراه با تحول و تطور قوانین تعاونی در کشورمان، قوام و استحکام یافته است. بر همین اساس و در نگرشی کلی، تاریخچه پیدایش و تکامل قوانین تعاونی در ایران را می‌توان به چهار دوره متمایز از یکدیگر تقسیم نمود: دوره نخست از سال ۱۳۰۴ شروع و تا سال ۱۳۵۰ ادامه می‌یابد. دوره دوم از سال ۱۳۵۰ تا سال ۱۳۵۹ و دوره سوم از سال ۱۳۵۹ تا سال ۱۳۷۰ و دوره چهارم از سال ۱۳۷۰ آغاز شده و تا حال حاضر ادامه یافته است.

در ایسن گفتار ضمن مروری بر اهم قوانین وضع شده در سه دوره پیشین ویژگیهای هر دوره، قوانین و مقررات معتبر در دوره اخیر، که برای نخستین بار و پس از پیروزی انقلاب اسلامی در ایران، با تعیین بخش تعاونی به عنوان یکی از سه رکن اقتصادی کشور (دولتی - تعاونی - خصوصی) در قانون اساسی مصوب ۱۳۵۸، بخش تعاونی کشور در گستره وسیعی وارد مرحله کاملاً تازه‌ای گردید، مورد نقد و بررسی قرار می‌گیرد:

۱- دوره اول: پیدایش تعاون و سیر تکاملی آن در قوانین کشور ایران (سالهای ۱۳۰۴ تا ۱۳۵۰):

نخستین بار مقررات مربوط به شرکتهای تعاونی در قانون تجارت مصوب سال ۱۳۰۴ وارد و تغییرات بعدی آن تا

سیر تطور قوانین تعاونی در ایران

سید یوسف اسماعیل صفوی

ماده آن به شرکتهای تعاونی اختصاص داشت، برخلاف سایر انواع شرکتهای تجاری که سهامداران آنها به میزان سهام خود در مجامع عمومی از حق رأی برخوردار هستند، بر این موضوع تصریح شده بود که هیچیک از شرکاء نمی‌توانند در مجمع عمومی بیش از یک رأی داشته باشند. (ماده ۱۹۴)

در قوانین بعدی نیز که تا کنون درباره «تعاون» به تصویب رسیده، و به آنها اشاره خواهد شد، اصل مهم «هر عضو شرکت تعاونی صرفنظر از تعداد سهام خود فقط حق اعمال یک رأی را در مجامع عمومی دارد» همواره منظور و مراعات شده است.

تعاونی - اقتصاد خصوصی) به ترتیب در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران و سپس تصویب لایحه قانونی طرح اشتغال بیکاران در سال ۱۳۵۹ توسط شورای انقلاب وقت، تشکیل شرکتهای تعاونی تولیدی در انواع گوناگون و تعاونیهای توزیعی مختلف توسط اقشار مردم مورد اقبال و توجه بی سابقه‌ای قرار گرفت تا حدی که شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی که در طول متجاوز از نیم قرن و تا قبل از سال ۱۳۵۹ به تعداد تقریبی ۶ هزار واحد تشکیل شده و بیش از نیمی از آنها فعالیت مؤثری نداشتند، تا سال ۱۳۷۰ به بیش از ۲۳ هزار واحد رسیدند.

ویژگی دیگر این دوره که قبلاً سابقه‌ای در قوانین کشور نداشت، تجویز تشکیل شرکتهای تعاونی معدنی توسط کارگران، تکنسین‌ها و مهندسیین معادن، زیر نظر سازمان مرکزی تعاونیهای معدنی ایران که به موجب قانون مصوب ۱۳۶۴ در وزارت معادن تأسیس گردید، می‌باشد.

تشکیل تعداد کثیری از شرکتهای تعاونی معدنی در ایران تا سال ۱۳۷۰ و پس از آن، ضمن آنکه امکان بهره‌برداری از معادن کشور را در قالب تشکیل‌های تولیدی حداقل ۷ نفره فراهم نمود، میزان فعالیت در زمینه کشف معادن مختلف و استخراج کانی‌های غیردولتی را که پیش از آن در انحصار بخش غیرتعاونی بود، به سرعت افزایش داده و این بخش از تعاونیهای کشور را قادر به رقابت با بخش خصوصی در زمینه‌های استخراج، فروش و حتی صادرات مواد معدنی به کشورهای متقاضی نمود.

از سال ۱۳۵۹ با تصویب طرح قانونی اشتغال بیکاران و آئین‌نامه اجرایی آن، در هر استان، مرکزی به نام «مرکز گسترش خدمات تعاونیهای تولیدی و عمرانی» وابسته به استانداری تشکیل شده و همه ساله در قانون بودجه سالانه کشور مبلغ قابل توجهی به صورت وام قابل پرداخت برای تعاونیهای تولیدی که غالباً توسط فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و دبلمه‌های بیکار تشکیل می‌شدند، به تصویب رسیده و با شرایط سهل و آسان در اختیار تعاونیهای تولیدی گذارده می‌شد. تشکیل

هریک.

ج - پیش‌بینی مقررات راجع به تشکیل، اداره امور و انحلال تعاونیها.

د - تدوین و تبیین مقررات مربوط به ارکان تعاونیها شامل هیأت مدیره، مجامع عمومی و بازرسان و تعیین حدود وظایف و اختیارات هر یک و نحوه انجام آنها.

ه - پیش‌بینی سه نوع اتحادیه تعاونی شامل اتحادیه‌های نظارت و هماهنگی، اتحادیه‌های بازرگانی و اتحادیه‌های اعتباری و تعیین اهداف و مقاصد مورد نظر از تشکیل آنها.

و - پیش‌بینی و تعیین مقررات راجع به شورای عالی تعاون، تشکیلات و نظام تعاونی کشور و اتحادیه‌های تعاونی مرکزی هر یک از رشته‌های سه گانه تعاونیها.

ز - رعایت اصول شش گانه وقت بین‌المللی تعاون در مواد مختلفه.

ح - تعیین سه مرجع دولتی برای نظارت بر تشکیل و اداره امور انواع مشخصی از تعاونیها و اختصاص مجازاتهایی برای مسئولان متخلف تعاونیها و تفویض اختیار پیگرد قانونی اعضای هیأت مدیره، مدیرعامل، بازرسان و یا اعضای متخلف تعاونیها به وزارت تعاون و امور روستاهای وقت از طریق مراجع قضائی و همچنین اعطای اختیار برکناری مدیران و بازرسان متخلف یا غیرفعال به مرجع مذکور.

ط - تعیین مقررات مالی و نحوه تقسیم سود خالص سالانه.

ی - پیش‌بینی معافیت‌های مالیاتی برای انواعی از شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی و ایجاد تسهیلاتی در جهت اعطای وام‌های بانکی به شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی

۳- دوره سوم: مقررات تعاونی سالهای ۱۳۵۹ تا ۱۳۷۰:

پس از پیروزی انقلاب اسلامی در سال ۱۳۵۷ و الزام دولت به ایجاد اشتغال برای بیکاران مستعد و آماده کار از طریق در اختیار گذاردن وسایل کار و تسهیلات و اعتبارات مالی بدون بهره یا کم‌بهره در قالب شرکتهای تعاونی تولیدی و نیز تعیین بخش تعاونی به عنوان یکی از سه رکن اقتصادی کشور (اقتصاد دولتی - اقتصاد

«شورای عالی تعاون» به ریاست وزیر کار و امور اجتماعی و با عضویت چند تن از مقامات کشوری یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان، پیش‌بینی شده بود. به این ترتیب با تصویب دو لایحه قانونی مزبور، شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی ضمن برخورداری از معافیت مالیاتی و حق الثبت و حق تمبر سهام، تا حدودی از قانون تجارت فاصله گرفته و به اصول بین‌المللی تعاون، نزدیکتر شدند. لیکن چون در لوایح مزبور، مقرراتی درباره هیأت مدیره، مجامع عمومی، بازرسان و مدیرعامل وضع نشده بود، ارکان تعاونیها از مقررات قانون تجارت تبعیت می‌نمودند.

علاوه بر این در سال ۱۳۴۲ بر طبق اساسنامه مصوب کمیسیونهای قوه مقننه وقت که در سالهای ۱۳۴۶ و ۱۳۴۸ مورد اصلاح و تکمیل قرار گرفت، امور مربوط به تشکیل شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و کشاورزی، آموزش، هدایت، حمایت، حسابرسی و نظارت بر فعالیت آنها به عهده سازمانی به نام «سازمان مرکزی تعاون روستایی ایران» که هم‌اکنون نیز موجود بوده و در زمینه‌های یاد شده و توسعه و ترویج تعاونیهای روستایی و کشاورزی فعالیت دارد، گذاشته شد.

۲- دوره دوم: مقررات تعاونی سالهای ۱۳۵۰ تا ۱۳۵۹:

این دوره که از سال ۱۳۵۰ با تصویب قانون جامع و به مراتب کاملتری نسبت به قوانین گذشته، تحت عنوان «قانون شرکتهای تعاونی» شروع شده و تا سال ۱۳۵۹ تنها قانون مورد تبعیت عموم شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی در سطح کشور بوده است و بعدها نیز علیرغم تصویب قوانین دیگر، تا سال ۱۳۷۰ بخش اعظم تعاونیها براساس مقررات آن تشکیل شده‌اند، در زمینه‌های گوناگونی از اهمیت قابل توجهی برخوردار است که از جمله آنها می‌توان موارد زیر را اشاره نمود:

الف - ارائه تعریف مناسب و کاملی از شرکت تعاونی

ب - تقسیم شرکتهای تعاونی به سه رشته کلی و تفکیک هر رشته به انواع فرعی شرکتهای تعاونی با مقررات ویژه

شرکتهای تعاونی تولیدی نیز که تا پیش از سال ۱۳۵۹ تعداد آنها به صد واحد نیز نمی‌رسید، در این دوره با شتاب زیادی پیگیری شد و تا سال ۱۳۷۰ تعداد این نوع تعاونیها که با اعطای تسهیلات و کمکهای دولتی تشکیل شدند به بیش از ۳ هزار واحد بالغ گردید.

در این دوره علیرغم تفکیک شرکتهای تعاونی به دو نوع کلی تولیدی و توزیعی که تقریباً تمامی فعالیتهای آنها را می‌توانست شامل گردد، و مغایرت آن با تقسیم‌بندی تعاونیها به سه رشته متفاوت با انواع مقرر در قانون اساسی، مطابق با قانون شرکتهای تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰ و اصلاحیه‌های آن از یک سو و پیدایش سازمانهای متعددی برای نظارت بر تشکیل و فعالیت انواع گوناگونی از تعاونیها، ایجاب می‌نمود که هر چه سریعتر مجموعه تعاونیهای کشور، از قانون و مرکزیت واحدی که اهداف و انواع تعاونیهای مقرر در قانون اساسی را تحقق بخشیده تبعیت نماید و سازمانهای متعدد دولتی ناظر بر تشکیل و اداره امور هر گروه از تعاونیها، که مانع از برنامه ریزی منظم و منسجمی در مجموعه بخش تعاونی کشور شده بودند، در یک واحد مشخص گردآوری شوند. لیکن تصویب قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران که پیش نویس آن در انطباق با اصل چهل و سوم و چهل و چهار قانون اساسی در اولین دوره مجلس شورای اسلامی و از سال ۱۳۶۰ تهیه و تدوین شده بود، با شروع جنگ ۸ ساله دولت عراق علیه ایران، باده‌سال تأخیر یعنی در سال ۱۳۷۰ انجام پذیرفت که بررسی ویژگیهای آن، موضوع بحث دوره چهارم و آخر از مراحل تطور قوانین تعاونی در کشور ایران است.

۴- دوره چهارم: مقررات تعاونی سالهای ۱۳۷۰ تا حال حاضر

بر اساس احکام مقرر در قانون اساسی، سرانجام قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران در نیمه سال ۱۳۷۰ شمسی، به تصویب مجلس شورای اسلامی رسید. ویژگیها و امتیازات این قانون موجب شده است تا تاریخ تصویب

آن، بعنوان مبدأ تاریخی آخرین دوره وضع و تصویب قوانین تعاونی در ایران قرارداده شود. به موجب این قانون برای نخستین بار در طول تاریخ پیدایش و توسعه و ترویج تعاونیهای ایران، به منظور کمک به تحقق اهداف تعاونی، آموزش، حمایت، پشتیبانی و نظارت بر فعالیت تعاونیهای کشور، وزارتخانه مستقلی بنام «وزارت تعاون» از ابتدای سال ۱۳۷۱ تشکیل و شروع به فعالیت نمود.

از زمانی که وزارت تعاون با انحلال سازمانهای متعدد تعاونی و انتقال پرسنل، اموال و تعهدات آنها به این وزارتخانه تشکیل گردید، موجبات توسعه و ترویج تعاون بصورتی که هیچگاه در گذشته میسر نشده بود، فراهم گردید و نهضت واقعی تعاون در ایران، عملاً از سال ۱۳۷۱ که وزارت تعاون تشکیل گردید، شروع شده و ادامه یافته است. ویژگیهای قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران و آثار آن بر بخش تعاونی کشور در زمینه‌های گوناگونی قابل بررسی و تبیین است که مختصراً به اهم آنها اشاره می‌شود.

۱- در زمره اهدافی که برای بخش تعاونی در قانون مزبور پیش‌بینی شده، «ایجاد و تأمین شرایط و امکانات کار برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل» و «قرار دادن وسایل کار در اختیار کسانی که قادر بکارند ولی وسایل کار ندارند» و «تحقق عدالت اجتماعی» و بالاخره «فرارگرفتن مدیریت و سرمایه و منافع حاصله در اختیار نیروی کار و تشویق بهره برداری مستقیم از حاصل کار خود» می‌باشد. در طول ۱۱ سال گذشته که از تشکیل وزارت تعاون می‌گذرد، تلاش فراوانی بعمل آمده تا با توسعه و ترویج کمی و کیفی تعاونیها، این بخش از اقتصاد کشور بتواند در حد امکان و ضرورت‌های حاکم بر برنامه ریزی عمومی اقتصاد ایران در مسیر اهداف تعیین شده گام بردارد. افزایش تعداد تعاونیها در طول ۱۱ سال گذشته به بیش از دو برابر تعداد تعاونیهای موجود تا قبل از تشکیل وزارت تعاون، مویید و مبین تلاش گسترده وزارت تعاون در جهت تحقق اهدافی است که برای بخش تعاونی

در قانون پیش‌بینی گردیده و تا حال حاضر متجاوز از شصت هزار تعاونی که بیش از نیمی از آنها به شرح پیش‌گفته با همکاری و معاضدت وزارت تعاون تشکیل شده‌اند، تحت آموزش، ارشاد، حمایت و نظارت وزارت مزبور قرار دارند و امید می‌رود در آینده‌ای نه چندان دور، بخش تعاونی کشور بتواند در پیشرفت و توسعه اقتصاد جمهوری اسلامی ایران، نقش بمراتب گسترده‌تر و ارزنده‌تری را ایفاء نماید. روند کنونی، نوید بخش تحقق این خواسته بتدریج و مرور زمان می‌باشد.

۲- برای اولین بار در قوانین تعاونی ایران، شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی، بنا به تصریح قانون بخش تعاونی، از شخصیت حقوقی مستقل برخوردار شده‌اند و وزارت تعاون قانوناً مجاز به دخالت در امور داخلی تعاونیها نمی‌باشد. این موضوع موجب گذر از مرحله دخالت در امور تعاونیها به نظارت دولت از طریق وزارت تعاون بر فعالیت تعاونیها شده است و اداره امور تعاونیها به روش دموکراتیک و بدون مداخله دستگاههای دولتی، عملاً تحقق یافته است.

۳- براساس مقررات قانون بخش تعاونی و در تطابق با اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی، شرکتهای تعاونی به دو نوع کلی تولیدی و توزیعی تقسیم شده‌اند. خصیصه ممتاز تعاونیهای تولیدی، اشتغال اعضاء در این نوع از تعاونیها می‌باشد. از طرفی، تعاونیهای توزیعی در تقسیم بندی قانون به دو نوع «تأمین نیاز تولید کنندگان» و «تأمین کننده نیاز مصرف کنندگان» به طیف وسیع و گسترده‌ای از اقشار گوناگون مردم این امکان را می‌دهد که بتوانند برای تأمین هر نوع نیاز تولیدی یا مصرفی خود، به تشکیل تعاونی مبادرت ورزند. به این ترتیب بر خلاف قوانین سابق تعاونی که تنها تشکیل شرکتهای تعاونی را با احتساب تعاونیهای تولیدی و معدنی در ۱۵ نوع مشخص تجویز نموده بود، مطابق با قانون بخش تعاونی هر فعالیتی را می‌توان در قالب تعاونی، انجام داد.

۴- علاوه بر پیش‌بینی آزادی عضویت و خروج اختیاری اعضاء از تعاونیها، ارزش سهام اعضاء که به موجب قوانین سابق تعاونی به هنگام خروج از عضویت،

بتوانند به وظایف و اختیارات متنوع خود در قبال تعاونی‌های عضو عمل نمایند که با مرور زمان امکان‌پذیر است، وزارت تعاون از اعمال نظارت بر تعاونی‌ها فارغ شده و می‌تواند به نحو بهتری به وظایف حمایتی، پشتیبانی و ارشادی خود در قبال تعاونی‌ها و توسعه این بخش مهم از اقتصاد کشور عمل نماید.

برای پیوند تشکلهای تعاونی در سطوح شهرستان، استان و مرکز ایران تشکیل اتاق‌های تعاون با وظایف و اختیاراتی که اتاقهای بازرگانی و صنایع و معادن کشور در بخش خصوصی دارند، توسط تعاونی‌ها طبق ترتیب مشخص و معینی پیش‌بینی شده است و اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران در رأس اتاقهای تعاون استانها و شهرستانها که به مثابه شعب اتاق تعاون مرکزی عمل می‌نمایند، قرار گرفته است.

۱۰- در وزارت تعاون به منظور اعطای مستقیم تسهیلات مالی به تعاونی‌ها و جمع‌آوری ۴ درصد از سودخالص سالانه تعاونی‌های سودده، صندوق تعاون ایجاد شده است که در طول ۱۱ سال گذشته شعب آن، علاوه بر مراکز استانها، در تعداد کثیری از شهرستانهای ایران نیز تشکیل شده و فعالیت دارند. بخش قابل توجهی از وجوه حاصل از ۴ درصد دریافتی صندوق تعاون از سودخالص سالانه شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی، صرف انجام آموزش‌های تعاونی در تعاونی‌ها به منظور افزایش معلومات مدیران، بازرسان و اعضای تعاونی‌ها و بهبود کیفی فعالیت شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی کشور می‌شود.

۱۱- تصویب تشکیل بانک تعاون به عنوان بانک اختصاصی بخش تعاونی، موجبات تسهیل و تسریع اعطای اعتبارات و وامهای مورد نیاز تعاونی‌ها را که تاکنون از طریق بانکهای دیگر و به سختی انجام می‌پذیرفت، فراهم خواهد نمود. فعالیت این بانک قطعاً در روند تشکیل و توسعه بخش تعاونی کشور، نقشی مؤثر ایفاء نموده و اقتصاد تعاونی ایران را از اقتدار و استحکام بیشتری برخوردار می‌نماید.

پشتیبانی واقعی و عملی از تعاونی‌ها، خصوصاً تعاونی‌های تسولیدی را، امکان‌پذیر ساخته است و افزایش بی‌سابقه تعداد تعاونی‌های تولیدی از زمان تشکیل وزارت تعاون، دلیل قاطعی بر اقدامات حمایتی دولت ایران در ارتباط با تشکیل و توسعه فعالیت این نوع تعاونیها است.

۷- امکان پرداخت حقوق، پاداش یا حق الزحمه به اعضای هیأت مدیره و بازرسان که در گذشته می‌بایست به رایگان به وظایف و مسئولیتهای خود عمل می‌نمودند انگیزه مدیران و بازرسان را برای تلاش بیشتر در تعاونی و کاندیدا شدن اعضای برای تصدی سمت‌های مزبور افزایش داده است.

۸- در ارکان تعاونی‌ها شامل مجمع عمومی مؤسس، مجمع عمومی عادی و فوق‌العاده، هیأت مدیره و بازرسان تغییر قابل توجهی که نیازمند توضیح باشد، رخ نداده است و تنها معدودی از وظایف و اختیارات ارکان، جابجا شده است.

۹- اتحادیه‌های تعاونی از سه نوع به یک نوع با وظایف و اختیاراتی به مراتب گسترده‌تر از گذشته که در سطوح شهرستان، استان و کشور قابل تشکیل هستند کاهش یافته‌اند و در صورتی که

استعفاء یا فوت عضو، حداکثر به مبلغ ارزش اسمی هر سهم و ظرف یکسال قابل پرداخت بود. به ارزش واقعی ارزیابی شده و حداکثر ظرف سه ماه از تاریخ خارج شدن عضو از تعاونی به وی یا ورثه عضو فوت شده پرداخت می‌گردد. از جمله دلایلی که رغبت و انگیزه عضویت در تعاونیها را قوت بخشیده است، محاسبه ارزش افزوده سهام اعضاء و فاصله زمانی سه ماهه باز پرداخت آن به اعضائی است که بنابه دلایلی از عضویت خارج می‌شوند.

۵- اخراج اعضاء از عضویت که طبق قوانین گذشته تعاونی با تصویب هیأت مدیره و به سهولت امکان‌پذیر بود و معمولاً مورد اعتراض اعضای اخراجی قرار می‌گرفت، طبق مقررات قانون بخش تعاونی جزو اختیارات مجامع عمومی عادی تعاونی‌ها منظور شده است.

۶- طبق این قانون، به دولت اختیار داده شده است تا با تأیید وزارت تعاون، امکانات لازم را برای تشکیل و تقویت تعاونی‌ها در اختیار آنها قرار دهد. همچنین بانکها موظف هستند تسهیلات مورد نیاز تشکیل و توسعه تعاونی‌ها را در چارچوب بودجه سالانه، به بخش تعاونی تخصیص دهند. این امر حمایت و

خلاصه آئین‌نامه اجرائی تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ و روش استفاده از تسهیلات استانی و ملی

○ مهدی هدایتی

هرساله در قانون بودجه اعتبار تبصره ۳ جهت تأمین قسمتی از سرمایه‌گذاری طرح‌های مختلف صنعتی، معدنی، کشاورزی و خدماتی و... اختصاص داده می‌شود.

در سال جاری ۴۲۰۰ میلیارد ریال اعتبار به تبصره ۳ قانون بودجه اختصاص داده شده است که ۲۵ درصد آن سهم بخش دولتی و ۷۵ درصد آن سهم بخش غیردولتی است که بخش تعاونی و خصوصی می‌تواند از آن استفاده نماید.

توزیع اعتبار بخش غیردولتی به شرح ذیل است:

الف - تبصره ۳ تسهیلات با اهداف اجتماعی و فرهنگی درخصوص واگذاری سهام به اینتارگران ۵ میلیارد ریال و قرض‌الحسنه ازدواج (سرمایه جاری ۴۰ میلیارد ریال) ۴۵ میلیارد ریال

ب - تبصره ۳ تسهیلات با اهداف اشتغالزایی ۲۱۴۸ میلیارد ریال شامل - اعتبار استانی ۲۰۴۸ میلیارد ریال.

- اعتبار ملی (موضوع بند ج تبصره ۳) ۱۰۰ میلیارد ریال.

ج - تبصره ۳ تسهیلات با اهداف ارائه خدمات، تنظیم بازار ۸۸ میلیارد ریال جهت اجرای مفاد بند «ن» تبصره ۳ قانون بودجه سال ۸۱.

د - تبصره ۳ تسهیلات با اهداف تولیدی و زیربنایی ۸۶۹ میلیارد ریال.

شامل - حوادث غیرمترقبه ۲۸۰ میلیارد ریال.

- توسعه فضاها و فعالیتهای آموزشی و فرهنگی ۱۰۵ میلیارد ریال.

- طرح‌های تولیدی و خدماتی حائز اهمیت و ارتقای کیفیت ۴۰۹ میلیارد ریال

- طرح‌های زیربنایی حائز اهمیت و ارتقای کیفیت ۷۵ میلیارد ریال

مبلغ ۲۱۴۸ میلیارد ریال از تسهیلات غیردولتی با اهداف اشتغالزایی پرداخت می‌گردد که مبلغ ۲۰۴۸ میلیارد ریال آن تسهیلات تبصره ۳ استانی و ۱۰۰ میلیارد ریال آن تبصره ۳ سهمیه ملی بوده و از طریق وزارت صنایع و معادن، وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی، وزارت جهاد کشاورزی، وزارت نیرو، وزارت آموزش و پرورش، وزارت بهداشت و درمان و آموزش پزشکی و سازمان صدا و سیما توزیع می‌گردد که پنجاه درصد آن به استثنای طرح‌های وزارت صنایع و معادن و وزارت آموزش و پرورش برای طرح‌های تعاونی که تا پایان آبان ماه توسط وزارت تعاون، به بانک‌های عامل معرفی می‌شود اختصاص خواهد یافت.

روش استفاده از تسهیلات تبصره ۳:

جهت استفاده از تسهیلات تبصره ۳ تعاونیهایی که دارای مجوز به نام تعاونی بوده و مدارک و مستندات آنها، همچنین زمین محل اجرای طرح به نام تعاونی باشد بایستی درخواست تسهیلات خود را به اداره شهرستان ارائه نمایند. پس از تکمیل فرم درخواست و بررسی کارشناسی درخواست به اداره کل تعاون

منعکس و با توجه به اعتبار شهرستان طرح‌ها در کمیسیون اعتباری اداره کل اولویت‌بندی می‌شود و سپس به دبیرخانه کمیته برنامه‌ریزی هر شهرستان جهت استفاده از تسهیلات تبصره ۳ استانی و جهت تبصره ۳ ملی به وزارت تعاون منعکس می‌گردد.

- سهم هر استان براساس مفاد بند (ج) تبصره ۳ قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور تعیین و توسط سازمان مدیریت و برنامه‌ریزی کشور به بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابلاغ خواهد شد. گردش کار اعطای تسهیلات استانی به شرح زیر خواهد بود:

شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان سهم بخش‌های مختلف اقتصادی و سهم هر شهرستان را از تسهیلات استانی براساس شاخصهای مقرر در بند ج تبصره (۳) قانون بودجه سال ۱۳۸۱ کل کشور و همچنین ضوابط و سیاستهای موردنظر برای پذیرش و تصویب طرح‌ها در بخشها و فعالیتهای مختلف توسط کمیته برنامه‌ریزی شهرستان تعیین و به کمیته برنامه‌ریزی شهرستان ابلاغ می‌کند همچنین سهم مناطق توسعه‌نیافته توسط شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان تعیین می‌گردد.

- بانک‌های عامل موظفند حداکثر ظرف پانزده روز از تاریخ تصویب آئین‌نامه فهرست طرح‌های نیمه‌تمام را که از تسهیلات اعتباری تبصره‌های تکلیفی سنواتی استفاده نموده‌اند به دبیرخانه کمیته برنامه‌ریزی شهرستان ارسال دارند.

- بند ۶ ماده ۲۱ آئین‌نامه اجرای تبصره ۳ (گروه کارشناسی کمیته برنامه‌ریزی شهرستان) کمیته برنامه‌ریزی شهرستان موظف است با رعایت الزامات قانونی، ضوابط و سیاستهای منطقه‌ای موردنظر شورای برنامه‌ریزی و توسعه استان، طرح‌های موضوع فهرست‌های دریافتی از بانک‌های عامل (طرح‌های متمم) و دستگاه‌های اجرایی تخصصی و ادارات تعاون را در جلسات گروه کارشناسی کمیته برنامه‌ریزی شهرستان متشکل از نمایندگان فرمانداری، دستگاه اجرایی ذیربط (حسب مورد)، بانک عامل (حسب

طبی) و طرحهای تعاونی جوانان حداقل ۱۰ درصد مجموع سرمایه ثابت و سرمایه در گردش تعیین می‌شود. طرحهای آب و خاک، آبیاری و زهکشی و حوادث غیرمترقبه و آبیاری تحت فشار بخش کشاورزی و طرحهای بهداشتی و درمانی در مناطق توسعه نیافته از سهم آورده طرح معاف می‌باشند. سهم آورده سایر طرحها حداقل ۳۵ درصد خواهد بود.

معافیت‌های سهم آورده متقاضی:

تعاونیهایی که هفتاد درصد از اعضای آن را ایثارگران شامل رزمندگان، آزادگان، جانبازان و خانواده معظم شهدا فارغ‌التحصیلان دانشگاهها و مراکز آموزش عالی زنان مددجویان تحت پوشش کمیته امداد امام خمینی (ره) و سازمان بهزیستی کشور، عشایر یا افراد ساکن در مناطق توسعه نیافته کشور و یا ترکیبی از آنان تشکیل می‌دهد حسب مورد با تأیید وزارت تعاون یا وزارت جهاد کشاورزی و دیگر نهادهای ذیربط از پرداخت تمام سهم آورده معاف می‌باشند.

کارگران بیکاران ثبت نام شده در مراکز کاریابی:

متقاضیان اجرای طرحهای سرمایه گذاری ملی و استانی در بخش تعاونی و خصوصی در دوران بهره برداری از طرحها به کارگیری نیروی جدید با اولویت بیکاران ثبت نام شده در مراکز کاریابی و ادارات کل کار و امور اجتماعی را متعهد می‌گردند.

دوران بازپرداخت تسهیلات:

مدت زمان لازم برای بازپرداخت تسهیلات اعتباری با احتساب طول مدت اجرای طرح، جهت طرحهای تولیدی، آب و خاک، باغبانی، آبخیزداری و منابع طبیعی، احداث ساختمان سینما، چاپخانه، هتل، مدارس غیرانتفاعی، آموزشگاههای علمی و آزاد و بیمارستانها حداکثر ده سال و برای سایر طرحها حداکثر هفت سال از زمان اولین پرداخت تسهیلات خواهد بود.

تعاون اختصاص می‌یابد و حسب مورد وزارت تعاون یا وزارت جهاد کشاورزی و ادارات کل تابعه آنها موظفند با رعایت سهم مذکور نسبت به معرفی طرحهای تشکلهای تعاونی به مراجع ذیربط برای بررسی، تأیید و اعطای تسهیلات حداکثر تا پایان آبان ماه سال ۱۳۸۱ اقدام نمایند.

اولویت‌ها:

- اولویت پرداخت تسهیلات به طرحهای مصوب نیمه تمام فعال سالهای گذشته که از منابع اعتباری تبصره‌های قوانین بودجه سنواتی استفاده نموده‌اند.
- طرحهایی با اشتغالزایی بیشتر مبنی بر سیاستهای مورد نظر شورای عالی اشتغال
- طرحهای نیمه تمام عبارتند از:
طرحهایی که با استفاده از منابع اعتباری بانکهای عامل (اعم از تکلیفی و غیرتکلیفی) و نیز با استفاده از منابع مالی مجری طرح در سالهای گذشته ایجاد شده است، لیکن تاکنون به عللی که خارج از تعلل و قصور مجری طرح بوده است راه اندازی نشده و به بهره برداری نرسیده‌اند توجیحات مالی، اقتصادی و فنی این قبیل طرحهای نیمه تمام برای استفاده از تسهیلات تکمیلی باید ضرورتاً به تأیید بانک عامل برسد.

- طرحهایی که قبلاً از تسهیلات بانکی استفاده ننموده‌اند لیکن از پیشرفت فیزیکی بیش از شصت درصد برخوردارند. در صورت دارا بودن توجیحات از نظر بانک می‌توانند از منابع اعتباری تبصره ۳ تسهیلات لازم جهت تکمیل و بهره برداری دریافت نمایند.

سهم متقاضی:

سهم آورده درخصوص طرحهای صنایع روستایی، مدارس غیرانتفاعی، خوداشتغالی، آبخیزداری، جنگل و مرتع، زراعت و باغداری، بهسازی و نوسازی اماکن سنتی دامی، طرحهای امور دامپرشی، تکثیر و پرورش ماهی و میگو به پیشنهاد مرجع تصویب کننده طرح در حد توان مجری و حداقل هفت درصد در مورد طرحهای پژوهشی و فرهنگی، خدمات فنی و مهندسی و آزمایشگاهی (به استثنای آزمایشگاههای تشخیص

مورد) اداره تعاون، اداره کار و امور اجتماعی و نماینده دفتر مناطق محروم و مستقر در استان (در مورد طرحهای مناطق توسعه نیافته با حق رأی) و نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان مطرح نموده و طرحهای موجه را به بانک عامل ارسال دارد.

- بانکهای عامل موظفند حداکثر تا پانزده روز نتیجه بررسیهای خود را در مورد طرحهای ارسالی همراه با تعیین سهم آورده مجری و تسهیلات اعتباری مورد نیاز به تفکیک سرمایه گذاری ثابت و سرمایه در گردش به دبیرخانه کمیته برنامه ریزی شهرستان ارسال نمایند.
- کمیته برنامه ریزی شهرستان موظف است حداکثر ظرف مدت پانزده روز با حضور نماینده سازمان مدیریت و برنامه ریزی استان طرحهای تأیید شده توسط بانکهای عامل را بدون تغییر در اعتبار پیشنهاد شده توسط بانکهای مذکور تصویب یا رد و نتیجه را به بانکهای عامل اعلام نمایند.

- اعطای تسهیلات به طرحهای خود اشتغالی تا سقف سی میلیون ریال (۳۰/۰۰۰/۰۰۰ ریال) با معرفی اداره کار و امور اجتماعی شهرستان و طرحهای آب و خاک، آبیاری تحت فشار، آبخیزداری و منابع طبیعی و اصلاح مراتع، امور عشایر و بهسازی و بهداشتی کردن کارگاههای قالی بافی با معرفی مدیریت جهاد کشاورزی و اداره تعاون شهرستان (حسب مورد) توسط بانک عامل صورت خواهد گرفت.

- زمان تصویب طرح در کمیته برنامه ریزی شهرستان تا پایان سال ۱۳۸۱ و زمان عقد قرارداد تا پایان مردادماه ۱۳۸۲ خواهد بود.

- مهلت معرفی طرحهای سرمایه گذاری متقاضی استفاده از تسهیلات تبصره ۳ سهمیه ملی به بانکهای عامل پایان بهمن ماه ۱۳۸۱ و مهلت عقد قرارداد بین متقاضیان و بانکهای عامل پایان مرداد ماه ۱۳۸۲ می‌باشد.

سهم بخش تعاون

- پنجاه درصد از سهم بخش غیردولتی به استثنای مسکن ایثارگران به بخش

بپذیری که نیازمندانشان با ستم محروم شده و ثروتمندانشان بر سر سفره دعوت شده‌اند. اندیشه کن در کجایی و بر سر کدام سفره می‌خوری؟

آنگاه باش! امام شما از دنیای خود به دو جامه فرسوده و دو قرض نان رضایت داده است. بدانید که شما توانایی چنین کاری را ندارید، اما با پرهیزکاری و تلاش فراوان و پاکدامنی و راستی مرا یاری دهید، پس سوگند به خدا! من از دنیای شما طلا و نقره‌ای نپسندم و از غنیمت‌های آن چیزی ذخیره نکرده‌ام.

جلوه سوم: بکارگیری عناصر شایسته و صالح

فرازی از نامه آن حضرت به مردم مصر که توسط مالک اشتر ارسال شد: و همانا من برای ملاقات پروردگار، مشتاق و به پادشاه او امیدوارم. لکن از این اندوهناکم که بی‌خردان و تبهکاران این امت، حکومت را بدست آورند.

آنگاه مال خدا را دست به دست بگردانند، بندگان او را به بردگی کشند، با نیکوکاران در جنگ و با فاسقان همراه باشند، زیرا از آنان کسی در میان شمامست که شراب نوشید و حد بر او جاری شد.^۱ و کسی که اسلام را نپذیرفت تا بخششهایی به او عطا گردد.^۲

جلوه چهارم: جاذبه و دافعه

امام خود می‌فرماید: اگر با شمشیرم بر بینی مؤمنی بزنم که دشمن من شود، با من دشمنی نخواهد کرد و اگر تمام دنیا را به منافق ببخشم تا مرا دوست بدارد، دوست من نخواهد شد و این بدان جهت است که قضای الهی جاری شد و بر زبان پیامبر امی (صلی‌الله علیه و آله) گذشت که فرمود: ای علی! مؤمن تو را دشمن نگیرد و منافق تو را دوست نخواهد داشت.

«نهج البلاغه، حکمت ۴۵»

جلوه پنجم: رسیدگی به وضع محرومان

مبادا سر مستی حکومت تو را از رسیدگی به آنان باز دارد که هرگز انجام کارهای فراوان و مهم عذری برای ترک مسئولیت‌های کوچکتر نخواهد بود.

همواره در فکر مشکلات آنان باش و از

مقام معظم رهبری:

امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام این چهره ناشناخته این انسان والا این نمونه کامل مسلمانی، که اسلام می‌خواهد انسانها آنچه‌ان ساخته بشوند، در لابلای اوراق و سطور نهج‌البلاغه کاملاً شناسائی و تعریف می‌شود. نهج‌البلاغه در حقیقت کتاب معرفی علی‌بن‌ابیطالب است (علیه السلام) سیزده رجب خجسته میلاد ولی و حجت خدا، و جنه... و امین... حضرت امیرالمؤمنین علی علیه‌السلام بر همه عاشقان هلوی مبارک باد. برجستگی شخصیت مولای متقیان علی علیه‌السلام به عنوان انسانی بی‌نظیر و جامع اضداد همواره مورد توجه محققان و دانشمندان اسلامی حتی پژوهشگران غیرمسلمان قرار گرفته و تلاشی‌های مستمر و ارزنده‌ای نیز برای شناخت و شناساندن ابعاد وجودی آن قرآن‌تائقی و مظهر اسم اعظم به عمل آمده است.

جلوه اول: عدالت و عدالت‌خواهی:

همانا به خدا سوگندی از روی راستی می‌خورم اگر گزارشی کنند که در اموال عمومی ضایع گردی، کم یا زیاد، چنان بر تو سخت گیرم که کم‌بهره شده، در هزینه‌های درماندگی و خوار و سرگردان نبوی (نهج‌البلاغه، نامه ۲۰) و نیز در جایی دیگر به رقاعه یکی از کارگزاران خود می‌فرماید: حدود الهی را نسبت به نزدیکان اجرا کن تا افراد بیگانه از خلاف دوری کنند و غریبه‌ها حسابات کار خود را نکنند.

جلوه دوم: ساده‌زیستی و دوری از

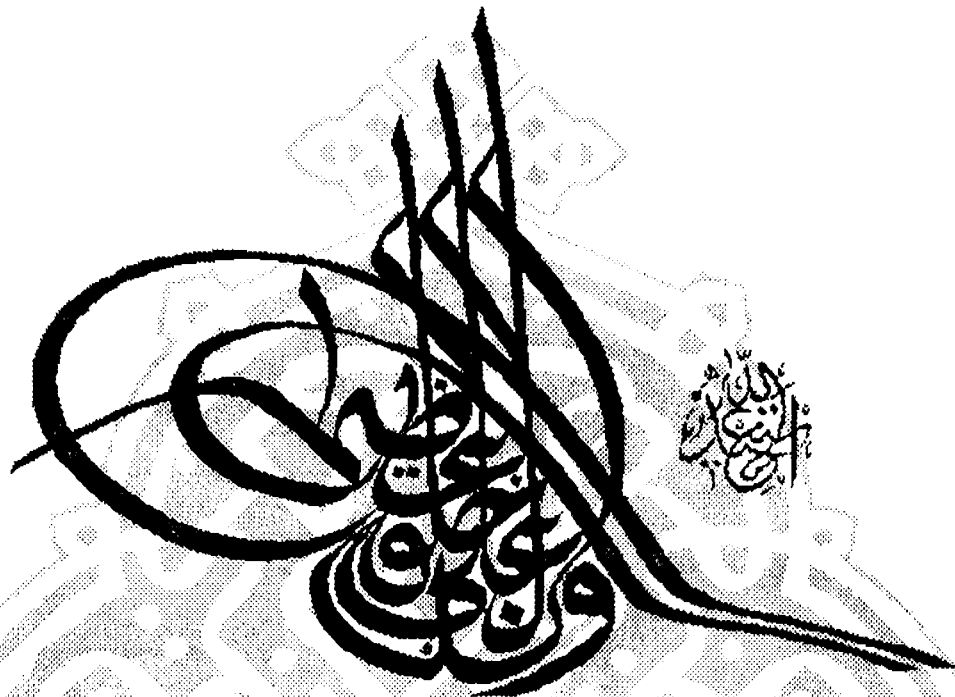
تشریفات

نامه حضرت به یکی از حکمرانان به نام «عثمان بن حنیف» عامل امام علی (ع) در بصره، عثمان در ضیافت توانگران شهر شرکت کرده بود در حالی که فقرا را در آن مجلس راه نبود. ای پسر حنیف، به من گزارش دادند که مردی از سرمایه‌داران بصره، تو را به مهمانی خویش فراخوانده و تو به سرعت به سوی آن شتافتی. خوردنی‌های رنگارنگ برای تو آوردند و کاسه‌های پر از غذا پی در پی جلوی تو نهادند.

گمان نمی‌کردم مهمانی مردمی را

حکومت دینی در جلوه‌های رفتار دینی

حجت‌الاسلام ابوالقاسم مدائنی

خدمت امام رسیدیم. در حالیکه کفش خود را بینه می‌زد تا مرادید فرمود: قیمت این کفش چقدر است؟ گفتم بهایی ندارد، فرمود: بپنجا سوگند، همین کفش بی‌ارزش از حکومت بر شما محبوب‌تر است مگر اینکه حقی را با آن به پا دارم، یا باطلی را دفع نمایم. (مقدمه خطبه ۳۲)

همچنین حضرت در فرازی از نامه خویش به اشعث بن قیس فرماندار آذربایجان می‌نویسد: همانا پُست فرمانداری برای تو وسیله آب و نان نبود، بلکه امانتی در گردن تو است. در دست تو اموالی از ثروت‌های خدای بزرگ و عزیز است و تو خزانه‌دار آنی (نهج البلاغه نامه ۵).

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- منظور حضرت اولید بن عنه است.
- ۲- عمر و عاص است که برای اسلام آوردن بول می‌خواست.

خودداری نکنید، زیرا خود را برتر از آن که اشتباه کنم و از این ایمن باشم نمی‌دانم مگر آنکه خداوند مرا حفظ فرماید.

جلوه هفتم: پذیرش مسئولیت بر اساس تکلیف

سوگند به خدایی که دانه را شکافت و چنان را آفرید، اگر حضور قراوان بیعت‌کنندگان نبود و بازان، حجت را بر من تمام نمی‌کردند و اگر خدا از علما عهد و پیمان نکرفته بود که در برابر شکم پارگی ستمگران و گرسنگی مظلومان، سکوت نکنند، هزار شتر خلافت را بر کوهان آن انسداخته ره‌ایش می‌ساختم و آخر خلافت را به کاسه اول آن سیراب می‌کردم.

آنگاه می‌دیدند که دنیای شما نزد من از اب بینی بزغاله بی‌ارزش‌تر است. (خطبه ۱۳ فراز ۱۱)

ابن عباس می‌گوید در سرزمین «ذی قار»

آنان روی برمگردان؛ به ویژه امور کسانی را از آنان بیشتر رسیدگی کن که از کوچکی به چشم نمی‌آیند و دیگران آن را کوچک می‌شمارند. و کمتر به تو دسترسی دارند، نهج البلاغه نامه ۵۳ فراز ۱۰۴

جلوه هشتم: انتقادپذیری

مولای متقیان در خطبه ۲۱۶ فراز ۲۱ می‌فرمایند: پس با من چنان که با پادشاهان سرکش سخن می‌گویند، خیر نزنید و چنان که از آدم‌های خشمگین کساره می‌گیرند، دوری نجوید و با ظاهرسازی با من رفتار نکنید و گمان میرید اگر حقی به من پیشنهاد دهید بر من گران آید یا در پی بزرگ نشان دادن خویشم؛ زیرا کسی که شنیدن حق یا عرضه شدن عدالت بر او مشکل باشد، عمل کردن به آن، برای او دشوارتر خواهد بود.

پس، از گفتن حق، یا مشورت در عدالت

و سلطه‌پذیری، قسط و عدل و استقلال سیاسی و «اقتصادی» و ... را تأمین می‌کند و اصل سوم آن می‌گوید: «دولت جمهوری اسلامی ایران موظف است برای نیل به اهداف مذکور در اصل دوم همه امکانات خود را برای امور زیر به کار برد: ...»

محو هرگونه استبداد و خودکامگی و انحصارطلبی... - مشارکت عامه مردم در تعیین سرنوشت سیاسی،

«اقتصادی» اجتماعی و

فرهنگی خویش، - رفع

تبعیضات نازوا و ایجاد

امکانات عادلانه برای

همه در تمام زمینه‌های

مادی و معنوی ... - پی

ریزی اقتصاد صحیح و

عادلانه بر طبق ضوابط

اسلامی جهت ایجاد

رفاه و رفع فقر و

برطرف ساختن هر نوع

مـحرومیت در

زمینه‌های تغذیه و

مسکن و کار و ... -

توسعه و تحکیم برادری

اسلامی و تعاون عمومی

بین همه مردم». مضافاً

اصل بیستم قانون مزبور

اشعار می‌دارد: «همه

افراد ملت اعم از زن و

مرد در حمایت قانون

قرار دارند و از همه

حقوق انسانی، سیاسی،

اقتصادی و ...

برخوردارند». ایضاً در

اصل ۲۸ آن آمده «هر

کس حق دارد شغلی را

که بدان مایل است و

مخالف اسلام و مصالح

عمومی و حقوق دیگران

نیست، برگزیند. دولت

موظف است با رعایت نیاز جامعه به

مشاغل گوناگون برای همه افراد، امکان

اشتغال به کار و شرایط مساوی را برای

احراز مشاغل ایجاد نماید.»

بنابراین با پیروزی انقلاب شکوهمند

اسلامی ایران قانونگذار خواسته است بر

خلاف گذشته نظام اقتصادی نوینی را در

داشته‌اند، به خوبی بر این امر واقف بودند که یکی از عواملی که در تشکیل و تبلور حکومت اسلامی علوی (با مذاقه در خطبه‌ها و نامه‌های علی علیه‌السلام و سیره ائمه معصومین علیهم‌السلام) و تعلیم و تربیت شهروندان بر پایه عزت و شکوت و کرامت انسانی و اسلامی دارای نقش غیر قابل انکاری است، قوانین و

تحقق اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی از انتظار تا واقعیت

○ نادر نیک‌پور کورنده

مقررات مربوط به امور اقتصادی آن می‌باشد. به همین لحاظ در اصل دوم قانون اساسی آمده است: جمهوری اسلامی نظامی است بر پایه ایمان به: ... کرامت و ارزشهای والای انسان و آزادی توأم با مسئولیت او در برابر خدا که از راه: ... نفی هرگونه ستم‌کشی و سلطه‌گری

به بهانه فرارسیدن سالروز تصویب قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران (۱۳ شهریور ۱۳۷۰) بر آن شدیم تا تعمق و تأملی هرچند گذرا در اصول اقتصادی نظام جمهوری اسلامی کشورمان که برگرفته از قانون اساسی است، جایگاه اقتصادی مربوط به قانون بخش تعاونی را در میان اصول اقتصادی قانون اساسی مورد جستجو و کنکاش قرار دهیم.

با پیروزی انقلاب

اسلامی ایران، یکی از

اقدامات و مساعی

شاخص و در خور

توجه رهبران نظام

جمهوری اسلامی،

تدوین اصول قانون

اساسی بر پایه قوانین

حیات بخش شرع

انور اسلام در جمیع

ابعاد سیاسی،

اجتماعی، فرهنگی،

اقتصادی، دفاعی،

قضایی و... به منظور

پایه گذاری حکومت

حقه الهی و تحقق

عملی احکام و فرامین

اسلامی در جهت

بسط و نشر عدالت

اجتماعی و امحاء

هرگونه ستم‌گری،

ستم‌کشی، سلطه‌گری

و سلطه‌پذیری و در

یک کلام، تجلی قسط

و عدل در همه ابعاد

زندگی مردم در اقصی

نقاط ایران و بالاخره

تربیت شهروندان

خود بر پایه کرامت و

ارزشهای والای انسانی و اسلامی بوده است. در همین راستا مدونین و مقننین اولیه اصول قانون مورد بحث، با توجه به اطلاعات و مطالعاتی که نسبت به تشکیلات و ساختارهای حکومت مترقی دنیا و همچنین با درایت و شناختی که نسبت به قوانین و فرامین جامع اسلام

موجب رشد و توسعه اقتصادی کشور گردد و مایه زیان جامعه نشود، مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است. تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش را قانون معین می‌کند».

با ملاحظه مفاد دو اصل اقتصادی یاد شده، جهت تبیین درجه اهمیت و جایگاه آن در برنامه‌ریزی کلان اقتصاد ملی در چند سال اخیر خصوصاً در برنامه سوم توسعه اقتصادی و اجتماعی، به اختصار فلسفه وجودی تدوین دو اصل موصوف را مورد بحث و بررسی قرار دهیم تا مشخص و مبین گردد که به چه دلیل و تحت کدام معیار و ملاکی قانونگذار محترم قانون اساسی، برخلاف قانون اساسی قبل از انقلاب به یکباره رویکرد خود را علاوه بر دو بخش اقتصادی دولتی و خصوصی به «راه سوم» که همانا تدوین اصول و ضوابط اقتصادی با معیارها و ضوابط «تعاونی» است، معطوف داشته است و مهمتر آنکه برابر توضیح و تفصیل آتی مبرهن خواهد شد که در تدوین و تعیین قانون اساسی، مدونین خواهان آن بوده‌اند که به دولت‌مردان جمهوری اسلامی تفهیم نمایند که برنامه‌ریزی کلان اقتصادی می‌بایست با محوریت بخش تعاونی صورت پذیرفته و دو بخش دولتی و خصوصی به عنوان مکمل ترسیم گردد.

حال با توجه به مراتب قبل از هر توضیحی باید گفت که متقن در قسمت اخیر اصل ۴۴ عنوان داشته: «مالکیت در این سه بخش اقتصادی تا جایی که با اصول دیگر این فصل (فصل چهارم) مطابق باشد... مورد حمایت قانون جمهوری اسلامی است.» لذا به ناچار می‌بایست شرح مختصری در خصوص انواع مالکیت ارائه نماییم تا جایگاه اقتصاد تعاونی نسبت به انواع مالکیت مشخص و معلوم گردد. و آنگاه درجه اهمیت اقتصاد تعاونی تشریح گردد.

اساساً مالکیت برابر ضوابط اسلام بر سه نوع است.^۱ ۱- مالکیت دولتی ۲- مالکیت عمومی ۳- مالکیت شخصی (خصوصی).

مالکیت عمومی و مالکیت دولتی در حقیقت یک زیربنا و یک پایه و یک قلمرو دارند. به این معنا که چیزهایی که

باید با رعایت ضرورت‌های حاکم بر برنامه‌ریزی عمومی اقتصادی کشور در هر یک از مراحل رشد صورت گیرد. ۳- تنظیم برنامه اقتصادی کشور به صورتی که شکل و محتوا و ساعات کار چنان باشد که هر فرد علاوه بر تلاش شغلی، فرصت و توان کافی برای خودسازی معنوی، سیاسی و اجتماعی و شرکت فعال در رهبری کشور و افزایش مهارت و ابتکار داشته باشد، ۴- رعایت آزادی انتخاب شغل و عدم اجبار افراد به کاری معین و جلوگیری از بهره‌کشی از کار دیگری. ۵- منع اضرار به غیر و انحصار و احتکار و ربا و دیگر معاملات باطل و حرام، ۶- منع اسراف و تبذیر در همه شئون مربوط به اقتصاد، اعم از مصرف، سرمایه‌گذاری، تولید، توزیع و خدمات، ۷- استفاده از علوم و فنون و تربیت افراد ماهر به نسبت احتیاج برای توسعه و پیشرفت اقتصاد کشور، ۸- جلوگیری از سلطه اقتصادی بیگانه بر اقتصاد کشور. ۹- تأکید بر افزایش تولیدات کشاورزی، دامی و صنعتی که نیازهای عمومی را تأمین کند و کشور را به مرحله خودکفایی برساند و از وابستگی برهاند».

پس قانونگذار محترم قانون اساسی جهت تأکید و تکمیل راهکارها و ضوابط اقتصادی کلان کشور در ابعاد و بخشهای مختلف، در اصل ۴۴ مقرر می‌دارد: «نظام اقتصادی جمهوری اسلامی ایران بر پایه سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی با برنامه‌ریزی منظم و صحیح استوار است.» بخش دولتی شامل صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه و... مانند اینها است که به صورت مالکیت عمومی و در اختیار دولت است. بخش تعاونی شامل شرکتها و مؤسسات تعاونی تولید و توزیع است که در شهر و روستا بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود. بخش خصوصی شامل آن قسمت از کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت و خدمات می‌شود که «مکمل» فعالیت‌های اقتصاد دولتی و تعاونی است.» در ادامه مقنن در اصل مزبور بیان می‌دارد: «مالکیت در این سه بخش تا جایی که با اصول دیگر این فصل مطابق باشد و از محدوده قوانین اسلام خارج نشود و

ساختار حکومت اسلامی ترسیم و پایه‌گذاری نماید به نحوی که همه شهروندان با توجه به امکانات و تسهیلات ایجاد شده از سوی حاکمیت بتوانند در انتخاب شغل و روش تأمین معاش زندگی خود، مادامی که برخلاف اسلام و مصالح عمومی و حقوق دیگران نباشد حق‌گزینش و انتخاب داشته باشند. به عبارت دیگر همه اقشار جامعه (در هر سطحی) برای تأمین زندگی شرافتمندانه همراه با صیانت، کرامت و عزت نفس خویش بتوانند با عنایت به امکانات و تسهیلات برابر و مساوی که حاکمیت در اختیار آنها می‌گذارد، مشاغل دلخواه خود را فراهم آورند تا اهداف قانونگذار قانون اساسی مبنی بر نفی هرگونه ستم‌کشی و سلطه‌پذیری و برقراری قسط و عدالت اقتصادی جامع عمل بپوشد، چرا که (همان‌طور که پیش از این گفته شد) همه مقاصد و آرمانهای حکومت اسلامی و الهی، همانا تعلیم و تربیت انسانها بر اساس ارزشها و دستور عملهای دینی می‌باشد. به همین لحاظ مقنن علاوه بر اصول اقتصادی یاد شده، برای تبیین کلیات اقتصاد و امور مالی فصل چهارم قانون اساسی را با سیزده اصل تدوین نموده که مفصل‌ترین آن در خصوص ضوابط کلان اقتصاد کشور است که در دواصل ۴۳ و ۴۴ بیان شده است.

و اما اصل ۴۳ قانون اساسی اشعار می‌دارد: «برای تأمین استقلال اقتصادی جامعه و ریشه کن کردن فقر و محرومیت و بر آوردن نیازهای انسان در جریان رشد، با حفظ آزادی او، اقتصاد جمهوری اسلامی ایران بر اساس ضوابط زیر استوار می‌شود:

۱- تأمین نیازهای اساسی: مسکن، خوراک، پوشاک و بهداشت و ... ۲- تأمین شرایط و امکانات برای همه به منظور رسیدن به اشتغال کامل و قرار دادن وسایل کار در اختیار همه کسانی که قادر به کارند ولی وسایل کار ندارند، در شکل «تعاونی» از راه وام بدون بهره یا هر راه مشروع دیگر که نه به تمرکز و تداول ثروت در دست افراد و گروههای خاص منتهی شود و نه دولت را به صورت یک کارفرمای بزرگ مطلق درآورد. این اقدام

اسلام تنظیم و تدوین شود. چرا که، در دنیایی که چشم طمع دولتهای استعمارگر و زورمدار و سلطه طلب به منابع و ذخایر و بازار مصرف کشورهای ضعیف و توسعه نیافته دوخته شده، بالضروره می‌طلبید که تفکر اقتصادی مستقل و متفاوت با اندیشه‌های سودجویانه افزون طلب دنیابپرست، قد علم کند و برخلاف انتظارات و تمایلات سرمایه داران سلطه طلب، قوانین و ضوابط اقتصادی تدوین و تقنین یابد که مبنای آن ترویج و تعمیم شیوه اقتصادی باشد که موجب برانگیختگی حس فرهنگ تشریک مساعی و ایجاد رستخیز در پدید آمدن روحیه تعاون و مشارکت در مردم جامعه شود تا فعالیتهای مولد در قالب مؤسسات و شرکتهای و تشکلهای تعاونی نزع گرفته که النهایه منجر به مبارزه عملی و عینی با کاستیها و نواقص و در یک کلام باعث اصحاء استعمار و استعمار گردد.

اگر قانون اساسی به گونه‌ای دیگر تدوین می‌شد، یقیناً انقلاب به خطا رفته بود. چرا که شا کله و زیربنای انقلاب ملهم از احکام و ضوابط حیات بخش اسلام علوی و فاطمی و حسینی و شعاری: کونو للظالم خصماً و للمظلوم عوناً، بوده است. لذا با توجه به مراتب فوق، مقنن قانون اساسی با مدنظر قرار دادن دلایل فوق و با عنایت به ضوابط و احکام اسلامی و شعارهای عدالتخواه امت شهید پرور ایران مبادرت به تقنین اصل ۴۳ قانون اساسی با تأکید و تصریح ایجاد و تقویت روحیه مشارکت و تعاون در اقشار مختلف جامعه، نموده است. مضافاً با عنایت به تفکر و منابع اسلامی و ملاحظه شرایط و اوضاع و احوال روز و پیشرفتهای تکنولوژی و تغییر و تحولاتی که در عرصه اقتصاد جهانی رخ داد و ایضاً به منظور حفظ و تأمین استقلال اقتصادی و نیز رسیدن به مرحله خودکفایی و توزیع عادلانه ثروت و جلوگیری از انحصار و احتکار، امور اقتصادی کشورمان در اصل ۴۴ قانون اساسی به سه بخش دولتی و تعاونی و خصوصی تقسیم و پایه ریزی شد که معیار و ملاک تقسیم‌بندی مذکور بدین شرح است.^۲

در شرکتهای تعاونی به لحاظ اینکه از محل عرضه و فروش سهام عضویت، سرمایه و دارایی شرکت شکل می‌گیرد. به عبارت دیگر از محل آورده‌های اعضا اموال و دارایی شرکت تهیه و مهیا می‌گردد.

اموال و دارایی شرکت تهیه و مهیا می‌گردد (اعم از نقد یا غیرنقدی، منقول یا غیرمنقول). بنابراین پرواضح است که جمیع اعضا تعاونی در جزء جزء اموال و دارایی شرکت دارای حق دینی خواهند بود و اما چرا و به چه دلیل مدونین اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی، اقتصاد کشور را بر سه پایه و بخش تقسیم و ترسیم نموده‌اند و معیار محوریت و مزیت تعاونی نسبت به دو بخش دیگر چیست؟

با عنایت به گسترش فزاینده و پیچیدگی‌های فعالیتهای اقتصادی از یک سو و با توجه به ماهیت سیستم اقتصادی غرب (اقتصاد کاپیتالیستی و سرمایه داری لجام گسیخته) و سیستم اقتصادی شرق، که همه چیز تقریباً در اختیار و انحصار قدرت حاکمه می‌باشد (اقتصاد کمونیستی) که در هیچ یک از آنها تلاش و کسب درآمد وسیله‌ای برای تحصیل تعالی و حفظ عزت و کرامت والای انسانی و نیز رفع ستم‌گری و ستم‌کنشی و با ملاک قسط و عدل در نظر گرفته نشده است، لذا پایه‌گذاران اصول اقتصادی کشور اسلامی‌مان پس از پیروزی انقلاب شکوهمند اسلامی با هوشیاری و رسالت پیامبرگونه‌ای که احساس می‌کردند، بر آن شدند تا در قانون اساسی، نظریه اقتصادی جدیدی را به دنیا عرضه کنند که نه واجد وصف سرمایه داری حاکم و نه متصف به انحصار مطلق دولت بوده بلکه بین‌الامرین باشد. یعنی از یک سو از تداول و تمرکز ثروت در دست اشخاص و گروهها جلوگیری به عمل آید و از سوی دیگر از انحصار و کارفرمای مطلق شدن دولت پرهیز گردد یعنی در جهت نبل به قسط و عدل و مساوات مورد تأکید شرع انور

ملک عموم مردم است (به اصطلاح رایج و متداول امروزی «بیت‌المال» محسوب می‌گردد) به دو نوع تقسیم می‌شود: الف - اگر دولت به عنوان نماینده مردم بتواند آن چیز را بخرد یا بفروشد (به عبارت دیگر انتقال دهد یا واگذار نماید) در این صورت رابطه‌ای که بین دولت و آن شیئی وجود دارد با بوجود می‌آید، رابطه یا مالکیت دولتی گویند. مانند سهام کارخانجات. ب - اگر آن شیئی بطور کلی قابل خرید و فروش و نقل و انتقال و واگذاری (حتی از سوی دولت) به اشخاص (اعم از حقیقی یا حقوقی همانند گروهها و شرکتهای...) نباشد، مالکیت عمومی گویند.

دلیل عدم قابلیت خرید یا فروش اشیاء موصوف آن است که چون به جمیع افراد آن سرزمین اعم از اشخاص که در زمان حال زندگی می‌کنند یا جمیع کسانی که بعداً متولد خواهند شد، تعلق دارد. لذا چون کسب اجازه و تأییدیه مقدر و میسر نمی‌باشد بنابراین معاملات بر آن اشیاء باطل و مردود است (مانند انفال که شامل کوهها، مراتع طبیعی، معادن، دریاها، جنگلها و... می‌شود). اما مالکیت شخصی، به نوبه خود بر دو قسم است: الف - مالکیت فردی (یا مالکیت مفروز و مجزی) ب - مالکیت مشاعی یا جمعی. به طور مثال یک ساختمان سه طبقه را می‌توان در نظر گرفت، چنانچه هر طبقه دارای صاحب و مالک مشخص و معلومی باشد به اصطلاح مالکیت در آن تفکیک شده باشد، به آن مالکیت مفروز یا فردی گویند. لیکن اگر ساختمان مزبور بگونه‌ای باشد که هیچیک از طبقات آن مالک معینی نداشته باشد بلکه ملک موصوف مثلاً از طریق ارث به اشخاص رسیده باشد، در این صورت تا قبل از تقسیم و تفکیک سهم هر شخص، جمیع وراثت نسبت به جمیع مترائز و طبقات آن حق مالکانه خواهند داشت که به اصطلاح به آن «مالکیت مشاعی» گویند. اکنون باید دید که در شرکتهای تعاونی مالکیت چه کیفیتی است.

در شرکتهای تعاونی به لحاظ اینکه از محل عرضه و فروش سهام عضویت، سرمایه و دارایی شرکت شکل می‌گیرد. به عبارت دیگر از محل آورده‌های اعضا

۱- بخش دولتی: از آنجا که قدرت دولت برتر از قدرتهای موجود در کشور است و هدف دولت تحقق خواسته‌های عمومی است و سرمایه‌ای هم که دولت در اختیار دارد با اشخاص (حقیقی یا حقوقی) قابل مقایسه نیست، جهت حفظ مصالح عمومی، فعالیت‌های مربوط به صنایع بزرگ، صنایع مادر، بازرگانی خارجی، معادن بزرگ، بانکداری، بیمه، تأمین نیرو، سدها، رادیو و تلویزیون، هواپیمایی و... در اختیار دولت قرار داده شده است. البته همانطوری که در اصل ۴۴ تصریح شده، اقتدار دولت تا جایی است که از محدوده موازین اسلامی خارج نشده و با اصول دیگر قانون اساسی منطبق باشد و نیز موجب رشد و توسعه اقتصاد کشور شده و مایه زیان جامعه نشود چرا که این شرایط تحت اوضاع و احوالی برای دو بخش دیگر نیز قابل فرض و اعمال خواهد بود. کما اینست که در حال حاضر با روند خصوصی‌سازی، بخش‌هایی از این امور برابر قانون برنامه توسعه سوم اقتصادی و اجتماعی در حال واگذاری و حذف انحصارات دولت می‌باشد.

۲- بخش تعاونی: قانون اساسی در مورد این بخش به طیف وسیعی از اقشار جامعه توجه داشته است که دارای سرمایه کافی نبوده لکن قادر به کار و خلاقیت هستند. از سویی از نظر اقتصادی با بخش خصوصی قادر به رقابت نیستند و اگر مورد حمایت و پشتیبانی مستمر قانونی قرار نگیرند از توان کار آنها استفاده مطلوب و بهینه نخواهد شد. یا به نحو ظالمانه در خدمت سرمایه قرار خواهند گرفت. بنابراین همانطوری که در شق دوم اصل ۴۳ پیش‌بینی شده، باید شرایط و امکانات کار به منظور رسیدگی به «اشتغال کامل» و نیز حمایت و پشتیبانی قانونی و مالی از این بخش صورت گیرد و وسایل کار در شکل «تعاونی» از راه اعطاء وام بدون بهره و یا طرق دیگری که به تمرکز و تداول ثروت نینجامد (به عبارت دیگر قسط و عدل اقتصادی محقق گردد) شرکتها و مؤسسات در قالب «تعاونی» تولید و توزیع آن هم در شهر و روستا (یعنی در تمام نقاط ایران) طبق ضوابط اسلامی شکل گیرد.

۳- بخش خصوصی: در دیدگاه اولیه

همانند بخش تعاونی است که فعالیت اقتصادی آن به طور عادی و از طریق طیفی از مردم صورت می‌گیرد. لیکن فرقی که با فعالیت بخش تعاونی دارد این است که در اینجا (بخش خصوصی) اصل سرمایه و کسب منفعت از نیروی کار دیگران است و نیروی انسانی برای شخص سرمایه‌دار کار می‌کند و فقط از نیروی کار خود مزد دریافت می‌دارد و اگر شخص سرمایه‌دار لجام گسیخته و بدون ضوابط و نظارت وا گذاشته شود ممکن است نیروهای تحت امر خود را صرفاً برای بهره‌کشی و تمامیت خواهی خود به کار گیرد که اینها به پدیده شوم و خطرناک «تکثیر ثروت منجر شود. در اینجاست که از رفتار و کردار وی اجتماع متضرر خواهد شد (زیرا به مصداق آیه شریفه: (ان الانسان لیطغی ان راه استغنی)؛^۲ همچنین بر خلاف بخش تعاونی، هیچگاه متصور نیست که نیروی کار روزی مدیریت و اداره کارگاه محل فعالیت خود را عهده‌دار شده و خود کارفرمای خویش شود. طبعاً این امر بر تفکر و خلاقیت و ابتکار و شوق و انگیزه فعالیتی وی اثر منفی خواهد گذاشت و رفته رفته او را به ورطه انفعال می‌کشاند. در حالی که در بخش تعاونی با توجه به خصوصیات و ویژگیهای ذاتی اش نیروی انسانی به این امر وفوف کامل دارد که هر چه بیشتر تلاش و کوشش نماید و احیاناً نوآوری و خلاقیتی از خود بروز دهد، سود و بازده آن مستقیماً به خودش باز خواهد گشت (که این فاکتور و عامل در پیشرفت امور بسیار بسیار حائز اهمیت و قابل اعتنا خواهد بود). مهم‌تر این که چون کارگر در بخش تعاونی به این مطلب توجه دارد که مدیریت کارگاه در اختیار خود اوست یا در اختیار فردی است که از طرف او انتخاب شده است و به عبارت دیگر چون نیروی کار در کارگاه می‌داند که خود کارفرمای خود است طبعاً چنین برداشتی بر میزان و حتی کیفیت کار او اثر مثبت رو به تزاید خواهد گذاشت لذا در اثناء فعالیت، حالت انفعال بر او عارض نمی‌شود بلکه پر انرژی‌تر و فعال‌تر نیز می‌شود به همین جهت است که با مذاقه در منطوق اصل ۴۴ قانون اساسی مقرر است که بخش تعاونی را محور و مرکز ثقل

فعالیت اقتصاد ملی ترسیم نموده است. دلیل مدعی مزبور که بخش تعاونی در اصل ۴۴ مرکز و محور و دو بخش دولتی و خصوصی مکمل آن هستند این است که: ۱- اولاً در ارتباط با قلمرو فعالیت بخش دولتی، قانونگذار با توجه به تمثیلهای و نمونه‌هایی که به کار برده صرفاً مجوز فعالیت در امور اقتصادی با ماهیت و ویژگی خاصی را صادر نموده لذا فعالیت این بخش را مقید آورده است نه مطلق. ۲- نسبت به حوزه و قلمرو فعالیت بخش خصوصی تأکید و تصریح شده که قسمتی از امور کشاورزی، دامداری، صنعت، تجارت، و خدمات را به انجام رساند و به عنوان «مکمل» فعالیت‌های اقتصادی دولتی و تعاونی عمل می‌کند. پرواضح است که چنان شروطی به منزله مقید و محدود کردن بلاشبهه فعالیت این بخش خواهد بود. در صورتی که نسبت به حوزه و قلمرو فعالیت بخش تعاونی گفته شده: شرکتها و مؤسسات تعاونی در «شهر و روستا» بر طبق ضوابط اسلامی تشکیل می‌شود.

اگر با مذاقه کافی به عبارت «شهر و روستا» بنگریم چون در تمام ایران اسلامی هر نقطه‌ای که بوی آبادی و عمران از آن به مشام می‌رسد آن جا یا شهر است یا روستا بنابراین مستفاد است که قانونگذار محترم در قانون اساسی خواسته بگوید که در جای جای کشور اسلامی ایران فعالیت اقتصاد ملی بر مبنای «تعاونی»، شاخص و مرکز ثقل است. لکن دو بخش خصوصی و دولتی باید به طور فرعی و تکمیلی در کنار بخش تعاونی به فعالیت اقتصادی بپردازند. در خاتمه و سرانجام این مبحث باید یادآور شد که چون در بخش تعاونی برخلاف دو بخش دیگر: ۱- وجود روحیه همکاری و تعاون به جای رقابت اصل است، ۲- حق رأی در اعمال و تصدی مدیریت تابع انسان است نه سرمایه و میزان سهام، به عبارت دیگر در مقام اعطای رأی و انتخاب مدیر، انسان اصالت دارد نه میزان سهام، ۳- هدف از سهم شدن و سرمایه‌گذاری در تعاونی‌های تولیدی و مولد اشتغال شخص سرمایه‌گذار است نه افزون‌طلبی سرمایه‌گذار، ۴- در تعاونی‌ها از مرحله تولید محصول تا مصرف، واسطه‌کاسته خواهند شد (زیرا

متخصص در حد و اندازه یک وزارتخانه متأسفانه در تبصره یک ماده قانونی اخیرالذکر عنوان داشته که وزارت تعاون با همان امکانات و دارایی‌ها و پرسنل موجود!!! تشکیل می‌شود. در صورتی که حق آن است که امکانات و تسهیلات پرسنل و ... متناسب با میزان انتظارات و توقعاتی که از آن در اذهان دولتمردان خصوصاً و عامه مردم عموماً وجود دارد به این وزارتخانه نوپا و تازه تأسیس داده می‌شد چرا که اگر ابزار و امکانات کافی و وافی برای اعمال نظارت در اختیار نداشته باشد چگونه می‌تواند تأمین‌کننده انتظارات ایجاد شده باشد و چه طور می‌تواند از چنین وزارتخانه‌ای تحقق و تجلی اهداف عالی‌تر مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ و دیگر اصول را متوقع باشند و ایضاً دولتمردان چطور می‌توانند متوقع باشند که چون وزارت تعاون نتوانسته در حد ۳۳ درصدی در اقتصاد ملی تأثیرگذار باشد پس وزارت مزبور در وظایف محوله خود کوتاهی کرده است!!!؟ در این جا است که انسان به یاد آن ماجرابی می‌افتد که به شخصی گفتند، چرا به این وضعیت درآمدی؟ در جواب گفت: هر کس ۲ ریال به من کمک کرده بیاید ۵ ریال بگیرد!

نکته قابل توجه دیگر این است که، به رغم این که جایگاه بخش تعاونی در اقتصاد ملی بسیار قوی و مستحکم است لکن تاکنون یک برنامه جامع و فراگیر برای توسعه بخش موصوف در کشور که در آن میزان رشد سالانه اقتصاد تعاونی و نیز حد و کمیت توسعه متوقع آن مشخص شده باشد وجود نداشته و مدون نشده است!!! از نکات شایان ذکر که تعجب و تأسف برانگیز است این است که پس از تشکیل وزارت تعاون به جای آن که با اعطای تسهیلات و امکانات و اجازه استخدام پرسنل مورد نیاز، آن را به طور تام و تمام یاری رسانند متأسفانه حدود یک ماه پس از تصویب قانون بخش تعاونی با تصویب ماده واحده‌ای در تاریخ ۱۳۷۰/۷/۳۰ سازمان تعاون روستایی را از پیکره وزارتخانه تازه تأسیس منفک و جدا می‌سازند (که اتفاقاً از میان سازمانها و مراکزی که با تجمیع آنها وزارت تعاون تشکیل شده، سازمان تعاون روستایی

نکته قابل عنایت این است که بند یک ماده ۶۶ قانون بخش تعاونی از جمله وظایف مهم وزارت تعاون مقرر می‌دارد: «۱- اجرای آن قسمت از قانون و مقررات در رابطه با بخش تعاونی که مربوط به دولت می‌شود و نظارت بر حسن اجرای قوانین و مقررات بخش تعاونی» و نیز در بند ۳ ماده ۶۶ همان قانون آمده «جلب و هماهنگی حمایتها و کمکها و تسهیلات و امکانات دولتی و عمومی جهت بخش تعاونی با همکاری دستگاههای اجرایی ذیربط» و ایضاً جهت اجرای اهداف اقتصاد ملی در بند ۱۶ همان ماده قانونی ذکر شده: «تهیه و تنظیم طرحهای اساسی به منظور فراهم آوردن موجبات تحقق اهداف مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران». همچنین در تبصره بند ۲۳ آن آمده: «شورای پول و اعتبار موظف است همه ساله براساس درخواست وزارت تعاون و با رعایت سیاستهای پولی و مالی دولت نسبت به اعطای وام و کمکهای لازم به تعاونی‌ها اقدام نماید».

ما در اینجا به اختصار صرفاً چند بند از بندهای ۳۰ گانه ماده ۶۶ قانون بخش تعاونی را که از جمله وظایف و اختیارات وزارت تعاون است برای خوانندگان عزیز عنوان نمودیم. حال با توجه به موارد مهمه ۳۰ گانه فوق که هر کدام در جای خود می‌تواند در بخش اجرایی و عملیاتی و النهایه تأمین نمودن اهداف مندرج در اصل ۴۳ خصوصاً بند ۲ آن، بسیار شاخص و قابل توجه باشد. لکن پرواضح است که اجرایی و عملیاتی کردن هر کدام از بندهای ۳۰ گانه مستلزم وجود امکانات تسهیلات خصوصاً ابزار کار نیروی انسانی متخصص و کارشناس و ... می‌باشد. در حالی که برابر مفاد تبصره یک ماده ۶۵ قانون بخش تعاونی به رغم اینکه وزارت تعاون از تجمیع چند سازمان و مراکز پراکنده که متصدی تعاونی‌های با فعالیت مختلف، فراهم شده که امکانات این سازمانها و مراکز نسبت به هم دارای تفاوت‌های شاخص و در خور توجه بوده معدالک از بدو امر قانونگذاری به جای اعطاء امکانات و تسهیلات خصوصاً صدور مجوز استخدام نیروهای انسانی

هم در حوزه تولید فعالیت می‌کند هم در مرحله توزیع) در حالی که در بخش خصوصی واسطه‌ها بالطبع فراوان و اشتغال کاذب ایجاد خواهد شد، ۵- در تعاونی‌ها همه اعضاء (نیروی کار) حق دارد داوطلب تصدی مدیریت گارگاه شود در صورتی که در دو بخش دیگر چنین نیست. بنابراین با توجه به مزایای فوق، اجرای اصول اقتصاد ملی در قانون اساسی در وهله نخست بر عهده بخش تعاونی نهاده شده است (بند ۲ اصل ۴۳)

نحوه اجرایی و عملیاتی کردن اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی

با عنایت به قسمت اخیر اصل ۴۴ مشعر بر این که «... تفصیل ضوابط و قلمرو و شرایط هر سه بخش (دولتی، تعاونی و خصوصی) را قانون معین می‌کند، لذا مجلس شورای اسلامی جهت تحکیم جایگاه واقعی بخش تعاونی در تاریخ ۷۰/۶/۱۳ مبادرت به وضع قانونی تحت عنوان «قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران» در هفتاد و یک ماده و پنجاه تبصره می‌نماید...

در ماده ۲۴ قانون فوق‌الاشاره آمده است دولت موظف است جهت تحقق اهداف مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی و افزایش سهم بخش تعاون در اقتصاد ملی با رعایت ضرورت‌ها در قالب برنامه رشد و توسعه اقتصادی اجتماعی کشور شرایط و امکانات لازم را برای گسترش کمی و کیفی تعاونی‌ها به گونه‌ای که این بخش نقش مؤثر در رشد و توسعه اقتصادی ایفاء نماید فراهم آورد.

به همین خاطر در ماده ۶۵ همین قانون آمده است: «به منظور اعمال نظارت دولت در اجرای قوانین و مقررات مربوط به بخش تعاونی و حمایت و پشتیبانی از این بخش «وزارت تعاون» تشکیل می‌گردد. آن چه قابل توجه است این که چون هدف تحقق و تجلی اهداف عالی اقتصادی در قالب «تعاونی» بوده لذا یک وزارتخانه مخصوصاً برای این بخش تأسیس و تشکیل می‌گردد و ایضاً در ماده ۶۶ قانون مورد بحث وظایف و اختیارات وزارت تعاون در ۳۰ بند به تفصیل برشمرده شده است.

تعاون منفعک و در اختیار وزارت جهاد سازندگی وقت قرار داده می‌شود!!؟ از دیگر امور قابل توجه این است که در سال ۱۳۷۶ با تصویب مجلس شورای اسلامی اجازه تأسیس و دایر نمودن «صد اداره تعاون در صد شهرستان» به وزارت تعاون داده شد لکن با تأسف باید گفت: که در این موقعیت نیز اجازه استخدام پرسنل لازم داده نشده در حالی که ناگفته پیداست گنه هسر ادارهای که در یک شهرستان مثلاً شهرستان کرج، اسلام‌شهر و ... تشکیل می‌شود حداقل وجود یک رئیس، یک کارشناس بخش تعاون، یک مسئول امور دفتری و یک شخص مسئول امور نظامتی، ضرورت دارد!! از طرفی در سال ۱۳۸۰ هیأت عمومی دیوان عدالت اداری رأی صادر نمود که بر اساس آن وزارت تعاون تنها اجازه خواهد داشت در حوزه یک شهرستان اتحادیه شرکتهای تعاونی تشکیل دهد و در مراکز استانها و سراسر کشور از آن سلب اختیار شده است.

در ادامه باید گفت با مذاقه کافی و آفی در اصل ۴۴ خصوصاً در مورد بخش دولتی و فعالیتهای برشمرده برای بخش مزبور، اظهار من الشمس و مبرهن است که چندین وزارتخانه و سازمان و مرکز دولتی با همه امکانات و بودجه و تسهیلات جهت تحقق آن در کنار همدیگر قرار دارند تا بتوانند اهداف معنونه را تجلی و تحقق ببخشند.

با توجه به آنچه گذشت، مهم‌ترین سؤالی که در پیش رو قرار می‌گیرد آن است که با عنایت به برنامه‌ریزی‌ها و سیاست‌گذارهای کلان فعلی چه در حوزه تقنین و چه در حوزه اجرایی تا چه حد توازن میان سه بخش دولتی، تعاونی و خصوصی برقرار شده است!!...

پی‌نوشت‌ها:

- ۱- حقوق اساسی و نهادهای سیاسی - دکتر جلال‌الدین مدنی - ص ۱۱۷ - سخنرانی شهید مظلوم دکتر بهشتی (ره) در دانشگاه تهران - مورخ ۱۳۵۹/۹/۳۰
- ۲- حقوق اساسی و نهادهای سیاسی - دکتر جلال‌الدین مدنی - صفحه ۱۱۹
- ۳- سوره مبارکه عنق / آبات ۶ و ۷

قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران با اصلاحات مورخ ۱۳۷۷/۲/۵ مجلس شورای اسلامی

فصل اول - اهداف و ضوابط کلی بخش تعاونی

ماده ۱ - اهداف بخش تعاونی عبارتست از:

- ۱- ایجاد و تأمین شرایط و امکانات لازم برای تحقق اهداف بخش تعاونی
- ۲- فرار دادن وسائل کار و سرمایه به دست افراد و نهادهای تعاونی
- ۳- پیشگیری از تمرکز و تحقق عدالت اجتماعی
- ۴- ...

عنوان: فصل اول - اهداف

فصل دوم - سرمایه

فصل سوم - حساب

فصل چهارم - تعاونیهای

فصل پنجم - سازمان

فصل ششم - سازمان

فصل هفتم - اهداف

فصل هشتم - تشکیل و ثبت تعاونی

فصل نهم - انشام - انحلال و تفتیش

فصل دهم - وزارت تعاون

فصل یازدهم - سایر مقررات مالی

فصل دوازدهم - سایر مقررات

هم از بدو تشکیل وزارت تعاون تقدیر چنان بوده که هر از گاهی عضوی از پیکره این موجود تازه متولد شده منفک و او خواسته یا ناخواسته خلع سلاح و منفعل گردد. این جداسازی غیر میمون آغاز یک قصه همراه با غصه و ترازدی دنباله‌دار بوده، چرا که پس از گذشت اندک زمانی با تصویب مساده واحدهای در تاریخ ۱۳۷۳/۱۱/۲۳ کلیه شرکتهای تعاونی فرش دستیاف روستایی از قلمرو وزارت

بیشترین امکانات و تسهیلات و پرسنل را داشته است وانگهی علی‌رغم این که وزارت تعاون بیش از ۵۰ هزار شرکت تعاونی و اتحادیه زیر پوشش دارد و بر آنها نظارت می‌کند لکن «سازمان تعاون روستایی» حدود ۴ هزار تعاونی تحت پوشش دارد!!! در صورتی که امکانات و ساختمان و ماشین آلات پرسنل آن دو یا سه برابر امکانات و پرسنل وزارت تعاون می‌باشد!!! توگویی با این جداسازی آن

آن نگاه می‌شود. از آنجا که شبکه تعاونی، سالمترین شبکه‌ای است که می‌تواند در بخش اقتصادی هر کشور فعالیت کند و این سلامت، تضمین سلامت فعالیت همه آحاد جامعه است، از این رو این سؤال مهم و اساسی مطرح است که آیا سالمترین شبکه فعالیت اقتصادی، در زمان حاضر کارآمدترین شبکه هم هست یا نه؟ یعنی شیوه تعاونی که در حقیقت همه به سلامت آن اعتقاد دارند و معتقدند که تضمین‌کننده صلاح جامعه است، آیا می‌تواند در حال حاضر کارآمدترین ابزار برای پیشبرد اقتصاد جامعه هم باشد یا نه؟ این سؤالی است که ما تعاونگران و کسانی که در بخش تعاونی فعالیت می‌کنیم باید به آن توجه کنیم و جوابی در خور و شایسته برای آن پیدا کنیم.

در دنیایی که اقتصاد دولتی به دلیل مکانیسمهای درونی خود آن بخش از ناکارایی رنج می‌برد و از آنجا که بهره‌وری سرمایه و نیروی کار در بخشهای تولیدی به خصوص در جاهایی که بهره‌وری دولتی در حد پایینی است و همه کسانی که در نظام اقتصادی دست دارند و حتی خود دولت هم این را قبول دارد، این مشکل جدی - که از این طریق شاید انحصارهایی هم در بخش دولتی به وجود آمده است - چگونه باید رفع شود؟

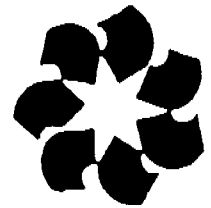
باید توجه داشته باشید که بخشی از برنامه سوم توسعه بر مسبنای رقابتی

را در اینجا عنوان کردند و به طور حتم به جمع‌بندی قابل قبولی - که مورد نظر افراد اصلی شرکت‌کننده یعنی خود تعاونگران است - خواهیم رسید.

در شرایط فعلی کشور و به اذعان کلیه کسانی که در تصمیم‌گیریهای کلان، نقش و اداره جامعه را به عهده دارند، تعاون و تعاونگری یکی از ضرورت‌های اساسی نظام اقتصادی و اجتماعی تشخیص داده شده است. تعاون، آن بخش از اقتصاد جامعه است که تنها در مقولات اقتصادی بحث نمی‌کند، بلکه مباحث اجتماعی را تحت عنوان مباحث اقتصادی - اجتماعی، سرلوحه فعالیت‌های خود قرار می‌دهد. از آنجا که خصلتهای وجودی تعاون و بخش تعاون بر گسترش فعالیت آحاد جامعه و مشارکت وسیع همه طبقات جامعه استوار است و نظام تعاونی و فعالیت‌های تعاونی دربرگیرنده عدالت اجتماعی است و همه آحاد جامعه از آن بهره‌مند می‌شوند، این مسأله به عنوان یک ضرورت جدی در جامعه مطرح است و در زمان حاضر هم در آستانه تحول عظیمی در اقتصاد کشور هستیم و در سال دوم برنامه سوم توسعه قرار داریم، شاید نه تنها به عنوان یک ضرورت مدنظر قرار گرفته است بلکه به عنوان اولویت هم به

تعاون سالمترین شبکه اقتصادی

سخنران آقای کامل تقوی‌نژاد معاون نظارت و بهره‌برداری وزارت تعاون در جمع اتحادیه‌ها و تعاونی‌های صیادی

بسم ... الرحمن الرحیم و به نستعین.
 انّه خیرالناصر و معین.
 سالروز ولادت باسعادت حضرت فاطمه معصومه (س) را تبریک می‌گویم و به محضر تعاونگران و تلاشگران جبهه تولید از سراسر کشور خیرمقدم، عرض می‌کنم و امیدوارم که در ایام برگزاری گردهمایی سراسری تعاونیها و اتحادیه‌های صیادی، از مجموعه مباحثی که در این دو روز گردهمایی انجام پذیرفت، بهره کافی و وافی برده باشید و با ره توشه‌ای که از این سمینار گرفتید، بتوانید با روحیه‌ای بهتر و بالاتر و با قدمی جدی‌تر به محل مأموریت اصلی خودتان یعنی جبهه تولید برگردید و خدمات بیشتری را به مملکت بزرگ اسلامی‌مان عرضه کنید. از برادر بزرگوارمان جناب آقای مهندس محمدزاده که دستور فرمودند و صلاح دیدند، که این گردهمایی با همکاری وزارت تعاون و اتحادیه سراسری تعاونیهای صیادی کشور برگزار شود و از همه کسانی که در این امر بزرگ همکاری کردند و سعی بلیغ از خودشان نشان دادند و تلاش کردند که به غنای بحثها بیافزایند، تشکر می‌کنم.

از فرمایشات جناب آقای مهندس صوفی و جناب آقای محمدزاده در ابتدای این جلسه مهم و باشکوه استفاده کردیم و دوستان عزیز و بزرگوار که از قسمتهای مختلف و از اقصی نقاط کشور تشریف آوردند، بخشهای مفیدی

کردن فعالیتهای آنها و تنظیم و حتی رفع انحصارهای قانونی بنا شده است. فصل مهمی از قانون برنامه سوم توسعه به این امر اختصاص پیدا کرده است و جدیتی که دولت محترم در این بخش دارد و اعتقادی که بخصوص آقای رئیس جمهور، سکاندار اصلاحات اقتصادی و اجتماعی در زمان حاضر در نظر دارد، این است که باید درخصوص بخشهای غیردولتی در سرمایه، نیروی کار و در بخشهایی که بهره‌وری دولتی به نسبت شاخصهای مطرح در نظام جهانی، در حد بسیار پایینی است فکر اساسی کرد.

در برنامه اول و دوم برای رفع این انحصار - که به عنوان یک ضربه محکم و سم مهلک، اقتصاد کشور را رنج می‌دهد - یک سری واگذاریهایی به بخش غیردولتی انجام شده که عمده آنها بدون مطالعه و بررسی کافی بود و منافع و مصالح عمومی کشور در نظر گرفته نشد. چنانکه بخش خصوصی نه تنها نتوانسته اقتصاد جامعه را به سامان برساند، بلکه معضلاتی را برای واحدهای تولیدی - چه آنهایی که در حال فعالیت مثبت و سودآور بودند و چه در آن بخشهایی که زیان‌دیده بودند - به وجود آورده است. بنابراین از نظر تئوری، وقتی دولت می‌خواهد رفع انحصار کند باید مواظب یک پدیده بسیار بااهمیت دیگری باشد که در آن طرف قضیه است. مشکلاتی هم ممکن است در بخش خصوصی به وجود بیاید که همان بحث رانت و ایجاد فرصتهای غیرواقعی برای آن عده از افراد جامعه است که به اطلاعات، منابع قدرت و توزیع ثروت دسترسی دارند. از آن جا که این مسأله در کشور به درستی انجام نشده و شاید تصمیمهایی واقع‌بینانه و دلسوزانه از ناحیه بسیاری از افراد و برجستگان نظام صورت گرفته باشد، به هر حال باید راهی میانه پیدا کرد. راه میانه در حال حاضر برای گریز از انحصارات و جلوگیری از تمرکز و تداول ثروت در دست عده‌ای خاص، به جز گسترش شبکه‌های تعاونی وجود ندارد. اما من این مسأله را باز تکرار می‌کنم و از خودم می‌پرسم که آیا نظام تعاونی در زمان حاضر قادر است که این بار بزرگ را به دوش بکشد؟ آیا این اقتصاد تعاونی

کارآیی لازم را دارد که اگر دولت در عرصه‌های مختلف اقتصادی عزم خود را جزم کرد و با سلامت این بخشها را واگذار کرد، بتواند اقتصاد را به سامان برساند؟ آیا اشتغالی که در برنامه پیش‌بینی شده، رشد متعارف و یکنواختی که در برنامه برای اقتصاد کشور در نظر گرفته شده و سرمایه‌هایی که باید برای به چرخش درآمدن چرخهای جامعه هزینه شود، آیا اینها در بخش تعاون، در زمان حاضر امکان‌پذیر است؟

مسأله دیگر این است که تعاونگران باید برای حضور بیشتر در عرصه‌های اقتصادی و اجتماعی و قبل از آن در عرصه‌های مشارکت و تصمیم‌گیری مشارکت کنند تا اینگونه تصمیمها به نفع جامعه اتخاذ شود.

من دیروز شاهد فرمایشهای مدیرعامل محترم شرکت شیلات کشور جناب آقای محمدزاده بودم که فرمودند: «ما در عرصه مدیریت منابع هم حاضریم تعاونگران را در بخش شیلات همراهی کرده و دخالت دهیم». باید ببینیم که این آمادگی در ما وجود دارد و توانستیم ظرفیتهای ما را به نحوی گسترش دهیم که اگر فردا دولت این ظرفیت را برای ما ایجاد کرد بتوانیم در آنجا حضور پیدا کنیم؟

مشارکت ما هم باید مشارکت تعریف شده باشد، مشارکتی که بفهمیم تا چقدر هم منافع تعاون تأمین می‌شود و هم منافع اعضای و تک‌تک افراد، چه در مدیریت تعاونی و چه به عنوان خدمتگزاران بخش تعاون، باید روشن شود و به همین دلیل وزارت تعاون به حدیث به این مقوله توجه داشته است که عضو باید در نظام تعاونی محترم شمرده شود و آگاهی داشته باشد. سلسله مراتب اطلاع‌رسانی از مجموع سیاستها و برنامه‌های دولت، همچنین پیشنهادهای واقعی - که مبتنی بر نیازهای واقعی این بخش است - باید به اطلاع عضو برسد.

نظام مدیریتی ما هم در بخش دولتی و هم در بخش مدیریت تعاونیها باید به نحوی عمل کند که این عضو به حقوق واقعی خودش آشنا شود، یعنی باید به آن وضعیت برسیم که بدانیم ساز و کارهای مشارکت ما در امور اقتصادی کشور باید

به چه نحوی صورت گیرد. در زمان حاضر دولت برای رفع انحصارات برنامه‌های مختلفی دارد. این اطلاعات از مبانی قانونی تا آئین‌نامه‌هایی که برای این بخش در نظر گرفته شده باید به صورت سلسله مراتب آگاهی، به اطلاع اعضاء برسد و اعضاء با شناخت کافی از مکانیسمهای دقیق بازارهای داخلی و خارجی عمل کنند.

شما به دلیل حضور در عرصه تولید، به این مسأله به طور کامل آگاهی دارید که چون بخش تولید به خصوص بخش کشاورزی مردمی‌ترین بخش جامعه است و از طرفی اشتغال عمده جامعه ما - حدود ۳۰ درصد - در بخش کشاورزی است و از طرفی دیگر عمومیت این بخش و تخصص و آگاهی فنی که مردم جامعه ما در این بخش دارند، لزوم تقویت بخش کشاورزی و بخشهایی که به خودکفایی کلی جامعه منجر می‌شود، بر همه کسانی که در کشور خدمت می‌کنند به طور کامل آشکار است. اما از طرفی دیگر عمده بخشهای کشاورزی ما دچار معضل هستند. مشکلاتی که یکی از آنها به هزینه‌های تولید محصول در بخش کشاورزی برمی‌گردد. شما ببینید کدام یک از محصولات ما در عرصه‌های بین‌المللی قدرت رقابت دارند؟ برنج ما را نگاه بفرمائید، چای ما را بنگرید، گندم ما را بررسی کنید، به فرآورده‌های گوشتی ما توجه کنید، به بحث شیلات و محصولات شیلاتی عنایت کنید. متأسفانه در بسیاری از این مقولات به رغم ارزان بودن نیروی کار در سطح کشور ما، می‌بینیم که هزینه تولید به قدری بالا است که قدرت رقابت، از دست رفته و بسیاری از بخشهای دولتی و خصوصی، مایلند که به جای استفاده از محصولات و کالاهای داخلی به واردات پناه بیاورند که یکی از آن علامتهای مهم برای واردکننده و مصرف‌کننده، علامت قیمت است و چون قیمت، در اینجا در حد نگران‌کننده‌ای است، محصولات ما زیر سؤال می‌رود.

به نسبت رشدی که برای بخشهای اقتصادی کشور در نظر گرفته شده، بخش کشاورزی ما در طی سالهای ۷۸-۷۷ نتوانسته به رشد پیش‌بینی شده در برنامه

زمان حاضر به آن توجه کنند این است که به آگاهی کافی از نظام تولید در صحنه بین‌المللی یابند و باید عرصه‌های فعالیت خود را از آن چیزی که هست، فراتر ببرند. تعاونیهای ما باید به بیرون از مرزهای کشور راه پیدا کنند و این را هم بدانند که در نظام فعلی جهانی ما اگر هرچه سریعتر به بازارهایی که به عنوان هدف قرار داده و بخش عمده‌ای از محصولات را برای صادرات در نظر گرفته‌اید، دسترسی پیدا نکنیم، رقیبایی وجود دارند که با عرضه خدمات با کیفیت بالاتر و قیمت ارزانتر به طور قطع حضور شما را در آینده با مشکل مواجه می‌کنند. اگر ما هرچه زودتر در این عرصه‌ها حاضر نشویم و در حقیقت نتوانیم جای پای خود را باز کنیم، مشکلاتمان در آینده بیشتر می‌شود.

در این زمینه وزارت محترم جهاد کشاورزی، توافقی‌نامه‌هایی با برخی از کشورها دارد و کمتر اتفاق می‌افتد که هیأتی از کشورهای دیگر بیانند یا به کشورهای دیگر اعزام شوند که بحث مبادلات را به خصوص در بخش کشاورزی نداشته باشند و در همین یکی دو هفته اخیر وزیر کشاورزی لبنان به ایران آمده بود، ما فرصتی پیدا کردیم و با توجه به این که متوجه شدیم که ایشان نیز علاقمندند که توافقی‌نامه‌ای امضاء شود.

متن توافقی‌نامه‌هایی که بین «وزیر کشاورزی و تعاون لبنان» و «وزیر تعاون جمهوری اسلامی» امضاء شد با مشارکت خود اتحادیه‌های تعاونی صیادی ما شکل گرفته و ما به این امر واقفیم که اگر قرار است مشارکت واقعی باشد، شما در این توافقها هرچه بیشتر سهم داشته باشید. امیدواریم که این توافقها هرچه زودتر عملی شود و این امکان هم فراهم شود که خود شما با بازاریابی دقیق، برای فروش محصولات و برای شناخت فن‌آوری‌هایی که در این بخش هست، نهایت تلاش را به عمل آورید.

بحث دیگری که در وزارت تعاون جزء برنامه‌های اصولی است و ما اعتقاد داریم که باید توسط خود اتحادیه‌ها و تعاونیها انجام شود، «بحث آموزش اعضا» است که ما انتظار داریم و این آمادگی را هم

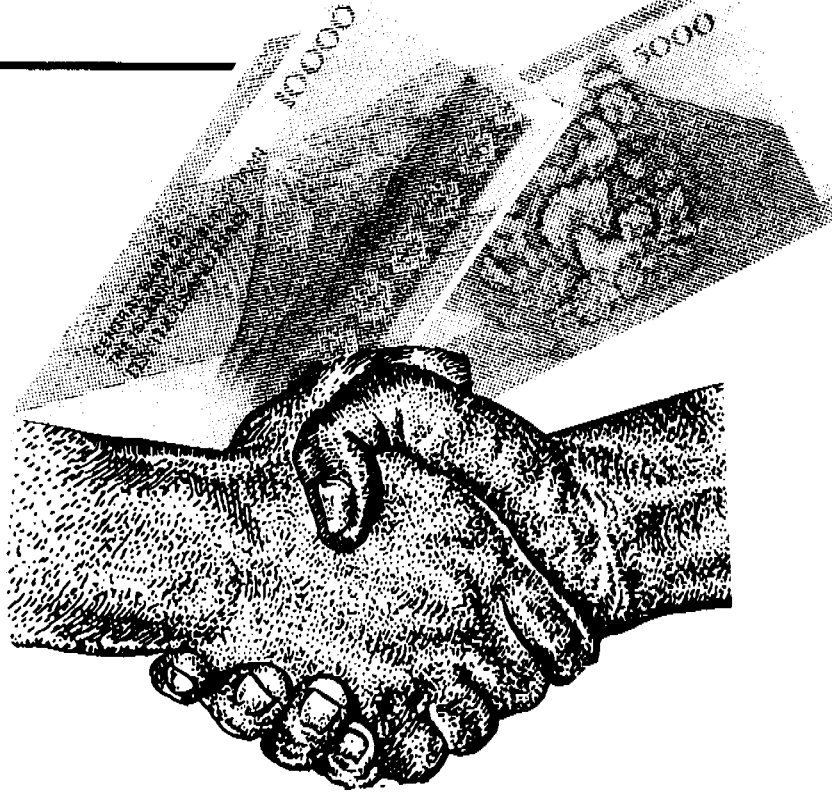
این ظرفیت را داشته باشند و با اعتقاد به تعاون، این اجازه را بدهند که مدیریت‌ها چرخشی شود. اعضای این هیأت را پیدا کنند که فردا در هیأت مدیره اتحادیه‌ها عضو شوند و در نهایت افراد یک مجموعه با برنامه وارد عمل شوند.

به بیانی، رأی به افراد باید به رأی به برنامه تبدیل شود یعنی به جای این که افراد خاصی به طور معمول در کمیسیون‌ها، تعاونیها، مدیریت را برعهده گیرند، برنامه‌های واقعی جایگزین آنها شود و این عملی نیست به جز با مشارکت واقعی همه اعضا که در تصمیم‌گیری‌های درون تعاون شرکت کنند. توقع ما این است که مدیران محترمی که در اینجا حضور دارند مجامع عمومی را جدی بگیرند و در جهت اصلاح امور مدیریتی و برگزاری به موقع مجامع و تنظیم صورتهای مالی نهایت دقت را بفرمایند و اعضا باید به هر زبانی که خواستند و به هر نظامی که آنها به اطلاعات آن نیاز دارند، از صورتهای مالی و تراز تعاونیها اطلاع پیدا کنند. نگهداری حسابها به روز و شفاف شدن حسابهای مالی، ظرفیتهای است که باید از نظر سیستم‌های مالی در تعاونیها بوجود بیاید تا بتوانند در برابر صاحبان سرمایه که در واقع صاحبان اصلی بخش هستند پاسخگو باشند. اگر مشارکت این اعضا واقعی شد و سرمایه‌های کوچک در کنار هم قرار گرفتند، آن موقع اگر مدیریت تعاونی به این نتیجه برسد که باید سرمایه تعاونی افزایش پیدا کند، اعضا رغبت پیدا می‌کنند که بیانند در افزایش سرمایه نقش داشته باشند و نه تنها در بخشهای خدماتی یا تولیدی که در حال حاضر فعالیت دارند، بلکه در بخشهای دیگر مانند شیلات، زمینه سرمایه‌گذاری در مسایل مهم‌تر را نیز پیدا کنند، یعنی در تأمین نهاده‌ها و همچنین در مشارکت برای بوجود آوردن صنایع تبدیلی و کارخانجاتی که برای فرآوری در این بخش موردنیاز است. البته در این زمینه دولت مساعدت و مشارکت می‌کند، اما مشارکت اعضا می‌تواند واقعی‌تر باشد و به رشد سرمایه به صورت واقعی در اتحادیه‌ها کمک می‌کند.

بحث دیگری که باید تعاونیهای ما در

برسد و یکی از دلایلی که بخش کشاورزی نتوانسته هم ارزش افزوده خودش را حفظ کند و هم رشد یکنواخت و ثابتی داشته باشد، بحث خشکسالی بوده است، اما اگر از حوادث طبیعی بگذریم و به ماهیت درونی بخش مراجعه کنیم، به این سئوالات برمی‌خوریم که آیا ساز و کار دقیقی در نظر گرفته شده که بتوانیم این هزینه‌ها را تقلیل دهیم؟ آیا تکنولوژی بکار گرفته شده؟ آیا طرح فن‌آوری و فن تولید در کار ما به کار گرفته شده؟ بنابراین آگاهی‌های ما در بخشهای تولیدی از پیشرفتهای علمی و فنی که در بخشهای مختلف، در نظامهای اقتصادی جهان وجود دارد، باید به هنگام عضو تعاونی و تولیدکننده ما باید این اطلاع و آگاهی را داشته باشد که رقابتها در سطح بین‌المللی به سمت چه کالایی حرکت می‌کند و به سمت چه محصولی پیش می‌رود؟ این محصولات چه قیمتی را پیدا می‌کنند؟ و در نهایت بازار هدف هر کدام از محصولات ما در داخل و خارج از کشور، کجاست؟ البته دولت این وظیفه را برعهده دارد، یعنی هیچگاه از تک‌تک اعضا یا مدیریتهای تعاونی این انتظار نیست که به روند توجیه اقتصادی اجتماعی و بازارهای جهانی فعالیت اقتصادی را پیدا کنند، اما از آنجا که دولت این وظیفه را برعهده دارد، مشارکت اعضا در این مسأله با دولت یکی از بحث‌هاست.

بنابراین عضو تعاونی باید هویت پیدا کند و با مشارکت و آگاهی کامل به مدیریت تعاونیها پرداخته شود. اگر مدیریت تعاونیها بر خواسته از دورن اعضا باشد و تعاونیها با برنامه اداره شوند و بودجه برنامه سالانه برای آنها تنظیم شود، اولاً هر عضو به خودش این اجازه را می‌دهد که در تهیه برنامه مداخله کند و برای پیشرفت کار خود و تعاونی و اتحادیه خودش برنامه‌ای ارائه کند، ثانیاً: به این مسأله توجه کند که می‌تواند در یک انتخاب آگاهانه - که در بین همان اعضا صورت می‌گیرد - همان عضو عادی با ارائه یک برنامه جامع در سطوح مدیریتی تعاونیها دخالت کند، باید اعضای هیأت مدیره و مدیران عامل ما

نتوانسته مشکل شما را حل کند و کمکی به شما نکرده است. این مسایل را باید به صورت دقیق دسته‌بندی و اولویت‌بندی کنیم و ببینیم که هر کدام از ما، چه بخشی را به اجرا می‌رسانیم.

نکته دیگری که باید مورد توجه قرار بگیرد ثمره همایشهای ماست. نتیجه دو همایش قبلی بسیار قابل توجه است که باید به اطلاع اعضاء برسد و مطالبی در اختیار اعضاء قرار داده شود. این مسأله باید به صورت یک موضوع جدی مورد توجه قرار بگیرد که در سال آینده اولین دستور کار ما بعد از افتتاحیه رسمی، ارائه نتایج سمینار امسال و ثمره بحثهایی است که در اینجا توانستیم با یکدیگر انجام

دهیم

نکته آخری که من عنوان می‌کنم و مورد توجه همه ماست و علاقمندیم مدیران تعاونی نیز به این بخش توجه کنند، بحث ارتقاء کیفیت، «ارتقاء کیفیت ارائه خدمات و تولید محصولات شما» است. به این هم توجه کنید که نظامی که ما در آن زندگی می‌کنیم هر روزه و هر لحظه در یک رقابت جدی‌تری قرار می‌گیرد و اگر ما نتوانیم کیفیت کارمان را به حدی ارتقاء دهیم که در سطوح داخلی و بین‌المللی بتوانیم رقابت کنیم به طور قطع در آینده با معضلات جدی روبرو خواهیم شد.

در این زمینه وزارت تعاون در صدد است که از محل اعتباراتی که از خود شما تحت عنوان ۴ درصد وصول می‌کند با تهیه طرحهای ارتقای کیفیت، به کمک شما بیاید و اگر دوستان، طرحهایی برای ارتقای سطح کیفیت فعالیتهای تعاونیشان دارند، ما هم در تأمین هزینه آنها مشارکت می‌کنیم که ان شاء... بتوانیم طرحها و مطالعات دقیق‌تر انجام دهیم و این طرحها هرچه زودتر بتوانند عملی شوند و تعاونیها بتوانند هم در رقابت با بخش خصوصی و هم رقابت در عرصه‌های بین‌المللی پاسخگو باشند. بنابراین انتظار ما این است که این مسأله به جدیت مورد توجه قرار بگیرد که در بحثهای مربوط به تعاونیها به سرنوشت خود اعضاء اهمیت داده شود که سرنوشت تعاونیها هم هست.

فردا پرونده همه مطالب بسته شود و دوستان به سراغ کار خودشان بروند، بلکه باید این به صورت مطالبات دائمی شما در بیاید که نتیجه بحثها بتواند به طور قطع به جایی برسد.

موضوع دیگری که خواهش می‌کنم دوستان به آن توجه بفرمایند، به خصوص مدیران محترم اتحادیه تعاونیهای سراسری، این است که ما باید برای ادامه کار خودمان و برای اینکه تعاونی را به سرحد رقابت با دیگر فعالیتهای اقتصادی و بخشهای دیگر برسانیم باید برنامه‌های مشخصی را تنظیم کنیم که این برنامه‌ها مشکلات ما را هم در کوتاه‌مدت و هم در درازمدت بتواند رفع کند.

بخشی از مشکلات در ارتباط با نظام بانکی است. طبیعی است مشکلات جدی این بخش باید توسط مسئولان دولتی دنبال شود و در شورای پول و اعتبار، در مجمع بانکها و در شورای بانکها مطرح شود و مشکلاتی را که از این ناحیه برای شما ایجاد می‌شود حل کنند. از طرفی هر بخشی از مشکلات شما ممکن است در ارتباط با خود بدنه‌های اجرایی وزارت جهاد کشاورزی و شرکت شیلات و وزارت تعاون باشد. به طور مثال فرض بفرمائید شما با صندوق تعاون مشکلاتی دارید یعنی در جایی صندوق تعاون

داریم که مسئولیتهای آموزشی که در حال حاضر در وزارت تعاون انجام می‌شود، به خود تعاونیها واگذار شود. حال یا به اطاق تعاون یا به اتحادیه‌هایی که در این بخش هست.

مسأله‌ای که در سمینار به طور قطع باید به آن پرداخته شود و در جمع‌بندی هم به آن توجه کنیم این است که این کمیسیونها فقط در حد بیان یک مطلب یا مشکل یا خواسته نباشد بلکه تداوم این نشستها را با اولویت‌بندی‌هایی که در بخشهای اساسی کار و فعالیت ما صورت می‌گیرد و با دسته‌بندی مسایل و مشکلاتی که شما با آن مواجه هستید و با این ارتباط مداومی که به طور قطع برقرار خواهید کرد، به دستگاههای ذیربط ارائه شود. ما مایلیم که نتیجه این سمینار در جای دیگری مورد ارزیابی قرار گیرد و نتیجه این بحثها در فرآیند اجرا و پی‌گیری هم به کمک خود شماها دنبال شود و به جاهایی برسیم که ان شاء... بتوانیم بخشی از مشکلات شما را حل کنیم و از آن جایی که زمینه طرح مشکلات شما با مسئولان در سطوح مختلف اقتصادی و اجتماعی کشور وجود دارد، این مسأله باید به صورت یک بحث مداوم درآید. یعنی این طور نباشد که مشکلات تعاونیهای صیادی هر سال در دو روز در اینجا بحث شود و

در کشورهای اروپایی و سپس در پنج قاره جهان حرکت کرده و توسعه و گسترش قابل توجهی یافته است. به طوری که امروزه هم مفهوم عمومی تعاون در زندگی روزمره مردم و هم مفهوم نوین و تخصصی آن به صورت شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی بین مردم و مؤسسات اشاعه و گسترش عمومی یافته و این نهاد اجتماعی و مشارکتی و مردمی می‌رود تا در کنار فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و دولتی و خصوصی از جایگاه مناسب‌تری برخوردار شود.

نهضت تعاون به شیوه نوین و تخصصی خود در ایران بیش از از ۶۵ سال قدمت دارد و تاکنون حدود شصت هزار شرکت تعاونی با بیش از ۱۵ میلیون نفر عضو در ایران تشکیل و ثبت شده و به فعالیتهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی اشتغال دارند. از آن جا که کاهش تصدی‌گری دولتی و توسعه تشکلهای تعاونی و خصوصی مورد تأکید قانون برنامه سوم توسعه است، بسترسازی فرهنگی برای اشاعه مفهوم تعاون و مصادیق و کاربردهای متنوع آن در اشکال مختلف زندگی مردم از ضرورت‌های ملموس و مطرح می‌باشد. مهم‌ترین و اساسی‌ترین ابزار در امر تعاون قانون است آن هم قانونی جامع و مانع و پویا که به صورتی شفاف پاسخگوی نیازهای بخش بوده و امکان توسعه آن را فراهم سازد. البته این امر دغدغه خاطر دولت مردان ایران در طول بیش از ۴۰ سال که از نخستین قانون شرکت‌های تعاونی می‌گذرد بوده است و همواره تغییراتی در جهت هر چه بهتر اجرایی‌تر نمودن قانون در طول زمان به وجود آورده‌اند ولی با توجه به گذشت زمان و تنوع و پیچیدگی روز افزون روابط اجتماعی، نیازهای جدیدی که به مرور برای مردم پیش می‌آید و همچنین با ایجاد نهادهای تازه که ناشی از رشد اقتصادی و علمی و صنعتی جوامع بشری است ضرورت وضع قوانین جدید یا اصلاح و تغییر قوانین گذشته مد نظر واضعین قانون قرار گرفته است. بی‌شک روند اصلاحات بایستی عاری از کاستی‌های گذشته باشد. به طور کلی در نظام قانونگذاری کشور ما، کاستی‌های اساسی وجود دارد و برخی

طرح اصلاح قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران

○ جبرئیل رضایی‌نسب

سازمانهای ملی و منطقه‌ای نیز با هدف گسترش امر تعاون و همکاری، تقلیل تنش‌ها و استفاده بهینه از منابع محدود موجود جهان برای جوابگویی به نیازهای فراوان خدمت در تزیاید می‌باشد.

از نیمه قرن ۱۹، مفهوم تعاون در شکل تخصصی و سازماندهی شده خود مسیر دیگری را طی کرده و نهضت تعاون ابتدا

تعاون به مفهوم کمک، مساعدت باریگری و همکاری بین مردم، همکاری مردم با مؤسسات و همکاری مؤسسات با یکدیگر حتی با دیدگاه کلان کشوری به میزان عمر اجتماعی انسان قدمت دارد.

در فرهنگ و عرف جوامع و همچنین در تاریخ و روایات مصادیق فراوانی از این مفهوم به چشم می‌خورد.

از این کاستی‌ها و نواقص از همان سال ۱۳۰۶ که قانونگذاری رسمی در ایران شروع شده وجود داشته است. مهمترین نواقص کنونی عبارتند از:

- ۱- بی‌توجهی به اصول فنی و حقوقی در نگارش قانون.
 - ۲- نادیده گرفتن واقعیات عینی جامعه برای قانونگذاری.
 - ۳- فقدان گزارشات و دلایل توجیهی متقن برای هر قانون و اجزای متشکله آن.
 - ۴- بی‌توجهی به گذشته و عدم مطالعه حال و پیش‌بینی آینده.
 - ۵- در نظر نگرفتن قوانین موجود و تأثیرگذاری آنها بر یکدیگر.
- بیگمان ارزش قانون آن قدر بزرگ و مهم است که ادیان مقدس الهی از جمله دین مبین اسلام قانونگذاری را مختص خدا می‌داند و این اهمیت، جامعه ما را بر آن می‌دارد که این کار بزرگ را در اختیار افراد خبیره قرار دهد. متأسفانه در این سالها اشخاصی قانونگذاری را به عهده گرفته‌اند که با فاقد اطلاعات تخصصی حقوقی بوده‌اند و یا از اطلاعات کمتر حقوقی برخوردار بوده‌اند و نتیجه کار آنها عمدتاً قوانین ناقص بوده است که در اجرا مشکلات عدیده‌ای را در جامعه ایجاد نموده است.

قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران که با هدف تحقق مقاصد عالی‌ه مندرج در اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی در سال ۱۳۷۰ از تصویب نمایندگان مجلس شورای اسلامی گذشت با ده سال سابقه اجرا نشان داد که برای ایفا رسالت یکی از پایه‌های مهم نظام اقتصادی کشور و جامعه عمل پوشانیدن به اصول مهم قانون اساسی آن چنان که شایسته است توان لازم را نداشته و بایستی یک بازنگری اساسی در آن به عمل آید. به عنوان مثال با نگاهی اجمالی به فصول اول و دوم قانون، با ایرادات زیر روبرو می‌شویم:

- ۱- علیرغم آن که حوزه عمل بخش تعاون از حیث موضوع فعالیت شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی بسیار وسیع است و چنانکه در اصل ۴۴ قانون اساسی نیز تصریح گردیده مؤسسات تعاونی اعم از تولید و توزیع می‌باشد، اهداف بخش

تعاونی در ماده ۱ قانون مربوطه صرفاً با رویکرد تعاونی‌های تولید و اشتغالزا ترسیم شده است.

۲- تعریف جامع و مانعی از شرکت‌های تعاونی که بسیار گنجانده شده و شاخصه‌های واقعی آنها می‌باشد در قانون وجود ندارد.

۳- ماده ۵ قانون در خصوص اسانامه‌ها به نحوی تنظیم گردیده که به ظاهر مانع از درج موارد قانونی دیگر و سایر توققات می‌باشد ضمن آنکه نکات ضروری اسانامه‌ها بایستی بیش از موارد احصاء شده باشد.

۴- ماده ۶ در خصوص حداقل اعضا تعاونی‌ها با یک تعارض درونی روبرو است. در یک قسمت حداقل اعضا تعاونی‌ها هفت نفر اعلام و در قسمتی دیگر تعیین حداقل‌ها به عهده ادارات تعاون گذاشته شده است. از سوی دیگر تعیین حداکثر برای اعضا شرکت‌های تعاونی، رشد و توسعه بخش را با مشکل مواجه می‌نماید.

۵- با وجود اینکه کلیات قانون بخش تعاون بایستی ناظر به اتحادیه‌های تعاونی نیز باشد، صرفاً برای شرکت‌های تعاونی تدوین گردیده و اتحادیه‌های تعاونی از حیث کلیات و مقررات مربوط به عضویت، سرمایه و مقررات مالی با خلأ قانونی روبرو هستند.

۶- شرط عدم حجر در بند ۲ ماده ۹ قانون، یک مانع جدی در مسیر حمایت بخش تعاونی از یک قشر آسیب‌پذیر جامعه یعنی محجورین است. ممنوعیت مذکور در مقایسه با سایر شرکت‌های تجاری، بخش تعاون را ضعیف و نا کارآمد جلوه می‌دهد ضمن آن که با اصل اهلیت تنم در تعارض است.

۷- تفویض امر تشخیص و تصمیم‌گیری اخراج اعضا تعاونی به هیأت مدیره و مجمع عمومی تعاونی علیرغم طبع قضایی آن، لطمات جبران ناپذیری را به حقوق اعضا تعاونی وارد می‌کند.

۸- تبصره ۱ ماده ۸ که میزان کمک‌های دولتی را تابعی از تعداد اعضا شاغل قرار داده و توجهی به عدم ضرورت عضویت افراد شاغل در آن نشده، مانعی جدی برای رشد و توسعه تعاونی‌های اشتغالزا

می‌باشد.

۹- توارث عضویت در ماده ۱۴. مغایر با سایر مقررات قانون به ویژه لزوم موافقت هیأت مدیره و احراز شرایط و کفایت ظرفیت فنی و امکانات تعاونی است و در موارد نادر می‌تواند تحقق یابد.

۱۰- در نظر گرفتن حق مطالبه سهم عضو متوفی از عین اموال تعاونی برای ورثه عضو و نادیده انگاشتن این حق برای خود عضو، با هیچ دلیلی قابل توجیه نیست.

۱۱- محدوده مشخصی برای حق نظارت عضو در امور تعاونی و نحوه آن ترسیم نگردیده است.

۱۲- بخش کلیات قانون خالی از تعریف اصطلاحات به کار رفته در قانون می‌باشد و ...

این‌ها اندک مواردی است که صرفاً از اشکالات فصل اول و دوم قانون ذکر گردید و چنانچه با دیدگاه تفصیلی‌تر به موضوع نگریسته شود به نقایص و کاستیهای بیشتری می‌توان برخورد کرد که ذکر همه آنها از حوصله این مقال خارج است. ایرادات و مشکلات سایر فصول قانونی نیز جاری خود دارد.

با توجه به این امر دفتر حقوقی وزارت تعاون طرحی را در پنج محور اهداف بازننگری، قلمرو، اصول، تشکیلات و نحوه بازننگری تهیه به مسئولان امر پیشنهاد نمود که ذیلاً آن را از نظر می‌گذرانیم.

اهداف کلی بازننگری

مهم‌ترین اهدافی که در امر اصلاح و بازننگری قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران ملحوظ نظر است عبارتند از:

۱- عینیت بخشیدن به اهداف بخش تعاونی منطبق با اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی.

۲- همگام و همسو نمودن قانون بخش تعاونی با سیاستها و اهداف برنامه‌های سوم اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی و روزآمد کردن مقررات قانون به تناسب مقتضیات زمان.

۳- ایجاد ابزارهای قانونی با ضمانت اجراهای قوی و کارآمد در پیشبرد اهداف بخش و تقویت نقش نظارتی وزارت تعاون بر عملکرد شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی.

- ۳- التفتات کامل به واقعیات عینی جامعه.
- ۴- پرهیز از طرح پیشنهادات غیر کاربردی که در عمل قابل اجرا نیست.
- ۵- بررسی دقیق مراتب تأثیرگذاری موارد اصلاحی بر سایر قوانین از حیث نسخ، تخصیص، تقبید، تعارض و ...
- ۶- ارائه پیشنهادات مشخص همراه با دلایل قانونی موجه و تهیه گزارش توجیهی فنی برای هر مورد اصلاحی.
- ۷- بهره‌گیری از سایر قوانین و مقررات مرتبط در تدوین مقررات اصلاحی از جمله قانون برنامه سوم، قانون اساسی، قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰، قانون تجارت و لایحه اصلاحی آن، قانون مدنی، قانون مسئولیت مدنی، قانون مجازات اسلامی، قانون کار و سایر قوانین و مقررات از قبیل قانون محاسبات عمومی، قانون منع مداخله، قانون منع تصدی بیش از یک شغل و ...

تشکیلات بازنگري

- به منظور اجرای طرح حاضر و اخذ نسطرات و دیدگاههای کلیه دست اندرکاران محترم بخش تعاونی، ستادی تحت عنوان «ستاد اصلاح قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران» به ریاست مقام عالی وزارت و مرکب از ۶ کمیته فرعی (شامل ۴ کمیته ستادی، یک کمیته استانی و یک کمیته بخشی) و یک کمیته اصلی به نام کمیته تلفیق و یک دبیرخانه تشکیل شده و ترکیب اعضای آنها به ترتیب زیر است:
- ۱- کمیته‌های ستادی با ریاست معاونت‌های چهارگانه وزارت متبوع و عضویت مدیران ستادی هر حوزه و در دستور نیاز تعدادی کارشناس خبره به انتخاب ریاست کمیته خواهد بود.
- ۲- کمیته استانی با عضویت پنج نفر از مدیران کل تعاون استانها به انتخاب مجمع مدیران کل و تعدادی کارشناس خبره تشکیل می‌شود که مدیران منتخب استانها یک نفر را از بین خود به عنوان ریاست کمیته استانی تعیین و به دبیرخانه معرفی نمایند.
- ۳- کمیته بخشی به ریاست دبیرکل اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران و

- بازرسان و هماهنگ سازی دوران مدیریت آنان، صلاحیت مجامع عمومی و ...
- ۸- تعیین موارد مصرف ۴٪ حق آموزش و تعاون موضوع بند (۳) ماده ۲۵ قانون.
- ۹- اصلاح مقررات مربوط به شرایط عضویت در تعاونی و اخراج از عضویت.
- ۱۰- تکمیل مقررات مربوط به ثبت اتحادیه‌های شهرستان و استان و سراسری.
- ۱۱- پیش بینی مقررات لازم در ارتباط با ثبت تغییرات اناقهای تعاون شهرستان، استان و مرکزی.
- ۱۲- وضع معافتهای مالیاتی مشخص برای انواع شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی.
- ۱۳- وضع مقررات بازدارنده برای جلوگیری از اقدامات کسانی که شرکتهای تعاونی را برخلاف ضوابط قانونی، اهداف بخش تعاونی و طرح توجیهی به افراد فاقد صلاحیت واگذار نموده و یا آن که شرکت را با واگذاری به غیر عملاً از وصف تعاونی خارج می‌نمایند.
- ۱۴- بازنگري در مقررات جزایی تعاونی‌ها و تدوین ضوابط و الزامات خاص با توجه به مقررات مندرج در مواد ۱۲۶ به بعد قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ و با الهام از مقررات کیفری مذکور در لایحه اصلاحی قانون تجارت.
- ۱۵- اصلاح و تکمیل مقررات مربوط به انحلال، ورشکستگی و تصفیه شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی.
- ۱۶- وضع مقررات خاص برای شرکتهای تعاونی نیمه فعال، غیر فعال و راکد.
- ۱۷- سایر مواردی که کمیته‌های کاری پیشنهاد خواهند کرد.
- اصول بازنگري**
- در بازنگري و اصلاح قانون بایستی اصول زیر مورد توجه قرار گیرد.
- ۱- رعایت هماهنگی موارد اصلاحی، الحاقی و یا حذفی با سیاستها و رئوس برنامه توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی جمهوری اسلامی ایران.
- ۲- رعایت انطباق اصلاح با اصول قانون اساسی و شرع مقدس اسلام.

- ۴- زدودن ابهامات و اشکالات و ناهماهنگی‌های موجود در قانون و شفاف نمودن مقررات بخش به ویژه از طریق ارائه تعاریف جامع و مانع قانونی.
- ۵- تعیین دقیق قلمرو حاکمیت دولت در بخش تعاونی و مشخص نمودن نحوه همکاری و مشارکت سازمانهای دولتی و عمومی با این بخش با توجه به سایر قوانین مربوط.
- ۶- تعیین تکلیف سایر مقررات مرتبط با بخش تعاونی از جمله قانون شرکتهای تعاونی مصوب سال ۱۳۵۰.

قلمرو بازنگري (موارد اصلاح و الحاق)

- با توجه به اهداف فوق اهم موارد اصلاحی به شرح ذیل می‌باشد.
- ۱- زدودن مقررات زائد و دست و پاگیر و مانع توسعه تعاونی‌ها و وضع مقررات مناسب با هدف تقویت بخش.
- ۲- فعال نمودن نقش اشتغالزایی تعاون با وضع مقررات کارآمد و اجرایی.
- ۳- شفاف نمودن مواد ۱۷، ۱۸، ۲۴ قانون بخش تعاونی با هدف تعیین نحوه همکاری و مشارکت دولت در شرکتهای تعاونی در جهت تعیین حدود و نحوه حمایت و مساعدت عملی دستگاههای اجرایی به تعاونی‌ها.
- ۴- وضع مقررات لازم برای یکپارچه سازی بخش تعاون و الحاق سازمانهای موازی با این بخش به منظور تحقق اصل ۴۴ قانون اساسی.
- ۵- ارائه تعریف دقیق‌تری از انواع تعاونی‌ها با ذکر مصادیق آن و تعیین قلمرو فعالیت هر یک از آنان از جمله تعاونی‌های ادارات و مؤسسات، تعاونی‌های چند منظوره، تعاونی‌های مرزنشینان، تعاونی‌های تولیدی، تعاونی‌های توزیعی و تعاونی‌های اعتبار و ...
- ۶- تعیین معیار و ملاک تقسیم بندی تعاونی‌ها در حوزه تولیدی و توزیعی موضوع مواد ۲۵ و ۲۶ قانون و تقسیمات احتمالی دیگر از قبیل عام و خاص، چند منظوره و ...
- ۷- اصلاح مقررات مربوط به ارکان تعاونی‌ها، شرایط انتخاب مدیران و

نظر نهایی خود را در مورد حذف یا الحاق یا اصلاح مواد قانون اعلام و جهت نگارش متن مناسب حقوقی به دبیرخانه ستاد ارجاع نماید.

۴- دبیرخانه موظف است ظرف مهلتی که کمیته تلفیق معین می‌کند، کار بررسی و نگارش پیش‌نویس لایحه اصلاحی قانون را به انجام رسانیده و متون تدوین شده را جهت تأیید رئیس کمیته تلفیق به کمیته مزبور تقدیم نماید.

۵- پس از تأیید نتایج کار دبیرخانه توسط رئیس کمیته تلفیق، مراتب برای تأیید نهایی و تقدیم لایحه پیشنهادی به هیأت محترم وزیران به استحضار ریاست محترم ستاد (مقام عالی وزارت) خواهد رسید.

۶- پیگیری تصویب لایحه پیشنهادی و دفاع از آن در کمیسیونهای مختلف هیأت محترم وزیران و مجلس شورای اسلامی، برعهده ریاست کمیته تلفیق و دبیرخانه ستاد و مدیرکل دفتر امور مجلس خواهد بود.

توجهی فنی موارد اصلاحی، صورت مذاکرات و مصوبات جلسه به دبیرخانه ارائه نمایند. بدیهی است به نظرات واصله خارج از زمانبندی مشخص ترتیب اثر داده نخواهد شد.

۲- دبیرخانه ستاد پس از وصول مصوبات و مدارک کمیته‌های فرعی می‌بایست آنها را مطالعه و دسته‌بندی نموده و برای طرح در کمیته تلفیق ظرف مهلت مشخص ارائه نماید. در اخذ نظرات کارشناسی و تبادل اطلاعات بین کمیته‌های فرعی مختلف هیچگونه محدودیتی وجود نخواهد داشت. همچنین اعضای کمیته‌ها می‌توانند برای تکمیل نظرات خود از دیدگاههای کارشناسان و صاحب‌نظران برون‌بخشی از جمله اساتید دانشگاهها نیز استفاده نمایند.

۳- کمیته اصلی (تلفیق) می‌بایست پس از وصول مدارک مذکور و استماع گزارش تفصیلی دبیرخانه ستاد ظرف مهلت مشخص نسبت به تلفیق و جمع‌بندی نظرات و مصوبات کمیته‌های فرعی اقدام

عضویت مدیرعامل یا نماینده تام‌الاختیار تعدادی از اتحادیه‌های سراسری و تعاونی‌های مهم به انتخاب ریاست کمیته. ۴- کمیته اصلی (تلفیق) با ریاست معاونت پشتیبانی و امور مجلس و عضویت رؤسای کمیته‌های ششگانه و یا نمایندگان تام‌الاختیار آنان و دبیر ستاد و تعدادی کارشناس خیره به انتخاب رئیس این کمیته خواهد بود.

۵- دبیرخانه ستاد: دبیر کمیته تلفیق ستاد، مدیرکل دفتر حقوقی و دبیرخانه آن در محل دفتر مذکور مستقر خواهد بود.

نحوه بازنگری و شرح وظایف کمیته‌ها

۱- پس از تصویب و ابلاغ طرح اصلاح قانون، هریک از کمیته‌های ششگانه باید طبق برنامه زمانبندی مشخص که از طرف دبیرخانه ستاد به آنان ابلاغ خواهد شد، کار بررسی اصلاح مواد قانون را با استفاده از نظرات اعضاء آغاز و پس از جمع‌بندی و تنظیم فرم‌های مربوطه، نتیجه را به امضای ریاست کمیته به همراه گزارشات

پیشینه قانون مشارکتی مستولی ها و مشورتی ها

محمد حسن

انباره

نهضت تعاون در قرن سوزدهم آغاز گردید. این نهضت در ابتدا در کشورهای غربی و آمریکا رونق گرفت. در کشورهای اروپایی، آلمان و فرانسه آغازگر این نهضت بودند و آنرا بعنوان عاملی برای اصلاح معایب نظام سرمایه داری می دانستند. آنان معتقد بودند که نظام سرمایه داری، عامل فقر هر چه بیشتر طبقات ضعیف و کم درآمد جامعه است و انقلاب صنعتی باعث بیکاری هزاران نفر شده و افراد به تنهایی از سرمایه کافی برای ورود به امر تجارت و رقابت با سرمایه داران برخوردار نیستند.

مصائب و مشکلات باعث گردید که اقتصاد تعاونی بعنوان بهترین راه علاج پیشنهاد شود و این امر کم کم به دیگر کشورها نیز گسترش یافت و هر کشور متناسب با فرهنگ خود اقدام به وضع ضوابط و مقررات نمود، از جمله این اقدامات تشکیل سازمانهای مستولی امر

نمایندگان دولت، سفارت، صنایع از دور زمین کشور، نماینده وزیر، وزیر کار یا نماینده وزارت کار، نماینده مدیر عامل کارخانه، نماینده مدیر بائنگ کشاورزی یا نماینده مدیر عامل بانک یا نماینده

از اتحادیه های شرکتهای تعاونی این شورا را می توان اولین نهاد مستولی تعاون در ایران دانست. ماده ۲ آئین نامه شورای عالی تعاون و وظایف این شورا را بدین صورت ذکر می کند.

- ۱- اظهار نظر مشورتی در آئین نامه های مربوط به اجرای لایحه قانونی شرکتهای تعاونی که باید وزارت کار به تصویب هیأت وزیران برساند.
- ۲- رسیدگی و تطبیق با مقررات و تصویب اساسنامه شرکتهای تعاونی و ابلاغ آنها به ادارات ثبت و ادارات مربوطه وزارت دارایی.
- ۳- تهیه و انتشار اساسنامه های نمونه.
- ۴- راهنماییهای لازم به منظور اداره و

تعاون بوده است. این نهادها در ایران از سوی نمایندگان از دور زمین، نمایندگان دولت، سفارت، صنایع از دور زمین، وزیر کار یا نماینده وزارت کار، نماینده مدیر عامل کارخانه، نماینده مدیر بائنگ کشاورزی یا نماینده مدیر عامل بانک یا نماینده

تاریخ ایجاد نهادهای مستولی تعاون در ایران به ۵۰ سال پیش بازمی گردد. در این نوشتار بنا داریم به ذکر اجمالی سابقه تاریخی ارگانه ها و نهادهای مذکور بپردازیم.

شورای عالی تعاون

از شروع نهضت تعاون در ایران بیش از ۷۰ سال می گذرد. در دهه ۳۰ اولین مجموعه قانون تعاون تحت عنوان لایحه شرکتهای تعاونی به تصویب رسید، وزارت کار، سازمان برنامه و بانک کشاورزی مأمور اجرائی این لایحه بودند. برای حسن اجرای این لایحه شورایی متشکل از نمایندگان دولت و نمایندگان اتحادیه های شرکتهای تعاونی پیش بینی گردید.

وظایف و اختیارات سازمان به شرح زیر است:

- ۱- تهیه و تنظیم لوایح قانونی، آئین نامه‌ها و دستورالعملها و اساسنامه‌ها.
- ۲- تهیه و تنظیم طرحها و برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت.
- ۳- بررسی و تحقیق و جمع آوری اطلاعات شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی.
- ۴- اظهار نظر نسبت به اجرای طرحهای اساسی تعاونی که بوسیله سایر سازمانهای دولتی و خصوصی تهیه می‌شود.
- ۵- اشاعه فرهنگ تعاون.
- ۶- فراهم آوردن موجبات تشکیل و توسعه اتحادیه‌های غیر روستایی در رشته‌های مختلف.
- ۷- ایجاد تسهیلات لازم
- ۸- نظارت بر نحوه اجرای اساسنامه‌ها و آئین نامه‌های مصوب مربوط به شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی غیر روستایی.
- ۹- راهنمایی مسئولان و حسابداران شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی غیر روستایی به منظور بهبود سیستم و روشهای حسابداری.

- ۱۰- بررسی و اظهار نظر در باره صورت‌های مالی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی غیر روستایی.
- ۱۱- انجام حسابرسی.

وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی

وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی در ۱۳۴۶/۸/۲۹ تشکیل گردید و این وزارتخانه کلیه وظایف و اختیارات وزارت کشاورزی و وزیر کشاورزی مصرح در قوانین و مقررات مربوط به امور اصلاحات ارضی و سازمان مرکزی تعاون روستایی و بنگاه خالصجات و سایر قوانین تا آنجا که ارتباط با حقوق زارعین و کشاورزان دارد و از اجزای قوانین اصلاحات ارضی منتفع شده و یا خواهند شد را بعهده داشت که ما از ذکر دوباره این وظایف خود داری می‌کنیم.

وزارت تعاون و امور روستاها

در سال ۱۳۴۹ قانون تشکیل وزارت تعاون و امور روستاها به جای وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی به

محصولات.

- ۶- تهیه و تولید یا فروش کالاهای مصرفی واحدها.
- ۷- ایجاد و اداره تأسیسات لازم.
- ۸- احداث ساختمان و تأسیسات مورد نیاز واحدها.
- ۹- تشکیل نمایشگاه و تهیه و اجرای طرحهای تبلیغاتی و بازاریابی.
- ۱۰- ایجاد صندوق بازنشستگی و تدوین مقررات آن.
- ۱۱- انجام خدمات فنی و مشورتی به منظور تهیه و اجرای طرحهای تولیدی مورد نیاز.
- ۱۲- ایجاد ارتباط و قبول عضویت در سازمانهای بین المللی تعاون و کشاورزی در حدود مقررات مربوط.
- ۱۳- ایجاد ارتباط با سایر انواع اتحادیه‌ها و شرکتها و تعاونی.
- ۱۴- افتتاح حساب جاری نزد بانکها و تحصیل اعتبارات لازم.
- ۱۵- تعیین مقررات مربوط به اعطای تسهیلات و غیره.

سازمان مرکزی تعاون

در سال ۱۳۴۶ سازمان مرکزی تعاون کشور به دستور نخست وزیر وقت تشکیل گردید و این سازمان زیر نظر مستقیم نخست‌وزیر فعالیت می‌نمود و در سال ۱۳۵۶ با تغییر نام وزارت کشاورزی و عمران روستایی، این سازمان به وزارت بازرگانی وابسته شد. در فرمان اولیه تشکیل سازمان آمده است: به منظور تفهیم اصول تعاونی و تعمیم آن در سراسر کشور و تهیه قوانین متناسب با اوضاع اجتماعی ایران و تهیه موجبات پیشرفت و حمایت از فعالیتهای تعاونی و ایجاد هم آهنگی در امور شرکتها و تعاونی و اعطای کمکهای لازم و ترتیب و تجهیز نیروی انسانی مورد لزوم و استقرار نظام تعاون در رشته‌های مختلف اقتصادی و تمرکز امور شرکتها و اتحادیه‌ها و نظارت بر فعالیتهای آنها سازمان تشکیل می‌گردد.

آخرین اساسنامه این سازمان در سال ۱۳۵۸ به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران می‌رسد. در ماده ۵ اساسنامه آمده است.

- پیشرفت و بهبود وضع شرکتها و تعاونی.
- ۵- برنامه تأسیس کلاس تربیت کارشناس شرکتها و تعاونی.
- ۶- تنظیم برنامه‌های کمک مالی به شرکتها و تعاونی.
- ۷- سلب مزایا از شرکتها و تعاونی که برخلاف مقررات و اصول تعاونی عمل نموده و یا برخلاف اساسنامه مصوب شورا اقداماتی کرده باشند و همچنین اعلام به ادارات و مراجع مربوطه برای وصول حق الثبت و مالیات و تعقیب قانونی آنها.
- ۸- رسیدگی به اختلافات مربوط به امور شرکتها و تعاونی.
- ۹- تعیین محل مصرف ذخایر احتیاطی شرکتها و تعاونی منحل.
- ۱۰- تنظیم و تهیه برنامه‌های تبلیغاتی به منظور تشویق افراد کشور و آشنا ساختن آنها به اصول و مقررات و هدفهای شرکتها و تعاونی.
- ۱۱- ایجاد روابط با سازمانهای بین المللی تعاونی و شرکت در آنها.

سازمان مرکزی تعاون روستایی

با شروع اصلاحات در ایران، نهادها و سازمانهای مختلفی پا به عرصه وجود نهادند از جمله می‌توان از سازمان تعاونی روستایی نام برد که در سال ۱۳۴۲ اساسنامه اولیه آن به تصویب رسید و در سال ۱۳۴۸ نسبت به تکمیل آن اقدام شد. ماده ۳ اساسنامه سازمان مقرر می‌دارد: هدف سازمان به تبعیت از برنامه‌های وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی تأمین موجبات پیشرفت و گسترش و تقویت تعاون و توسعه عملیات اقتصادی و بازاریابی و بازرگانی و خدمات تعاونی در روستاهاست که برای رسیدن به این مقاصد، عملیات زیر را در حدود امکانات مربوط انجام می‌دهد.

- ۱- آموزش اصول تعاون و روش اداره شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی به روستائیان و هدایت آنها.
- ۲- تربیت نیروی انسانی.
- ۳- توسعه شبکه تعاونی در روستاها.
- ۴- حسابرسی شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و کشاورزی.
- ۵- جمع آوری، نگهداری و فرآوری

تصویب مجلس شورای ملی رسید. وظایف و اختیارات این وزارتخانه بسیار گسترده‌تر از وزارتخانه قبلی بود زیرا در آن قانون تصریح شده بود:

وظایف و اختیارات وزارت و وزیر اصلاحات ارضی و تعاون روستایی مصرح در قانون تشکیل وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی، قوانین و مقررات اصلاحات ارضی و تشکیل شرکتهای سهامی زراعی، اساسنامه انجمن ملی خانه‌های فرهنگ روستایی، اساسنامه سازمان مرکزی تعاون روستایی، قانون بیمه‌های اجتماعی روستائیان، قانون تشکیل بانک تعاون کشاورزی ایران و اساسنامه آن، قانون اجاره املاک تریاک و کمک به درمان معتادان و آئین‌نامه‌های مربوط و سایر قوانین و اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌های مصوب به عهده وزارت تعاون و امور روستاها به این وزارتخانه محول می‌گردد.

فصل بیست و دوم قانون شرکتهای تعاونی به بیان وظایف وزارت تعاون و امور روستاها و سازمانهای تعاونی می‌پردازد.

ماده ۱۳۳- وزارت تعاون و امور روستاها با امکانات خود عهده دار وظایف زیر است:

۱- تربیت نیروی انسانی مورد نیاز. ۲- اجرای برنامه‌های آموزشی و تحقیقاتی. ۳- اعمال کمکهای فنی و اداری و مالی. ۴- تهیه اساسنامه و آئین‌نامه‌های نمونه و دفاتر مورد لزوم برای انواع شرکتهای اتحادیه‌های تعاونی.

۵- جلوگیری از فعالیت شرکتهای سازمانهایی که با کار بردن نام تعاون عملیات آنها مخالف اصول تعاون و هدفهایی است که در این قانون تصریح شده است.

۶- نظارت بر اجرای قانون شرکتهای تعاونی و سایر قوانین موضوعه مرتبط با شرکتهای اتحادیه‌های تعاونی.

۷- تعیین خطمشی کلی در امور آموزش و اداری و اعتباری سازمانهای تعاونی از طریق پیشنهاد به شورای عالی هماهنگی تعاونی‌های کشور و اجرای تصمیمات آن و هماهنگ کردن کلیه فعالیت‌های تعاونی کشور در رشته‌های

تعاونی.

۸- تشکیل تدریجی کنگره تعاونی‌های هر رشته در استانها.

در سال ۱۳۵۰ وزارت تولیدات کشاورزی و مواد مصرفی و مؤسسات وابسته به آن منحل می‌شود وظایف آن به وزارت تعاون و امور روستاها افزوده می‌شود. سازمان غله و قند و شکر با کلیه تشکیلات سازمانی و کارکنان و دارایی و اعتبارات به این وزارتخانه وابسته می‌شود و سازمان تعاون مصرف شهر و روستا در سال ۱۳۵۱ به منظور فراهم نمودن موجبات فروش محصولات شرکتهای سهامی زراعی و شرکتهای و اتحادیه‌های تعاونی روستایی و تهیه و فروش سایر کالاهای مورد نیاز جامعه شهرنشین و روستانشین زیر نظر وزارت تعاون و امور روستاها شکل می‌گیرد.

مجلس در سال ۱۳۵۶، وزارت کشاورزی و منابع طبیعی و وزارت تعاون و امور روستاها را در یکدیگر ادغام و وزارت کشاورزی و عمران روستایی را به وجود می‌آورد. در این قانون، شرکت دخانیات ایران که قبل از این وابسته به وزارت تعاون و امور روستاها بود به وزارت صنایع و معادن واگذار و سازمان تعاون مصرف شهر و روستا به وزارت بازرگانی وابسته می‌شود و کارکنان و تمهیدات و بودجه سازمان مرکزی تعاون به وزارت بازرگانی منتقل می‌گردد.

مرکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی

بعد از پیروزی انقلاب، عده زیادی از فارغ التحصیلان و دیپلمه‌های داخل و خارج کشور به نیروی انسانی بیکار افزوده شدند که این امر مشکل بسیار مهمی را بوجود آورد. به منظور اشتغال سریع این بیکاران و همچنین اشتغال دیگر سطوح نیروی انسانی طرحی تهیه شد که اجرای آن ضمن اینکه از مهاجرتهای بی رویه روستائیان به شهرهای بزرگ جلوگیری می‌کرد بلکه با آموزش و خود یاری مردم روستاها نسبت به نوسازی و بهسازی روستاها کمک می‌نمود. این طرح در سال ۱۳۵۸ به تصویب شورای انقلاب جمهوری اسلامی ایران رسید. این طرح

معروف به اشتغال سریع دیپلمه‌ها و فارغ التحصیلان بیکار بود و در سال ۱۳۵۹ به جهت ایجاد اشتغال بیکاران تغییر یافت. به منظور اجرای این طرح، تشکیلاتی به نام مرکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی در هر استان زیر نظر مستقیم استاندار تشکیل گردید.

هر مرکز از ارکانی تشکیل می‌شد که عبارت بودند از:

- ۱- شورای عالی
 - ۲- گروه طرح و بررسی
 - ۳- گروه خدمات
 - ۴- گروه نظارت و بازرسی
- هر یک از ارکان چهارگانه فوق دارای وظایف مختلفی بودند که از ذکر آنها خوداری می‌کنیم.

- مطابق این طرح، داوطلبان بیکار در پنج گروه تقسیم می‌شدند.
- ۱- گروه آموزشی
 - ۲- گروه بهداشتی
 - ۳- گروه صنایع
 - ۴- گروه کشاورزی
 - ۵- گروه عمرانی

در بند ۳ این طرح آمده است که: طرحهای عمرانی، کشاورزی و صنعتی توسط شرکتهای تعاونی اجرا می‌شود. شرکتهای تعاونی با سهیم شدن فارغ التحصیلان و دیپلمه‌های بیکار و سایر بیکاران و همکاری مسئولین دستگاههای دولتی تشکیل می‌شوند. به منظور هماهنگی و ایجاد تسهیلات و مبادله اطلاعات و گردآوری بودجه‌های لازم سالیانه استانها شورایی به نام شورای هماهنگی کشور در وزارت کشور تشکیل می‌شود.

سازمان مرکزی تعاونیهای معدنی

در سال ۱۳۶۲ مجلس شورای اسلامی اقدام به اصلاح قانون معادن می‌نماید. در این قانون انجام فعالیت در زمینه معادن برای بخشهای دولتی، خصوصی و تعاونی مجاز دانسته شد و در تبصره یک از بند هشت ماده واحده، سازمانی بنام سازمان مرکزی تعاونیهای معدنی جهت تشکیل تعاونی معدنی و نظارت فنی و مالی و کمک و تجهیز در راه اندازی معادن و

فلسفه و عودت به سرچشمه‌های
 آمیزش و سازماندهی
 اعضای شرکتهای تعاونی
 عتیه قانون اساسی و
 دستورالعملهای اجرایی
 بر اساس آیین و مقررات
 ۷- برگزاری و شرکت در
 کنفرانسهای معدنی
 ۸- ایجاد ارتباطات سازمانهای
 بین المللی
 ۹- فراهم نمودن تسهیلات
 معاملاتی، فنی و همچنین تامین مواد
 اولیه، ماشین آلات و کادر فنی برای
 شرکتهای تعاونی.
 ۱۰- بهره برداری و استخراج معادن

فلزات پیشبینی می‌گردد.
 اساسنامه سازمان در سال ۱۳۶۸ به
 تصویب هیأت وزیران می‌رسد. ماده ۴
 اساسنامه مقرر می‌دارد:
 وظایف سازمان عبارتست از:
 ۱- تشکیل و گسترش شرکتهای تعاونی
 معدنی (اکتشافی و بهره برداری) متشکل از
 کارکنان معدن
 ۲- انجام هیچگونه عملیات صالی و
 تجاری، صنعتی، معدنی که موجب رشد و
 کمک به توسعه شرکتهای معدنی باشد
 ۳- انجام عملیات فنی بازرگانی، معدنی
 مشاوره‌ای و آموزشی و همچنین تهیه
 طرحهای تولیدی معدنی برای شرکتهای
 تعاونی
 ۴- نظارت فنی و مالی بر فعالیتهای
 شرکتهای تعاونی.

معدنی، مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی و سایر دفاتر، سازمانها و اداراتی که در رابطه با بخش تعاونی در وزارتخانه‌ها و سازمانهای مختلف فعالیت می‌نمایند منحل نموده و کلیه و ظایف، اختیارات، اموال، دارائیه‌ها، اعتبارات، بودجه، پرسنل و سایر امکاناتی را که در اختیار دارند به وزارت تعاون منتقل می‌نماید.

ماده ۶۶ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران وظایف و اختیارات این وزارتخانه را بیان نموده است که به ذکر مهمترین آنها بسنده می‌کنیم.

۱- تهیه لوایح قانونی، آئین‌نامه‌های قانون بخش تعاون و اساسنامه‌ها و آئین‌نامه‌های تعاونی.

۲- انجام معاملات لازم و ارائه خدمات مالی، حقوقی و حسابرسی مورد نیاز بخش.

۳- شرکت در مجامع بین المللی تعاون بعنوان نماینده دولت.

۴- تهیه و تنظیم طرحهای اساسی به منظور تحقق اهداف اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی.

۵- اعمال اقدامات بازدارنده علیه مدیران متخلف شرکتها و اتحادیه‌های تعاونی.

۶- جلوگیری از فعالیت اشخاص حقیقی یا حقوقی که به هر نحو از نام یا عنوان تعاونی سوء استفاده می‌کنند.

۷- سیاستگذاری، تعیین خط‌مشی و برنامه‌ریزی در حدود مقررات و اختیارات برای توسعه و رشد بخش تعاون.

۸- تنظیم برنامه و تعیین نحوه کمکهای اعتباری در حدود مقررات و اختیارات از طریق بانکها و مؤسسات اعتباری و کمکهای دولتی به تعاونیها.

۹- مشارکت در تهیه و تدوین مقررات صادرات و واردات کشور.

۱۰- همکاری با مؤسسات علمی، فنی و اقتصادی بین‌المللی و قبول عضویت و شرکت در سازمانها، شوراهای و مجامع بین‌المللی مربوط به امور تعاونی.

۱۱- سلب مزایا از تعاونیهایی که برخلاف قانون و مقررات بخش تعاونی

عمل نموده و یا برخلاف اساسنامه مصوب اقداماتی کرده باشند.

۱۲- انجام فعالیتهای فرهنگی، آموزشی و تحقیقاتی مربوط به بخش تعاون.

۱۳- ایجاد زمینه‌های همکاری و هماهنگی بین تعاونیها.

۱۴- فراهم نمودن تسهیلات و امکانات لازم.

سابقه قانونی مفادهای متولی تعاون را از نظر گذرانندیم. به طور کلی اینگونه سازمانها و ارگانها برای اهداف گوناگونی بوجود می‌آیند بعضی امر سیاستگذاری را به عهده داشته، برخی دیگر جنبه اجرایی و پاره‌ای دیگر ماهیتی نظارتی دارند. ارگانها و سازمانهایی که تاکنون طبق قوانین و مقررات ایران بوجود آمده و عهده‌دار امر تعاون بوده‌اند عموماً جنبه نظارتی - اجرایی داشته‌اند. از آن زمان که شورای دائمی شکل گرفت نظارت از اصلی‌ترین وظایف آن ارگان برشمرده شد. در سالهای بعد سازمان و ارگانهایی نیز چون سازمان مرکزی تعاون، وزارت تعاون و امور روستاها و غیره... از چنین ماهیتی برخوردار بوده‌اند. با نگاهی اجمالی به وظایف و اختیارات ذکر شده برای این ارگانها مشخص می‌گردد که وظایف و اختیارات آنها تفاوت چندانی با یکدیگر نداشته است. این سازمانها و ارگانها یکی پس از دیگری بوجود آمده به گونه‌ای که حتی در خلال یک سال سازمانی به نام سازمان مرکزی تعاون با وظایف و اختیارات خاص بوجود می‌آید و در همان سال وزارت اصلاحات ارضی و تعاون روستایی تشکیل می‌گردد. سه سال بعد وزارتخانه مستقلی به نام وزارت تعاون و امور روستاها شکل می‌گیرد.

قانونگذار ایرانی تا قبل از سال ۷۰ متناسب با هر بخش، ارگان مربوطه را ایجاد می‌نمود. من جمله، در امر تعاونیهای روستایی، سازمان تعاون روستایی، در خصوص معادن، سازمان مرکزی تعاونیهای معدنی با شرکتهای تعاونی معدنی تحت پوشش وزارت معادن و فلزات و برای اشتغال هرچه سریعتر فارغ‌التحصیلان بیکار، مراکز گسترش خدمات تولیدی و عمرانی را زیر نظر

وزارت کشور بوجود آورد.

به نظر می‌رسد موفقیت هر تشکیلات بستگی تام به یکپارچگی آن، انسجام قوانین و مقررات، داشتن نیروهای انسانی کارآمد در سطوح مختلف، یکنواختی این قوانین و مقررات و سازگاری آن با سیستم کلی نظام دارد. برعهده داشتن امر هدایت و سازماندهی شرکتهای تعاونی از سوی سازمانهای متعدد و مختلف، این سؤال را در ذهن ایجاد می‌کند که آیا خلق پی‌درپی نهادهای متولی یک بخش، جریان امور را از مسیر اصلی خود منحرف نمی‌سازد و موجب کاهش یا زوال توان آن نمی‌گردد؟

در سال ۱۳۷۰ نگاهها به سوی اصول ۴۳ و ۴۴ قانون اساسی جلب شد و درصدد برآمدند تا نسبت به اجرای کامل آن اقدام نمایند تا بخش تعاون بتواند همچون دو بخش دیگر در اقتصاد ملی نقش مؤثرتری داشته باشد. برای حصول به این امر، جوانب مختلف کار، نواقص و کاستیها مورد تجزیه و تحلیل قرار گرفت. به منظور انسجام و پویائی و حصول اهداف دو اصل ذکر شده ارگان واحدی به نام وزارت تعاون طراحی گردید و وظایف و اختیارات ارگانها و نهادهایی که پیش از این متولیان این بخش بودند به این وزارتخانه محول شد. اما در عین ناباوری همگان، مشاهده شد که به فاصله اندکی از تولد بخش تعاونی، سازمان مرکزی تعاون روستایی از بدنه آن جدا شد و سه سال بعد نیز اداره امور تعاونیهای فرش دستیاف روستایی به جهاد سازندگی محول گردید. گویا یکپارچگی با این بخش سرآشتی ندارد!

اینکه چه اهداف و مقاصدی از این انتزاعها و جداسازیها دنبال می‌شود، سئوالی است که طراحان آن بایستی پاسخگو باشند.

اما پرسشی که بیش از همه ذهن را به خود مشغول می‌سازد، آن است که ایجاد سازمان و مسئول دولتی برای امر تعاون تا چه حد با اصول بین‌المللی تعاون و موازین مربوطه سازگار است و آیا شوراهایی که امروزه در امر تعاون موفق و سرآمد هستند، لزوماً از وجود چنین نهادهای و سازمانهایی بهره می‌برند؟! ●

استقبال از «شرمین هاردستی»

در اول مارس ۲۰۰۲، خانم دکتر «شرمین هاردستی Shermain Hardesty» که یک مشاور خصوصی با پشتوانه عظیمی از اطلاعات و تجربیات پیرامون «تعاونیهای بازاریابی مواد غذایی و کشاورزی» می باشد، به عنوان مدیر UC (مرکز تعاون)، منصوب گردید. وی در سمت جدید، در ارتباط با بخش تحقیقات مرکز، آموزش و فعالیتهای عمومی برای ارتقاء سطح کیفی تعاونیهای کشاورزی، مصرف، تجارت، بازرگانی و غیره، اقدامات اساسی انجام خواهند داد. در مراسم معارفه مدیر جدید مرکز، آقای «هنری. جی. واکس» نایب رئیس مرکز و مدیر دفتر کشاورزی و منابع طبیعی اظهار داشت: ما از اینکه فردی با پیشینه علمی و

تجربه فراوان مثل «دکتر هاردستی» برای پیشبرد برنامه‌های بسیار حیاتی ما در سطح ملی به مدیریت این مرکز منصوب شده است، بسیار خوشحالیم. تجربیات او در زمینه کشاورزی در بخش خصوصی و تحصیلات عالی، ایشان را به عنوان فردی واجد جمیع شرایط لازم برای اداره مرکز تعاون و برنامه‌های سالهای آتی، مطرح نموده است.

الته، خانم «هاردستی» در گذشته هم، متناوباً با مرکز همکاری داشته‌اند. وی علاوه بر همکاری در انتشار دو نشریه مرکز، در ارائه کمکهای فنی و مشاوره تخصصی به تعدادی از طرحهای توسعه تعاونیها، نقش بسزائی داشته است.

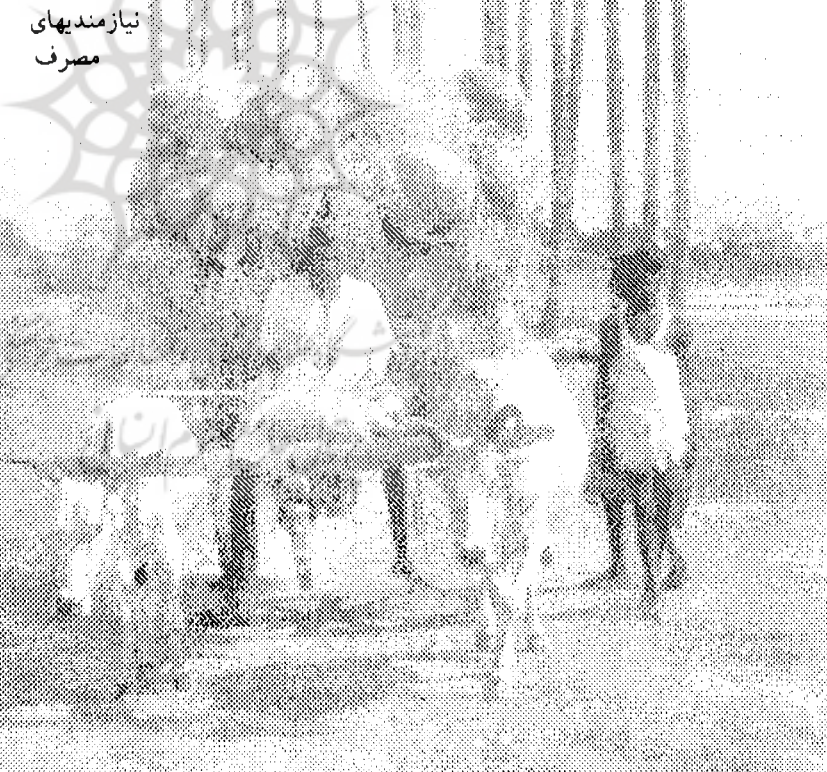
دکتر «هاردستی» هم طی سخنانی در همین مراسم گفت: «چالشهای فراوانی در مقابل جامعه تعاون خودمانی می‌کند به ویژه مشکلات اخیر فراروی تعاونیهای کشاورزی و نیز تغییر و تحولات تکنرفی در نیازمندیهای مصرف

کننده که هر یک به سهم خود، فرصتهای بیشتری در زمینه تحقیقات و ظرفیتهای موجود در مرکز، برای ما فراهم می‌آورند. خانم «هاردستی» مصمم به گسترش اهداف مرکز از طریق هماهنگی و همکاری با «دفتر توسعه کشاورزی و منابع اقتصادی» و در خارج از مرکز نیز با دسترسی به برنامه‌های «UC Davis» از قبیل برنامه‌های «مدرسه عالی مدیریت و توسعه انسانی اجتماعی»، و همچنین دیگر دانشکده‌های خارج از سیستم تعاون از جمله دانشگاههای خصوصی، دانشگاههای دولتی کالیفرنیا و نیز سایر برنامه‌های خارج از ایالت کالیفرنیا، می‌باشد.

از دیگر اهداف وی، توسعه یک پایگاه اطلاعاتی مرکب از کارشناسان بخش خصوصی و دولتی، به منظور افزایش دسترسی به اینترنت برای انتشارات مرکز و تداوم برگزاری کنفرانسهای آموزشی و مباحثات تخصصی بین مدیران تعاونیها و محققین می‌باشد.

خانم دکتر «هاردستی» مدارک لیسانس خود را در سال ۱۹۷۳، فوق لیسانس ۱۹۷۴ و دکسترا را در سال ۱۹۸۴ از دانشگاه «UC Davis» دریافت نموده، او پایان نامه خود را پیرامون «مدیریت اقتصادی»، نوشت و از سال ۱۹۹۱ تا کنون، مالکیت گروه «اقتصاد و بازاریابی محصولات غذایی» که یک شرکت مشاوره برای «گسترش استراتژی بازاریابی» و ارزیابی نیاز مصرف‌کننده به محصولات جدید و نیز تحلیل نقش و اثرگذاری اصول ارزشی نهضت تعاون در فرآیند رفاهیت تعاونیهای بازاریابی با یکدیگر را برعهده دارد، به وی تعلق داشته است.

مدیر جدید مرکز، همچنین به عنوان «اقتصاددان ارشد» با «اتحادیه برنجکاران کالیفرنیا» که یک تعاونی بازاریاب در منطقه غرب

تعاون در جهان

○ ترجمه: محمود رجبی

کاتالیزور، برای تولید سوخت بیودیزل، باز تولید می‌گردد.

در واقع سوخت «بیودیزل سویا»، سوختی به مراتب تمیزتر است، که از آن می‌توان در هریک از مقوله‌های دیزل بدون ایجاد هیچگونه تغییر، استفاده نمود. این ماده علاوه بر قدرت بیشتر نرم‌کنندگی، با همان قدرت اسب بخار، و در مقایسه با سایر سوخت‌های مشابه، از کیفیت بیشتری برخوردار است. با توجه به این حقیقت که این سوخت تولید داخل که در عین حال قابل بازیافت هم می‌باشد، از دانه‌های سویا بدست می‌آید، امنیت ملی آمریکا را نیز به مراتب بهتر تأمین می‌نماید. هائرت، در ادامه افزود: «این ماده موجب اتکای به مراتب کمتر ایالات متحده، به مواد سوختی وارداتی از سایر کشورها، خواهد گردید.» وی همچنین اظهار نمود که «با این دستگاه جدید بیودیزل (سوی وست سانترال)، قدرت کافی برای تولید سالانه ده میلیون گالن، را بدست خواهد آورد.

سوخت بیودیزل حاصل از دانه سویا - سوخت آینده

سوخت بیودیزل، به عنوان سوخت آینده، استانداردهای دولتی آلودگی هوا را با حساسیت به مراتب بیشتری رعایت می‌نماید. بیودیزل که یک ماده سوختی تمیزتر نام گرفته است، موجب عملکرد و عمر طولانی‌تر موتورهای دیزل می‌گردد. «هائرت» معتقد است که «این ماده، علاوه بر کمک به استفاده مازاد روغن سویا که به افزایش قیمت‌های دانه‌های سویا برای کشاورزان منجر می‌گردد، به بهبود شرایط زیست‌محیطی و افزایش عدم وابستگی انرژی ملی، کمک بسیار مؤثری خواهد کرد.

تراکتورهای جدید متعلق به مزرعه «جان دیر» که برای کشیدن واگن‌های باری افراد مختلف در سراسر زمینهای دولیت لووا در «داس موتیس» طی ماه آگوست، مورد استفاده قرار می‌گرفت، از سوخت «سوی دیزل» برای جابجایی استفاده می‌کرد. این مطلب را «بتی جاج» مسئول دبیرخانه اداره کشاورزی لووا، در سخنرانی خود در زمان افتتاح اجلاس

پنج انتصاب و دو عضو جدید در کمیته مشورت و سیاست‌گذاری

نائب رئیس مرکز آقای «دبلیو. آر. گومز» اخیراً، در کمیته مشورت و سیاست‌گذاری مرکز، PAC، ۷ انتصاب جدید را انجام داد که از اول دسامبر ۲۰۰۱ به مدت سه ترم، مسئولیت بخش‌های مختلف را برعهده خواهند داشت. از این عده، دو نفر در زمرهٔ اعضای جدید کمیته محسوب می‌شوند:

- چارلز کراب از «دانشکده کشاورزی»، دانشگاه دولتی کالیفرنیا، دکتر کراب، به عنوان معاون کالج کشاورزی دانشگاه دولتی کالیفرنیا، و قبل از انتصاب در «چیکو»، او، استاد علوم زراعی و نایب رئیس بخش منابع و مأخذ فرهنگی در «کال پولی - سن لوئیس آبلیسپو» و رئیس دانشگاه کالیفرنیا، منطقه جنوب مرکز و مرکز کشاورزی «کرنی» ادارهٔ کشاورزی و منابع طبیعی بوده است. «کراب» دارای مدرک دکتری در «محیط‌زیست» از دانشگاه کالیفرنیا - داونیس، می‌باشد.

- دیوید ونر: مدیر داخلی، کالج کشاورزی، دانشگاه دولتی پلی تکنیک کالیفرنیا، سن لوئیس آبلیسپو.

دکتر ونر به عنوان مدیر داخلی، کالج کشاورزی، دانشگاه کال پولی، در ژولای ۲۰۰۱ جانشین جوجن، عضو قدیمی PAC گردیده. او مناصب متعددی را در «کال پولی» از جمله انجمن مدیران، همانند مناصبی که در دانشگاه ایلی‌نویز و دانشگاه مریلند، داشت را کسب نمود. او در سال ۱۹۹۴ به عنوان رئیس دپارتمان علوم زیست‌محیطی و باغبانی به کال پولی، پیوست.

دانشگاه دولتی کالیفرنیا - چیکو؛ ما از طرف مرکز آموزش تعاون، به تمامی افراد مذکور این انتصابها را صمیمانه تبریک گفته و از مشاوره و راهنماییهای آنها نهایت قدرانی خود را اعلام می‌کنیم.

بزرگترین دستگاه سوخت بیودیزل در تعاونی لووا - آمریکا ساخته شد

یکی از واحدهای شرکت تعاونی مرکز غربی در «رالستون - لووا» موسوم به «سوی وست سانترال»، در بیست و یکم آگوست ۲۰۰۲، با افتتاح یک اجلاس عمومی، اختراع یک وسیله جدید برای تولید سوخت بیودیزل از دانه‌های سویا اعلام نمود. «گری هائرت» مدیر فروش دانه‌های سویا در «سوی وست سانترال» در این مورد گفت: «این دستگاه یکی از بزرگترین و به لحاظ فنی، پیشرفته‌ترین ابزار تولید «بیودیزل»، در ایالات متحده می‌باشد. از اولین روز تولید، نیروی سویا برای بیودیزل در سال ۱۹۹۶، تاکنون «وست سانترال» مرحله‌ای را آغاز کرده است که طی آن روغن سویا به وسیلهٔ متانول و یک

ساکرامنتو، می‌باشد، همکاری داشته و در آنجا به موفقیت «طرح‌های بازاریابی پیشرفته» را همراه با «ساختارهای مالی حقوق برابر» ارائه نمود است. او همچنین به عنوان استادیار دانشگاه دولتی میشیگان (دپارتمان اقتصاد کشاورزی) و تحلیل‌گر برجستهٔ امور «بودجه و برنامه‌ریزی» در «US Davis» و محقق همکار با «شرکت بیمارستانی کالیفرنیا» مشغول کار بوده است.

پنج انتصاب صورت گرفته هم عبارتند از:

- «دانیل بارتل» رئیس مدرسه عالی تکنولوژی و علوم کشاورزی، دانشگاه دولتی کالیفرنیا، فرستو؛

- «جان کوریات»، مدیرعامل اتحادیه تعاونیهای ساحل شمالی موسوم به «اُتورکا»؛

- «جیل مک کارتی»، مشاور ویژه از منطقه «ساکرامنتو»؛

- «دیوید تامپسون»، مشاور از دانشگاه داونیس؛

- «هنری (هانک) والاس»، استاد

مانیز، مصمم به انجام تحقیقات جامع پیرامون موضوعی که از پستوانه منابع مستطالعاتی عمدتاً چاپ شده به زبان فرانسه، به خوبی برخوردار بود. ما، تاکنون، «دیپنارید» یک محقق دوزبانه به منظور تحقیق و بررسی در زمینه «پیشینه نهضت با تمرکز روی سالهای دهه ۶۰ بکار گرفتیم و تاکنون ایشان، بنحوی برنامه ریزی کرده است که کنار خود را پایان ماه مه به اتمام برساند.

همایش های زنجیره های:

در طول ایام پس از آخرین گزارش رئیس مرکز در ماه نوامبر تاکنون، پنج همایش پیاپی برگزار شده اند رساله ماه دسامبر محقق مرکز موسوم به «مارج بنسون» تحت عنوان کشمکش، تعاون و فرهنگ» بر مبنای تجربیات شخصی وی در طراحی یک «نظریه قانونمند در دعوای چند طرفه» ارائه گردیده است.

در ماه ژانویه نیز، محقق دیگری به نام «جیوون دوهرنی» فارغ التحصیل رشته جامعه شناسی، کنفرانسی تحت عنوان «اقتصاد سیاسی مارکسیستی» و اثرات آن بر «تعاونیهای مصرف آتلانتیک کانادا» را برگزار نمود. در فوریه، یکی دیگر از محققین مرکز، «لن فینداله» افکار و دیدگاههای ما را پیرامون «دانشگاهی به عنوان تعاون» معطوف به خود کرد. «گریس» از دیگر همکاران ما در مرکز، در ماه مارس یک سخنرانی با عنوان «اصلاحات زینکی غذا و منابع تعاونیها» را برگزار نموده و سرانجام، «ایزابیل فینداله» یکی از محققین مرکز، آخرین همایش برنامه ریزی شده ما موسوم به «بازخوانی جغرافیای اقتصادی، فرهنگی و اجتماعی و اقدامات سازمانهای تعاونی جدید (بست میدون) و بعد از استعمار (پست کلنی)، را در ماه آوریل، برگزار کرد. این قبیل همایشهای زنجیره ای به محض شروع پائیز، ادامه خواهند یافت.

انتشارات جدید و قریب الوقوع:

از زمان ارائه آخرین گزارش هیأت مدیره تاکنون، مرکز نسبت به انتشار دو سند اصلی جدید، همت گماشته است. یکی از دو گزارش توسط «لئونوئا مند کیتسون» تحت عنوان «گزارش تعاونیهای

در آن فعال هستند، منجر می گردد. در اجرای این طرح سه ساله، پانزده مرکز علمی از هفت منطقه و نه دانشگاه در کانادا، ایالات متحده، بریتانیای کبیر و استرالیا و همچنین تعدادی از تعاونیها و سازمانهای اجتماعی عضو، مشارکت خواهند داشت.

جلسه مقدماتی معارفه متقاضیان و همکاران طرح در تعطیلات آخر هفته منتهی به بیست و سوم ماه برگزار گردیده و برنامه های ضروری جهت برپائی یک کنفرانس در همین زمینه در پائیز، در حال پیشرفت می باشد.

دفترخانه تحقیقات تعاونی ها برگزار می کند:

دفترخانه سازمانهای تعاونی در دولت کانادا، اوایل ترم جاری، پیشنهاد مرکز ما را مبنی بر انجام یک تحقیق عمومی پیرامون «تعاونیهای کشاورزی» تصویب و روند امور مربوطه را تسهیل نمود. در این زمینه، دو پیشنهاد ما مورد پذیرش و برای انجام هر یک مبلغ ۱۰۷۰۰۰ دلار در اختیار مجریان طرح قرار گرفت. یکی از محققین ما موسوم به «راجر» درخصوص چگونگی بهره گیری از عوامل همبستگی اجتماعی در انتخاب ساختار سازمانی توسط گروههای تولیدکننده محصولات کشاورزی دارای ارزش افزوده و دیگری به نام «سوری» در ارتباط با تعاونیها و کشاورزان، در عنصر سونین فعالیتهای کشاورزی، به تحقیق می پردازند. هر دو طرح تحقیقاتی تا پایان آوریل تکمیل و به اتمام خواهند رسید.

همچنین در برنامه مذکور با ارائه ۱۵۰ دلار اضافی مطالعه پیرامون موفقیت «معاملا» دارای ارزش افزوده توسط تعاونیها، و امکان ساخته و مانیز برای انجام آن، نسبت به استخدام «کیم ساندرسون»، دانشجوی مسائل منطقه کارشناسی ارشد رشته «اقتصاد کشاورزی» اقدام گردیدیم.

طرح تحقیقاتی «نهضت دژ اردن»

مرکز تحقیقات، غالباً، موضوعات مربوط به «نهضت دژ اردن» که در کانون فعالیتهای «سیستم اتحادیه تعاونیهای اعتبار» در ایالت کبک» قرارداد را مورد مطالعه و بررسی کارشناسانه قرار می دهد.

«سوی وست سناترال» مورد تأیید قرار داد.

نسبت سوخت مورد استفاده تراکتورها بر مبنای ۲۰ درصد سوخت بیودیزل، دانه های سویا و ۸۰ درصد سوخت دیزلی حاصل از نفت خام محاسبه شده است.

لووا طلی این بازدید با آقای «وارن کراسمن» CCA (تعاونی تأمین و جبران خسارات) ملاقات نموده و به اتفاق «برت Brett» ضمن سفر به منطقه «پرنیس آلبرت» اقدامات اجرایی لازم جهت برگزاری یک اجلاس مشترک بین هیأت ۱۵ نفره روزنامه نگاران آلمانی و مدیران پنج تعاونی فعال در آلمان که قرار است، طبق برنامه در روزهای ۱۶ و ۱۷ سپتامبر ۲۰۰۲، برگزار شود را انجام دادند آنها در این نشست، علاوه بر ارائه سخنرانی در مرکز در تاریخ ۱۶ سپتامبر، ضمن مسافرت به PA (پرنیس آلبرت) در ۱۷ ماه مذکور، از «اتحادیه تعاونیهای اعتبار»، «کلینیک جامع» و «فروشگاه تعاونی» بازدید خواهند داشت. همچنین مقرر شده است که یک تیم فیلمبرداری جهت تهیه تعدادی فیلمهای ویدئویی از استاد و مدارک مربوط به اداره شبکه تعاونیها در منطقه پرنیس آلبرت، و نیز نقش آنها در توسعه جامعه آنها را همراهی نماید.

اجتاه سازمان مرکزی:

شورای تحقیقات علوم انسانی و اجتماعی ارائه می نماید:

مرکز امور پرسنلی ما در پایان ماه فوریه با کمال خرسندی مطلع شد که پیشنهاد ما به شورای تحقیقات علوم انسانی و اجتماعی کانادا، با موفقیت همراه بوده است. البته در این مورد بخصوص، ما نه تنها به تمامی خواسته های خود نائل شده ایم که دو نوع خود بر نظیر است، بلکه پیشنهاد ما در میان ۵۸ پیشنهاد اولیه، مقام نخست را کسب نمود. این طرح تحقیقاتی تحت عنوان جهانی شدن و عضویت در تعاونیها، خسالت همبستگی اجتماعی از طریق روابط بازار، در برگیرنده حداقل ۸۰ میزان اثرگذاری تعاونیها در انعکاس یا ایجاد همبستگی اجتماعی بوده و در همین حال به حسن هویت مشترک در جوامعی که تعاونیها

«مدیریت در تعاونیها» در انستیتو آگرونومی مدیترانه» وابسته به دانشگاه «جانیا» در منطقه «کرت» انجام خواهد داد. وی در پایان ماه جون باز خواهد گشت.

ما همچنین، دو محقق جدید رادر کالج officfemdash به نام «دیانارید» از صندوق مردمی دژ اردن که از سال ۱۹۰۰ تاکنون در حال کار و فعالیت می باشد را برای انجام یک کار تحقیقاتی به زبان انگلیسی و دیگری آقای «آرماندولسا» که با همکاری «میشل» پروژه بزرگ تحقیقاتی خویش تحت عنوان «تنوع یکپارچه: تعاونیهای کشاورزی بازاریاب و مناطق پایدار» راسامان می دهند در اختیار داریم هم «دیانا» و هم «آرماندو» تا پایان ماه مه با ما خواهند بود.

شرکت تعاونی «بورلی» نیمی از موجودی انبار خود را واگذار می کند

از کلی سوزنیا

لگزیبکتون: شرکت تعاونی توتون کاران «بورلی» اخیراً حدود ۴۴/۵ درصد از مجموع موجودی خود را به دو کارخانه اصلی تولید توتون فروخت.

«لیف اسکات آلتازر» نایب رئیس تعاونی در این زمینه گفت: فروش بیش از ۴۹ میلیون پوند برگ سبز (برابر با کل برداشت از مزرعه) انواع مختلفی از توتون با درجات گوناگون را در برمی گیرد. او گفت: به این ترتیب حدود ۶۰/۶ میلیون پوند توتون در انبار شرکت باقی می ماند.

تعاونی «بورلی» در ماه ژولای اقدام به مزایده بر مبنای تعیین خرید (توسط مشتریان) کرده بود. لذا، شرکت تعاونی تعدادی پیشنهاد خرید حجمی برگ توتون از سوی دو شرکت تولیدی اصلی دریافت نمود. بنابراین، مقدار محصول مورد نظر با تخفیفی معادل ۲۱ درصد متضمن تنها ۱۴٪ هزینه های ناخالص بود، به فروش رفت. «آلتازر» از اعلام اینکه کل مجموع فروش چه رقمی را شامل می شود، خودداری نمود. اگرچه یکی از کارکنان ارشد تعاونی «دنی مک انیری» تنها اظهار نمود که «این معامله در واقع فروش محصول به قیمتی خوب» تلقی می شود.

«تعاونی بورلی» هم نظیر سایر

بازدیدکنندگان

«هراولریش وارنسر» از اتحادیه تعاونیهای جنوب غرب آلمان - اشتوتگارت^{۱، ۲}، ۲ درصد از سوخت بیودیزل مصرفی مشتریان خود نمودند. «جنین وان وارک» مدیر طرح تولید سوخت بیودیزل در شرکت لووا، می گوید، استفاده از ترکیب ۲ درصدی سوخت دیزل منافع درازمدت بیشتری را برای مصرف کنندگان به ارمغان خواهد آورد. ایشان همچنین اظهار می نماید «استفاده ۲۰ درصدی مصرف کنندگان بیودیزل، هدف واقعی کشاورزان در امر تولید محصولات می باشد.

وی در عین حال معتقد است «حتی سهم دو درصدی این ماده سوختی در تراکتورهای متعلق به کشاورزان لووا، یک گام ویژه رو به جلو خواهد بود، چرا که همین امر موجب استفاده بهینه از مازاد بر مصرف دانه های سویا، می گردد.

تعاون، عوامل تحول، بعنوان گاهنامه مرکز که هم اکنون مرحله طراحی و صفحه بندی را پشت سر می گذارد، توسط برندا استفانسون» منتشر خواهد شد. و نیز انتشار کتابچه دیگری توسط، آن هوتیس موسوم به (بالای نهر با پای برهنه، برتری در جایگاه هیأت مدیره)، در دست اقدام می باشد. «آن» یکی از اساتید دانشکده محیط زیست انسانی، در دانشگاه «ویسکانسین و انداش» ایالت «میدیسون» می باشد. این کتابچه در واقع براساس مطالب اصلی ارائه شده به شرکت کنندگان در همایش «انجمن فارغ التحصیلان رشته تعاون» در ماه آگوست گذشته، به رشته تحریر درآمده است.

اطلاعات و اخبار کارکنان

در این بخش تحول چندانی صورت نگرفته و مطلب زیادی برای گزارش وجود ندارد. معذالک، «موری» که از ابتدای ژانویه تاکنون در یک مرخصی اداری شش ماهه، بسر برده است، اوقات خود را بین کشورهای فرانسه، دانمارک و یونان تقسیم نموده و در آنجا، تدریس دوره آموزشی سالانه خود تحت عنوان

بومی کانادا: موقعیت فعلی و رشد بالقوه باکمک «یسان مک فرسون» منتشر گردیده اند. اگر چه، گروههای متنوعی به عنوان مشاورین طرح، نسبت به انتشار برخی اسناد و مدارک پراکنده در ارتباط با موضوعات مورد نظر خویش اقدام نموده اند، معذالک، مرکز ما تنها مکان ارائه گزارشات کامل منتشره، شناخته می شود. در ابتدا ۷۰ نسخه گزارش به فروش رفته و ما هم اکنون نسبت به چاپ و انتشار ۱۵۰ نسخه با قبول پرداخت هزینه های مربوطه توسط سرخپوستان و شهروندان شمال کانادا، اقدام نموده ایم.

دومین گزارش با نام «کشمکش، تعاون و فرهنگ، قطع (ساسکاجوان) که یک گاهنامه چاپ مرکز شناخته می گردد، «مارج نیون» از دیگر محققان مرکز، انتشار یافت ۹۰ نسخه از این کتاب هم، همچون گزارش «لئو» و «یان»، طرف مدت بسیار کوتاهی به فروش رسید. همچنین «نورا» و «مارج» در حال بازبینی مطالب این کتاب، بر مبنای رساله های ارائه شده توسط دانشجویان این ترم مرکز، قبل از چاپ مجدد می باشند. گزارش آتی تحت عنوان «نقش مربیان بزرگسال در توسعه

تعاونیهای توتون کار متعلق به خود کشاورزان، نسبت به فروش مزایده‌ای موجودی انبار خویش اقدام می‌نمایند. این تعاونی هم، مثل دیگران هزینه‌های خرید، فسرآوری، انبار کردن و فروش سابقه برگهای توتون فروخته شده را از طریق وام و قرض از «مؤسسه اعتباری کبلا» وابسته به «اداره کشاورزی ایالات متحده» که در کیفیت خرید تولیدات کشاورزی توسط خریداران معرفی شده از سوی این مؤسسه را تعیین می‌نماید، تأمین می‌کند.

جهت نیل به توافق برای انجام معامله و براساس یک ارزیابی (برآورد)، مبلغی تحت عنوان «بهای ناخالص» توسط خریدار و فروشنده به مؤسسه پرداخت می‌شود تا به این ترتیب، اطمینان لازم از هزینه‌بر نبودن عملیات تحویل توتون و عدم تسخیر هزینه اضافی بر مالیات‌دهندگان آمریکایی، حاصل شود. اگر شرکت تعاونی، نسبت به فروش بزرگهای مازاد همراه با تخفیف اقدام نماید، مستقیماً از مسزایسای نسائی از جمع‌آوری مبالغ مربوط به «هزینه‌های ناخالص» جهت جبران تخفیفهای اعلام شده توسط تعاونی، بهره‌مند خواهد

گردید. این اقدام موجب حصول اطمینان دولت از باز پس‌گیری وام پرداختی و بهره‌های متعلقه توسط کشاورزان عضو تعاونی شده و عملاً روند انجام امور را تسهیل می‌کند. «التازر» گفت که فروش اخیر، نمایانگر برتریهای ناخالص این محصول، اثر نامطلوب داشته باشد.

وی هشتمین اکتوبر داشت. «منابع» می‌دانیم نتوانیم «قیمت ناخالص محصول» را براساس پیش‌بینی‌های خود، ثابت نگه داریم. فکر نمی‌کنم افزایش در این مورد داشته باشیم.

سهم سالانه‌ای که توسط USDA (اداره کشاورزی ایالات متحده) تعیین گردیده است، بر مبنای یک فرمول سه وجهی یعنی «ذخیره موجودی انبار»، «میزان صادرات سه ساله»، «مجموع کارخانه‌های تولید توتون برای خرید محصول همان سال»، مشخص و اعلام شده است.

کارکنان تعاونی، معتقدند که اگر این عوامل همچنان پارچا نمانند، ما برای فروش محصول در سال ۲۰۰۳، شاهد افزایش خواهیم بود البته چنانچه هیچ تغییر دیگری در اوضاع کلی ایجاد نشود، ما

رقمی معادل کمتر از مجموع انگلستان دست خود، افزایش داشته باشیم و این قطعاً تأثیر مثبتی بر میزان سهم تعیین شده خواهد داشت.

«مک انیری» نیز در این مورد گفت: این مقدار فروش توتون، حداً فضای موجود برای تولید سال آتی را خواهد گشود. او ادامه می‌دهد: تا زمان اعلام این سهمیه در ماه فوریه، که خیلی چیزها تغییر خواهد نمود، ما نیز شاهد کیفیت محصول نه مراقب بیش از آنچه که تاکنون دیده‌ایم، باشیم.

کارکنان تعاونی می‌گویند که با توجه به نامرغوب بودن محصول امسال، پیش‌بینی می‌کنیم که فروش محصول در زمان تعیین شده توسط بازار انجام شود، به خصوص کسبه بسیاری از مناطق تحت تأثیر خشکسالی و سایر آفات، خسارات زیادی را متحمل گشته‌اند.

پیشنویشتها:

- 1- caisse populaire desjardin صندوق مردمی در ژاردن
- 2- Stuttgart - based southwest german goop. federation

نقش اصلاحات در رویکرد جدید به بخش تعاون

○ جبرئیل ناصری

ارائه نمایند و به فرآیند فعالیتهای تعاون با دیدگاه جدیدی توجه شود تا اصلاحات لازم را با رویکردی جدید طرح ریزی و در قالب برنامه‌های کوتاه‌مدت و بلندمدت خط‌مشی مدیریت صف و ستاد را تبیین کنند.

اصلاحات در رویکرد جدید می‌بایست بر محوریت علم و اندیشه و تفکر باشد تا ضمن قوانین و ضوابط حاکم بر جریان امور با نگرش سیستمی و در یک برنامه C, P, M با تغییر ساختار، سیستمها و روشها صورت پذیرد. بدین ترتیب تعاون را می‌توان یک سازمان عقلایی، منطقی و استراتژیکی در نظام حکومتی دانست که به حذف آنها پرداخته و با توجه به منافع ملت و کشور عمل خواهد نمود. راهکارهای پیشنهادی به قرار زیر می‌باشند:

- ۱- ایجاد اشتغال و شناسایی سرمایه‌های بالقوه و بالفعل مناطق جغرافیایی.
- ۲- ایجاد عدالت اجتماعی و شناسایی راه کارهای آن.
- ۳- خروج اقتصاد جامعه از تک محصولی مانند نفت با توجه به فعالیتهای تعاون.
- ۴- گره‌گشایی مسائل اقتصادی.
- ۵- جلوگیری از عدم تکثیر ثروت و استفاده بی دریغ عده‌ای خاص از موجودی یک جامعه و بوقوع پیوستن بدترین اتفاق یعنی شکاف طبقاتی عمیق میان فقیر و غنی.

۶- فقر زدایی و توجه به رشد ناخالص ملی، بگونه‌ای که نباید به هر قیمتی رشد ناخالص ملی به وقوع بپیوندد، به فرض اگر تولید ناخالص ملی پنج برابر شود فقر به چند برابر توسعه پیدا کند این رشد صحیح و متوازن نیست.

۷- افزایش فعالیتهای تعاون که موثر در بهره‌وری نیروی انسانی، کشاورزی، دامپروری، قالیبافی، محصولات دریایی و بازرگانی است.

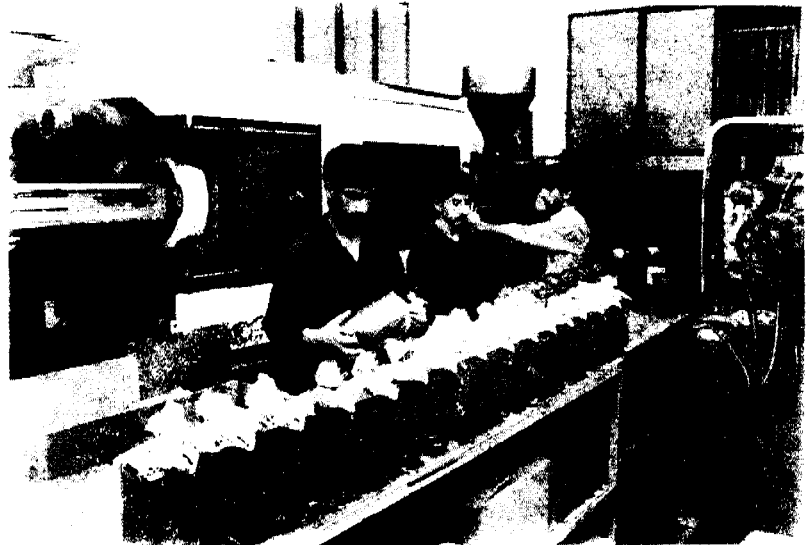
۸- جلوگیری از بی‌عدالتی در اثر فعالیتهای تعاون.

۹- شناسایی عوامل و روشهایی که منجر به اشاعه فرهنگ تعاون می‌شود و ارتقاء جایگاه بخش تعاونی و نیل به سهم واقعی آن در میان سایر بخشها.

سوء تغذیه و فقر بسر می‌برند، می‌تواند بخش عظیمی از مشکلات را از دوش مردم بردارد. افزون بر آن در صورتی که مدیریت تعاون به سه رکن اساسی در منابع انسانی تعاون، کارآمدی، عشق و اعتقاد و خستگی ناپذیری توجه داشته باشد می‌تواند اثر بسزایی در رفع نیازهای فیزیولوژیکی ملت داشته باشد و تمام کسانی که در فرایند تعاون درگیرند و توان تغییر و اصلاح امور را به هر نحوی نمی‌توانند انجام دهند قبل از آنکه دیر باشد و این ملت شریف در آسیب‌شناسی در دیدگاه اصلاحی خود و در جهت توسعه و بالندگی کشور تجدید نظر کنند بهتر است اقدامی مؤثر و سخن محکمه‌پسندی در عرصه اقتصاد تعاونی

در هزاره سوم و قرن بیست و یکم به دلیل رشد جمعیت و افزایش آگاهیهای انسانی، بشر با تحولات بسیار گسترده اقتصادی و اجتماعی مواجه است و از سوی دیگر مدل‌های رشد و توسعه و نظامهای اقتصادی و اجتماعی گذشته نتوانسته است جوابگوی مناسبی برای تحولات مزبور و نیازهای مطرح مردم باشد. بنابراین تعاون که از ذخایر مهم قانون اساسی می‌باشد نقش بسیار مهمی در اقتصاد داشته و در نیل به عدالت اجتماعی و فقرزدایی در دنیایی که بیش از یک میلیارد نفر در فقر بسر می‌برند و بیش از ۸۰۰ میلیون نفر آن با سوء تغذیه مواجه بوده و در ایران اسلامی نیز نزدیک به نیمی از مردم بویژه روستائیان در

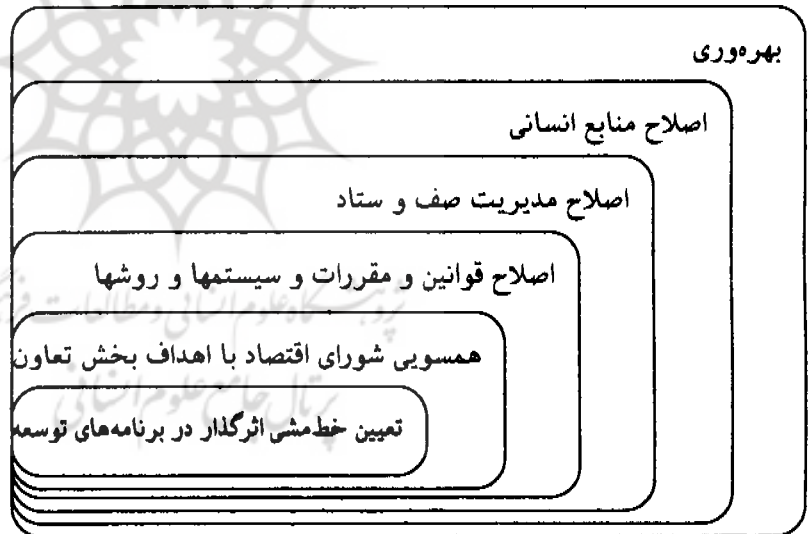
- به روز و توانا برای خدمت به تعاونیها.
- ۱۵- ایجاد امنیت و مساعد نمودن و زمینه‌سازی برای جذب سرمایه‌های کوچک و سرگردان.
- ۱۶- جلوگیری از کار فرمایی دولت با توسعه تعاونیها.
- ۱۷- نیل به جامعه مدنی با حضور مردم در بخش اقتصاد تعاونی.
- ۱۸- ارتقاء جایگاه بخش تعاون و نیل به سهم واقعی آن در میان سایر بخشهای دولتی و خصوصی.

بنابراین توسعه بخش اقتصاد تعاونی بدون توجه به اصلاحات با رویکرد جدید میسر نخواهد بود و زمانی کشور می‌تواند در قالب بخش تعاون بر مشکلات فائق آید که در فرایند فعالیت، به نمودار ذیل توجه جدی داشته باشد و برنامه خود را در قالب کوتاه و بلند مدت با روی داد (Event) و فعالیت (Activity) جدول زیر طراحی نماید در غیر اینصورت وزارت تعاون هر چقدر هم که پیش رود قطعاً از هدف اصلی خود دورتر خواهد شد. بنابراین دو بال بهره‌وری یعنی

اصلاحات در رویکرد جدید می‌بایست بر محوریت علم و اندیشه و تفکر باشد تا ضمن قوانین و ضوابط حاکم بر جریان امور با نگرش سیستمی و در یک برنامه C, P, M با تغییر ساختار، سیستمها و روشها صورت پذیرد. بدین ترتیب تعاون را می‌توان یک سازمان عقلایی، منطقی و استراتژیکی در نظام حکومتی دانست.

نمودار فرآیند اصلاحات در جهت توسعه و بالندگی بخش تعاون

اثربخشی و کارآیی زمانی در بخش تعاون زمانی میسر می‌گردد که متولیان بخش به تفکر و اندیشه عالمانه و کارشناسانه متخصصین، در بدنه سازمان توجه نموده و از برخوردهای ژورنالیستی کاسته و خارج از میدان احساسی اقدام به فعالیت شایسته و موثر پردازند درواقع جهت رفع معضل اجتماعی با توجه به عدم توانایی مدل‌های اقتصادی گذشته کلیه دستگاهها به نوعی می‌بایست نقش عقبه تعاون در جهت رفع مشکل فقر و ... اشتغال را ایفاء کنند. در غیر این صورت صورت تحمیل هزینه به سیستمی که اولاً هیچگونه حمایت عملی نمی‌گردد و چالشهای چندین ساله مسئولین صرف معرفی جایگاه بخش تعاون گردیده اما توجهی نمی‌شود دور از انصاف است، ثانیاً نگرش غیرمردمی از سوی منادیان جهانی شدن در شوراهای کلان اقتصادی سبب گردیده عملاً کارآیی و اثر بخشی تعاون رو به سراشیبی سوق داده شود که اگر همچنان وضع بدین منوال باشد در آینده نمی‌توان شاهد بهبودی در این وضع بود.

۱۰- ارتقاء و شکوفایی اقتصاد تعاونی و اشتغال از طریق صنایع کوچک از قبیل

۱۱- رفع موانع در شورای عالی اداری،

۱۲- کمک به کوچک کردن دولت از طریق افزایش تصدیگری.

۱۳- فعالیتهای تعاون منجر به تامین عدالت اجتماعی شود.

۱۴- ایجاد مراکز کارآموزی و اطلاعاتی

۱۰- ارتقاء و شکوفایی اقتصاد تعاونی و اشتغال از طریق صنایع کوچک از قبیل قالبیافی، دریایی، تولید میگو، ماهی، میوه، بسته‌بندی، کمپوت سازی و حاصلخیز کردن زمینهای مختلف در حوزه تعاونیهای کشور.

۱۱- رفع موانع در شورای عالی اداری،

گزارشی از: برگزاری کنگره بزرگ تعاونگران در تهران

○ گروه گزارش

بهره‌برداری از امکانات دارد. وی از دیگر مشکلات بخش تعاونی را وجود بوروکراسی دولتی و توافق نداشتن اعضای یک تعاونی ذکر کرد و افزود: در بخش اول دولت سعی کرده که گردش کار تسعیر شده‌ای را تصویب کند و بوروکراسی را کاهش دهد اما در بخش دوم وزارت تعاون باید فرهنگ تعاون و مشارکت را تبلیغ، تعریف، شفاف کند. مظاهری تأکید کرد: بخش تعاون می‌تواند و باید یک ترکیب بزرگ اقتصادی غیردولتی باشد و در سرمایه‌گذاران، تولید، صنعت، خدمات و کشاورزی شرکت کند و از همه مزایایی که برای این بخش از جمله تسهیلات صندوق ذخیره ارزی تا وجوه اداره شده، تسهیلات بانکی، مجوزهای صادراتی بهره‌برداری کنند و وزارت اقتصاد نیز تلاش خود را مبنی بر حمایت از بخش تعاون انجام دهد.

وزیر مسکن و شهرسازی نیز در این گردهمایی تصریح کرد: هدف ترویج تعاون باید توسعه باشد زیرا به دنبال توسعه اشتغال ایجاد می‌شود ولی با هدف قرار دادن اشتغال به دنبال انجام کارهای تکراری خواهیم رفت.

وی ادامه داد: درست است که ما مشکل بیکاری داریم اما تعاونیها برای حل مشکل بیکاری و مسکن تشکیل نمی‌شوند، ما باید به فکر تعاونیهای بزرگ باشیم. تعاونیها و سازمانهای بزرگ کارهای بزرگ انجام می‌دهند. مهندس عبدالعلی‌زاده افزود: تعاونیها باید کلید خانه را به مصرف‌کننده بدهند نه زمین خانه را و حتی تعاونیها باید در دوران بهره‌برداری نیز نظارت کنند. وی اظهار داشت: وزارت مسکن چه برای نیروی انسانی و تأمین منابع مالی بخش مسکن و مصرف‌کنندگان مسکن توانایی دارد با تعاونیها همکاری کند، هدف تعاونیهای مسکن هم خدمت به نیروهای کم‌درآمد جامعه است.

وزیر مسکن اضافه کرد: برای انجام طرح انبوه‌سازی، زمین به قیمت کارشناسی به صورت اقساط ۵۰ مرحله‌ای به متقاضی داده می‌شود و اگر تعاونیها زودتر از برنامه زمان‌بندی شده کار خود را به پایان برسانند، ۱۰ درصد از مقدار

به حال تعاونیها رشد کاملی نکرده‌اند و بنا به علت‌های متفاوت به جایگاه مناسب خود نرسیده‌اند و با توجه به کارهایی که شده و مصوبات قانونی، نتوانسته بخش مهمی از اقتصاد کشور را در دست گیرد.

مهندس صوفی وزیر تعاون در این گردهمایی با تأکید بر جایگاه ویژه بخش تعاون در قانون اساسی گفت: تقویت و توسعه بخش تعاونی با توجه به آرمانهای والای انسانی آن می‌تواند در کنار دیگر بخشهای اقتصادی عدالت اجتماعی را در جامعه تحقق بخشد.

وی افزود: با توجه به سابقه کم تعاونی در اقتصاد کشور، بخش تعاون با بیش از ۵ هزار تعاونی و حدود ۱۵ میلیون نفر عضو و ایجاد اشتغال برای بیش از یک میلیون و ۵۰۰ هزار نفر در کشور، از توسعه کمی و کیفی خوبی برخوردار بوده است. طهماسب مظاهری وزیر اقتصاد و امور دارایی نیز در این گردهمایی با اشاره به اختصاص سهم بزرگی از تسهیلات و امکانات به تعاونیها افزود: با توجه به ظرفیت تعاونیها، آنها می‌توانند بخش بزرگی از پروژه‌های اقتصادی را به انجام رسانند اما مطالعه طرحهای تعاونیها تنها نشان از درخواست تسهیلات و

کنگره بزرگ تعاونگران با حضور مقامات ارشد کشوری، کارشناسان، مسؤولان تعاونیها و حدود ۲ هزار نفر از تعاونگران سراسر کشور در محل سالن اجلاس سران برگزار شد.

حجت‌الاسلام کروبی در این کنگره گفت: تعاون حد وسطی برای مشارکت عموم مردم، شکوفایی استعدادها و خلاقیتها است.

وی افزود: مبارزه با فقر، تبعیض، محرومیت، تعدیل ثروت و ایجاد عدالت اجتماعی همه با ایجاد تعاون فراهم می‌شود.

رئیس مجلس شورای اسلامی ادامه داد: در جامعه و فرهنگ دینی و تاریخی ما تعاون ریشه‌دار است و در مقابل سرمایه‌دار استثمارگر و مارکسیستی که حقوق انسانها را استثمار می‌کرد قرار گرفته است.

وی اضافه کرد: بر همین اساس با پیروزی انقلاب اسلامی، تدوین‌کنندگان قانون اساسی، اقتصاد کشور را به سه بخش دولتی، خصوصی و تعاونی تقسیم کردند و طبق اقتصاد اسلامی که در آن مالکیت تعریف و کنترل شده است، این بحث گنجانده شد. آقای کروبی بیان کرد: اما تا

خواهد بود که ضمن تبریک فرا رسیدن روز و هفته تعاون به تمامی تعاونگران کشور عنوان روز تعاون سال ۱۳۸۱ و سرفصل فعالیتهای آتی خود را «تعاونیها و توجه به جامعه جوان» قرار دهیم.

تعاونیها با تجمیع سرمایههای کوچک و بهره گیری از توان فکری و اندیشهها و تفکرات جوانان نه تنها فرصتهای مناسبی را برای اشتغال آنها فراهم می کنند بلکه آنان را با کار گروهی، مشارکت و همدلی آشنا ساخته و آموزشهای عملی اداره امور را نیز به آنها یاد می دهند و در این میان حمایت هدفمند بخش دولتی می تواند بستر را برای فعالیت تعاونیها آماده و مهیا نماید و بهره مندی جوانان از مزایای این بخش را تسهیل نماید و در همین راستا لازم است توجه بیشتری به بخش تعاون شده و اعتبارات و تسهیلات در خور نیاز این بخش پیش بینی شود.

تعاونیها عرصه ای گسترده و مطلوب برای جلب مشارکت آحاد جامعه و به ویژه جوانان در فعالیتهای اقتصادی، سیاسی و فرهنگی هستند. عرصه ای که هم حس مالکیت نسبت به سرمایه های جامعه را بالا می برد و هم حس همکاری را افزایش می دهد. در واقع در تعاونیها می توانیم یاد بگیریم که چگونه با هم و در کنار هم تلاش کنیم. تعاونیها مناسب ترین گزینه برای کاهش تصدی گری بخش دولتی، تحقق عدالت اجتماعی و رفاه عمومی هستند. بخش تعاون کشور برای پیدا کردن جایگاه واقعی خود می باید به ابزارهای فعالیت و تلاش در دنیای امروز که همانا اطلاعات، تکنولوژی و روشهای نوین و بهره مندی از نیروی انسانی خلاق و توانمند است مجهز شود. با توجه به این مهم است که تعاونیها می توانند در عرصه رقابتهای بین المللی، دگرگونیها و تحولات وسیع دنیای امروز به حیات خود تداوم بخشند و گسترش یابند.

امید آنکه تعاون و مشارکت نه تنها در تعاونیها بلکه در کلیه بخشهای جامعه بیش از پیش مدنظر و توجه قرار گیرد و جوانان و آینده سازان این مرز و بوم با تعاون و همدلی، فردای بهتر را برای ایرانی آباد رقم بزنند.

ما ایران سابقه ای دیرینه دارد و این در حالی است که تعلیمات و آموزه های دینی ما نیز همواره تعاون، همکاری و مشارکت را به عنوان رفتاری پسندیده توصیه و سفارش نموده است. تعاونیها به گونه ای که امروز به عنوان یک نهضت مترقی و پیشرو در همه جا گسترش یافته، مبتنی بر اصول و قواعدی خاص است که ضمن حفظ ارزشهای معنوی و خیر خواهانه در پرتو مشارکت، همکاری و کمک متقابل نتایج مطلوب اقتصادی را نیز در نظر دارد. یک تعاونی واقعی از اعضای خویش پای بندی صادقانه به ارزشهایی همچون درستی، راستی، فداکاری، مساوات، انصاف و پای بندی به هر آنچه را که اخلاقیات مرسوم اجتماع تجویز می نماید، طلب می کند و براساس همین نقش و کارکردهای مثبت تعاونیها است که بخش تعاونی، به عنوان یکی از ۳ بخش در نظام اقتصادی ما مطرح شده است.

یکی از اصول بین المللی تعاونیها «توجه تعاونیها به مسائل جامعه است» و در مقطع کنونی که بخش عمده ای از تلاش مدیران و برنامه ریزان کشور معطوف به پاسخگویی به نیازها و خواسته های جمعیت جوان کشور گردیده است به جا

قسط آنها بخشوده می شود.

وزیر کار و امور اجتماعی در این گردهمایی طی سخنانی با اشاره به معضل بیکاری در کشور گفت: نظام تعاونی در حل این مشکل بسیار کاراست و باید زمینه توسعه آن در دولت و مجلس فراهم شود.

آقای حسینی افزود: یکی از ویژگی های سهم بخش تعاون در مقایسه با بخش خصوصی تلاش برای افزایش رفاه اعضای تعاونیهاست، حال آنکه هدف اصلی بخش خصوصی افزایش سود است.

وی توسعه فرهنگ تعاون در کشور را بهترین راهکار ایجاد و اشتغال برای دانش آموزان دانشگاهها دانست.

افزون بر آن، به مناسبت روز تعاون توسط وزرای تعاون کار و امور اجتماعی، صنایع و معادن و جهاد کشاورزی پیامی برای تعاونگران کشور منتشر شد که بدین شرح می باشد.

پیام وزرای تعاون، کار و امور اجتماعی صنایع و معادن و جهاد کشاورزی

دوستان و یاران تعاونگر: تعاون، نظامی از اندیشه، احساس و عمل است که در فرهنگ کهن کشور عزیز

فیللی و واقعیت

تکنولوژی
اطلاعات
و دولت

کاربرد
تکنولوژی
اطلاعات

برای کاربرد
تکنولوژی
اطلاعات دو مثال
کوچک می‌آوریم.
این مثالها به تولیدات
شرکت‌هایی مربوط هستند که
من در آنها کار می‌کنم. این
شرکتها نمونه‌هایی از بسنگاهای
کوچک و متوسط هستند که با استفاده از
تکنولوژی تقویت پیدا کرده‌اند و راه‌جش
به اقتصاد جهانی را یافته‌اند.
علت همکاری من با این سازمانها
چیست؟ شاید پاسخهایی را به صورت
برگزیده از کتابی که اخیراً توسط ریاست
سازمان مالزیایی همکار ما منتشر شده،
انتخاب کنید:
«... ما به چه شیوه‌ای آرمانها را به
واقعیت پیوند می‌دهیم؟»
... کارگران ما به راحتی می‌توانند در
جاهای دیگر مشاغل پولدار به دست
آوردند، اما آنها ترجیح می‌دهند بنا به
دلایلی که کمتر از حقوق و مقام عینیت
دارد، در محل زندگی خود بمانند...
... ما قبول داریم که مناسبات، مهمتر از
ساختار هستند... ساختار کاری با اعتماد
ندارد... زیرا این، مردم هستند که اعتماد
را ایجاد می‌کنند.
«... می‌خوام یک سؤال اساسی مطرح
کنم... آیا مایل هستید به عنوان عضوی از
یک گروه برجسته کار کنید یا با گروهی

توهمها و مزیت‌های تکنولوژی اطلاعات*

قسمت دوم

اریک والدبانوم

برگردان: نعمت/... تقوی

کاردوزو را نیز مطرح کنیم:
... ما دیگر از «کشورهای جنوب» که در
«پیرامون»^{۵۲} «مرکز»^{۵۳} سرمایه‌داری قرار
داشتند و با مناسبات کلاسیک وابستگی،
به آن وابسته شده بودند، سخن به میان
نمی‌آوریم... امروزه، ما با پدیده
ظالمانه‌تری مواجه هستیم.
در حال حاضر با باید «کشورهای
جنوب» (حداقل بخشی از آنها) وارد
مسابقه علمی - تکنولوژیک مردم -
سالارانه‌ای شوند و مبالغ کلانی در «تحقیق
و توسعه» سرمایه‌گذاری کنند و «اقتصاد
اطلاعات» را تحمل نمایند و یا اینکه به
صورت بی‌اهمیت بهره‌برداری نشده و
غیرقابل بهره‌برداری باقی بمانند.^{۵۴}
صرف‌نظر از اینکه ما انگیزه حرکت
خود را از مفاهیم آرمان‌گرایانه^{۵۵} بیانیه
مکزیک بگیریم یا از هشدار تلخ کاردوزو
اخذ کنیم، در هر حال نوعی توافق همگانی
وجود دارد که جهان در حال توسعه باید
وارد عصر اطلاعات شود.

و هم
اساسی دیگری
در مورد عصر
اطلاعات وجود دارد
که من باید پیش از خاتمه
بحثم به آن اشاره‌ای داشته
باشم. این وهم را شاید نتوان
رسانتر از «بیانیه مکزیک در مورد
اطلاعات‌رسانی، توسعه و صلح»^{۵۶} که در سال
۱۹۸۱ انتشار پیدا کرده، توضیح داد:
«اطلاعات‌رسانی، اگر همسو با منافع کلیه
انسانها توسعه یابد، می‌تواند به عنوان
ابزاری برای رستگاری انسان و توسعه
همه جانبه او در عین حفظ حقوق فردی
برای آرامش و شکوفایی استعدادها، مورد
استفاده قرار گیرد.
فقط در این راستا است که اطلاعات‌رسانی
می‌تواند با کارایی تمام به نیک فرجامی
جهان، کرامت انسانی، عدالت اجتماعی و
نهایتاً صلح جهانی منجر شود.»^{۵۱}
اظهارنظرهای زیادی در مورد منافع
اقتصادی و اجتماعی خاص به عمل آمده
که بر پایه آنها کشورهای آمریکای لاتین و
سایر مناطق در حال توسعه، فرآیندهای
عصر اطلاعات را تجزیه خواهند کرد.
مستحصان امر پیش‌بینی می‌کنند که
دگرگونیهای اجتماعی بزرگ بر اثر
مشارکت فزاینده در فرآیندهای دولتی و
تصمیم‌گیرهای اجتماعی روی خواهد داد.
در اینجا باید بدبینانه‌تر فرناندو هنریک

همکاری کنید که دارای اعضای برجسته‌ای هستند؟»^{۵۶}

انقلاب مالی

عصاره کارفرمایانه^{۵۷} روزگار ما فردگرایی^{۵۸} است. در ایالات متحده آرمان و شعار فروشنده‌گان و کاربران، عبارتست از: «یک رایانه شخصی بر روی هر میز و بسته‌های نرم‌افزاری در داخل هر جیب». تجویز چنین راه‌حلی در اقصی نقاط جهان، به منابعی نیاز خواهد داشت که حتی از پول مبتنی بر وام (که به طور اسمی در گردش است)، سبقت خواهد گرفت. پس راه حل (فضیه) چیست؟

ما به راه‌حلهای مالی ویژه‌ای نیاز داریم که تکنولوژی اطلاعات را قادر سازد جای میلیاردها نفر از جمعیت جهان را بگیرد بدون آنکه به سرمایه‌گذاری کلان نیاز داشته باشد. در حالیکه ما برای پیدا کردن یک چنین مکانیسم‌های مالی به صورت تفصیلی و دقیق فرصت کافی نداریم، اخیراً مناطقی از کشورها چندین «شرکت سهامی عام»^{۵۹} و «شرکت سهامی مصرف»^{۶۰} برپایه اجتماع و همسایگی ایجاد شده است. این مؤسسه‌ها از روی مدل‌های بخش خصوصی نظیر «شرکت سهامی کارمندان»^{۶۱} اقتباس شده‌اند و برای سهامداران (افراد، اجتماعات، بنیادها، صندوقها و شرکتهای) این امکان را فراهم می‌کنند که بتوانند از محل گردش وجوه نقدی در فعالیتهای اقتصادی آینده برای سهام سرمایه اضافه کار بپردازند.

نتیجه

در پایان مقاله، می‌خواهم بگویم: اگرچه وهم‌های تکنولوژی اطلاعات سودمند هستند، اما حدود عمل آنها تا جایی است که بتوانید «واقعیت» را از راه عمده کردن تفاوتها، شفاف سازند. امیدوارم با آزمون برخی از ویژگیهای «آبی» که تکنولوژی اطلاعات در درون آن شناور است، توانسته باشم معایب و محاسن تکنولوژی اطلاعات را به کانون اصلی توجه بکشانیم.

وهم‌های پنجگانه در عصر اطلاعات

مایکل درتوزوس^{۶۲} طی سالهای طولانی،

رئیس «آزمایشگاه علوم رایانه‌ای»^{۶۲} در «انستیتو تکنولوژی ماساچوست» بوده است. طرح بیست سال پیش او در مورد «بازار اطلاعات»^{۶۳} به نسل امروزی اینترنت منجر شده است. اینک متنی را درمی‌آوریم که در تزوس آن را «وهم‌های پنجگانه عصر اطلاعات» نامیده است.^{۶۵}

۱) تکنولوژی اطلاعات فاصله میان توانگران و تهیدستان را پر خواهد کرد: «فاصله میان توانگران و تهیدستان قابل ترمیم است اما به ابزار مخصوص به خود نیاز دارد. «بازار اطلاعات» به خودی خود آن را پر نمی‌کند، بلکه ما به کوششهای جمعی، ایثار و حتی فراتر از آن نیاز داریم.»

۲) تکنولوژی اطلاعات موجب پیدایش سرمایه‌داری بدون اصطکاک خواهد شد که در آن فروشنده‌گان و خریداران به طور مستقیم و رو در رو با هم مواجه خواهند بود.

«در آینده، واسطه‌ها بیشتر خواهند شد. ما هنوز هم به واسطه‌ها نیاز داریم زیرا معمولاً تقاضای ما بیشتر از عرضه است، ممکن است خرید به طور امانی (امانتی) باشد، در بازگرداندن آن مشکلاتی داشته باشیم، هنگام کاربرد ابزار سئوالاتی برای ما مطرح شود و انتخاب ابزار مناسب از میان انبوه ابزارهای بی‌مصرف دشوار باشد.»

۳) انقلاب اطلاعات آنجان سریع پیش می‌رود که رسیدن به آن برای اکثر افراد نامیسر است.

«حدود چهار دهه است که ما در متن تجارت و کسب و کار هستیم اما کار

«اطلاعرسانی، اگر همسوی با منافع کلیه انسانها توسعه یابد، می‌تواند به عنوان ابزاری برای رستگاری انسان و توسعه همه جانبه او در عین حفظ حقوق فردی برای آرامش و شکوفایی استعدادها، مورد استفاده قرار گیرد.»

کارستانی انجام نداده‌ایم. انقلاب صنعتی دوم نیز ۹ دهه طول کشیده است، ایستایی تا چه پایه؟»

۴) تکنولوژی اطلاعات نوعی فرهنگ جهانی را بر همه تحمیل خواهد کرد.

«این تکنولوژی به طور همزمان، عشیره‌گرایی^{۶۶} (وحدت ابتدایی) و نوع^{۶۷} (گوناگونی جدید) را تقویت می‌کند. نیروهای عشیره‌ای قوی هستند، اما هریک از ما به عشیره‌های متعددی وابسته‌ایم. از این رو، فقط جویبار کوچکی از فرهنگ جهانی، توسعه قابل قبولی دارد.»

۵) تکنولوژی اطلاعات به قوانین جدید نیاز دارد.

«سرشت بشر غیرقابل تغییر است. فرشتگان و اهریمنان همکاران اطلاعاتی در جهت خیر و بزهکاران اطلاعاتی در جهت شر، در ذات تکنولوژی قرار ندارند، بلکه پری و دیو در درون ما هستند و تکنولوژی به مثابه یک عدسی عمل می‌کند.»

درتوزوس اظهار می‌دارد که: «ما در ۳۰۰ سال گذشته اشتباه بزرگی مرتکب شده‌ایم که تکنولوژی را از انسان‌گرایی^{۶۸} جدا کرده‌ایم... حالا موقع آن رسیده است که این دو را از نو به همدیگر جوش بزنیم.» من نمی‌دانم «درتوزوس» به چه زمانی و چه نکته‌ای اشاره می‌کند! او از سال ۱۷۰۰ صحبت می‌کند یا از سال ۱۶۰۰؟ در سال ۱۶۰۰، علم و کلیسا از هم جدا شدند و به نظر می‌رسد، همچنان که برخی از دانشمندان و اندیشمندان پیشرو نیز اظهار داشته‌اند، اشتباه بوده است. وقتی او از ۳۰۰ سال پیش حرف می‌زند، به کدام تکنولوژی اشاره دارد؟ آیا صنعت چاپ موردنظر او است؟ به نظر من صنعت چاپ از سده ۱۵ توسعه یافته است.

وهم‌های نهگانه در «اقتصاد نوین»

امروزه، همگان در این نکته منفق‌القول هستند که اقتصاد ایالات متحده در ۱۵ سال گذشته دگرگونیهای بنیادینی را تجربه کرده است. برخیا از این دگرگونیها به عنوان شکل‌گیری «اقتصاد نوین» نام می‌برند. به طور کلی، بررسیهای موجود

بنگاهها اقتصادی کوچک و کارفرمایان انفرادی و بازارهای پویا^۳ باشد. در این جامعه نابرابری زیاد در درآمد تشویق می‌شود تا انگیزه‌ای برای سخت‌کوشی وجود داشته باشد؛ نقش دولت، مخصوصاً در مورد تکنولوژی، آموزش و پرورش و توسعه مهارتها به کمترین پایه تقلیل داده می‌شود و اصرار زیادی برای گسترش دامنه و دایره برندگان (اقتصادی، اجتماعی، سیاسی و...) به عمل نمی‌آید تا کلیه شهروندان کشور بتوانند در منافع اجتماعی سهم باشند.

۱- وهمهای منتقدین «اقتصاد نوین» (بدبینان)

۱) «اقتصاد نئوسوین» راه غیرصنعتی شدن تأسف‌انگیزی را برای امریکا هموار کرده است.

واقعیت: گرایش جامعه برای صنعتی شدن کاهش نیافته، بلکه شیوه کار آن مورد بازنگری قرار گرفته

مسئول کنند، عبارتست از: حمایت از بازرگانی، تنظیم و تصویب مقررات به شیوه از بالا به پایین و استفاده از برنامه‌های بوروکراتیک قدیمی در قلمرو بخش صنعتی. «سرزمین آرمانی»^۲ آنها جایی است که دارای سازمانهای تشکیلاتی وسیع، اشتغال ثابت و دائمی، بازارهای تثبیت شده و رقابت تضمینی باشد. در صورتیکه در بافت گرایشهای بنیادی «اقتصاد نوین»، انتظارات فوق‌غیرواقع‌بینانه و تحقق‌ناپذیر است. از دیدگاه اندیشمندان جناح راست، طلوع سپیده‌دم عصر دیجیتال، خود به

نشان می‌دهد که در مورد «اقتصاد نوین»، مباحث زیادی در دو سوی طیف سیاسی (بدبینان جناح چپ و خوش‌بینان جناح راست) با تمسک به ارزیابیهای ضعیف و وهمهای «اقتصاد نوین» و با استفاده از داده‌های گزینشی^۴ و دلخواهی انجام گرفته است.

به نظر بسیاری از هواداران جناح چپ، «اقتصاد نوین» بیانگر تهدید تازه‌ای بر علیه عدالت اقتصاد و یکپارچگی^۵ اجتماعی می‌باشد. این گروه از اندیشمندان که نسبت به «اقتصاد نوین» بدبین هستند، روی نقاط منفی آن تأکید و بلکه اغراق و

بیشتری دارند و امتیازات و پیامدهای مثبت آن را نادیده می‌گیرند. اینان تکنولوژی و جهانی شدن را به داشتن ظریفیهای محدود، پایین نگهداشتن سطح مرزها، افسزایش نابرابری و نابود کردن

نظر بر این که تکنولوژی اطلاعات امکان می‌دهد بنگاههای اقتصادی کوچک و متوسط به بازارهای بزرگ دسترسی داشته باشند و از صرفه‌جوییهای مناسب برخوردار شوند، متوسط اندازه بنگاههای اقتصادی در «اقتصاد نوین» در حال رشد است و منقبض نمی‌شود. گذشته از آن، درست به همان دلیل که اینترنت به پایان عمر شرکتهای بزرگی چون آی. بی. ام منجر نشد، این اقتصاد نیز به غروب عمر دولت منتهی نخواهد گردید؛ بلکه «اقتصاد نوین» نیازمندیهایی را ایجاد می‌کند که بر اثر آن، دولت، خود را بازسازی می‌کند تا سریع‌تر، منعطف‌تر و ماهرانه‌تر عمل کند.

خود، به معنای غروب اقبال دولت است. هواداران خوش‌بین «اقتصاد نوین» امتیازات آن را مورد تأکید و بلکه اغراق قرار می‌دهند و مسایل و مشکلات آن را نادیده می‌گیرند. اینان به درستی اظهار می‌کنند «اقتصاد نوین» جزیره‌ای است که امکانات بسیار بزرگی برای رشد و خلاقیت دارد. آنها می‌کشند تقریباً کلیه مقررات مربوط به تکنولوژی را الغاء کنند، با هزینه‌گذاری دولتی در تحقیق و توسعه (به استثنای هزینه‌های دفاعی) مخالف هستند و اصرار دارند که دولت باید «از سر راه کنار برود». موضوع اخیر، امریکاییان را ملزم می‌کند که در شرایط دشوار، از خودشان دفاع کنند و مراحل گذار را، خود هدایت نمایند. «سرزمین آرمانی» آنان جایی است که دارای

محیط‌زیست منتهم می‌کند. در برخی موارد، این برداشت به وضعیتهای متخاصم داخلی منجر می‌شود. آنها اظهار می‌دارند که وقتی شرکتهای اقتصادی، تکنولوژی نوین را پیاده می‌کنند، کارگران بیکاری می‌شوند و باید کنار گذاشته شوند. در صورتی که اگر این شرکتهای تکنولوژی استفاده نکنند، باید از سود حاصل تغذیه کنند و در نتیجه برای ارتقای سطح مرزها، امکان افزایش سرمایه‌گذاری وجود نخواهد داشت.

بدبینان به درستی خاطر نشان می‌سازند که در شرایط دگرگونیهای اقتصادی، تعدادی بازنده خواهند بود و تعدادی برنده؛ اما راه‌حل پیشنهادی ایشان کند کردن یا توقف کامل فرآیندهای دگرگونی است. نسخه‌ای که این افراد تجویز

است. میان سالهای ۱۹۸۷ و ۱۹۹۶ تولیدات صنعتی سازگار با تورم در ایالات متحده ۲۷ درصد افزایش پیدا کرده است. اما به دلیل سرمایه‌گذاری در تکنولوژی، آموزش و اشکال جدید سازمانهای کار، بنگاههای اقتصادی ایالات متحده توانسته‌اند بهره‌وری خود را حتی با سرعتی بیشتر ارتقاء بخشند. معنای این گفته آن است که نرخ اشتغال در بخش تولیدات صنعتی فقط ۱/۴ درصد کاهش یافته است.

۲) در «اقتصاد نوین»، جهانی شدن و آزمنندی رایج در نظام سرمایه‌داری، دست به دست هم داده‌اند و میزان دستمزدهای کارگران امریکایی را به شکل را که درآورده‌اند. واقعیت: رشد بطئی مرزهای واقعی،

که تکنولوژی‌های اطلاعات، نرخ رشد بهره‌وری را افزایش می‌دهند، پویایی مثبت ادامه پیدا خواهد کرد و در نتیجه به جای این که تعداد فرصتهای شغلی کاهش یابد، به افزایش سطح درآمدها منجر خواهد شد.

۵) بازسازی شرکتها به معنای کاهش تعداد کارگران طبقه متوسط و مشاغل مدیریتی می‌باشد.

واقعیت: طی ۹ سال اخیر، ۳ میلیون شغل مدیریتی اضافه شده است، یعنی تعداد این مشاغل از ۱۴/۸ میلیون در سال ۱۹۸۹ به ۱۸/۰ میلیون در سال ۱۹۹۸ رسیده است.

علی‌رغم این حقیقت که سازمانهای وابسته به «اقتصاد نوین» فاصله نظام سلسله مراتب را تا حدودی کاهش می‌دهند، «اقتصاد نوین» تقاضاهای زیادی برای مشاغل مدیریتی ایجاد می‌کند که روی مقوله‌هایی نظیر کیفیت، نوآوری، طراحی، بازاریابی و امور مالی تمرکز دارند.

۲- وهمهای هواداران «اقتصاد نوین» (خوش‌بینان)

۱) اقتصاد ایالات متحده در نیمه راه رونق اقتصادی بیسابقه‌ای قرار دارد که از اوایل دهه ۱۹۸۰ شروع شده است.

واقعیت: رشد سرانه محصول ناخالص داخلی، بهره‌وری و سطح مزدها در دهه ۱۹۸۰ پایین‌تر از نرخهای رشد دهه ۱۹۶۰ و آغاز دهه ۱۹۷۰ بوده است.

با این که رشد فرصتهای شغلی در دهه ۱۹۸۰ و ۱۹۹۰ بالاتر از دهه‌های ۱۹۶۰ و ۱۹۷۰ بوده است، اما نرخ بهره‌وری و سرانه محصول ناخالص داخلی با سرعتی به اندازه نصف فرصتهای شغلی رشد کرده‌اند.

۲) نابرابری درآمدها یک مسئله جدی و اساسی نیست.

واقعیت: میان سالهای ۱۹۸۰ و ۱۹۹۶، درآمدهای واقعی ۵ درصد از خانوارهای ثروتمند آمریکایی حدود ۸۵/۰ درصد افزایش یافته، در صورتی که افزایش درآمدهای واقعی ۴ درصد از خانوارهای فقیر این کشور ۶۰/۰ درصد بوده است. نابرابری در آمد خانوارهای آمریکایی

مواد غذایی ارزانتر شد (مصرف‌کنندگان آمریکایی، نسبت به هر ملت دیگر، سهم کمتری از درآمد خود را صرف خرید مواد غذایی می‌کنند)، مصرف‌کنندگان، افزایش درآمد واقعی خود را برای تهیه نیازهای دیگر (مانند اتومبیل، لوازم خانگی، سرگرمی و...) صرف کردند و نتیجتاً در سایر بخشها، فرصتهای شغلی بیشتر ایجاد شد. پایین بودن نرخ همکاری در مدت ۳۰ سال پس از کاهش ظرفیت شرکتها و کاربرد تکنولوژی، روشن می‌کند که تکنولوژی، جمع کل فرصتهای شغلی را در اقتصاد کشور کاهش نمی‌دهد. در شرایطی

نتیجه رشد آهسته بهره‌وری مناسب با اقتصاد جامعه می‌باشد.

در شرایطی که نابرابری درآمدها با دگرگونی تکنولوژی، درون کوچی و کاهش اتحادیه‌های کارگری بستگی دارد، کل درآمد فردی در اقتصاد به رشد نرخ بهره‌وری وابسته است. از سال ۱۹۶۳ تا سال ۱۹۷۳ بهره‌وری کسب و کار و تجارت ۳۵/۰ درصد رشد پیدا کرد، در حالیکه سطح دستمزدها ۳۱/۰ درصد افزایش یافت. میان سالهای ۱۹۸۵ و ۱۹۹۵ نرخ بهره‌وری ۹/۰ درصد و سطح مزدها فقط ۶/۰ درصد افزایش پیدا کرد.

بدون رشد سریع بهره‌وری، افزایش سریع سطح مزد غیرممکن است. بعضیها استدلال می‌کنند که سطح مزدها به این دلیل راکد شده است که سود شرکتها افزایش یافته است. در واقع، اگر سهم درآمد ملی به جای سود سهام شرکتها، به مزدها تعلق می‌گرفت، سطح مزدهای نهایی در میان سالهای ۱۹۷۸ و ۱۹۹۷، به جای ۱۶ درصد، ۲۰/۰ درصد افزایش پیدا می‌کرد.

۳) در «اقتصاد نوین» اکثر مشاغل جدید، کم‌مزد هستند.

واقعیت: مشاغل با مزد کم در حال افزایش هستند، اما مشاغل با مزد بالاتر از آن، افزایش می‌یابند.

میان سالهای ۱۹۸۹ و ۱۹۹۸، مشاغل دارای مزد بالا حدود ۲۰/۰ درصد افزایش پیدا کرد، در حالیکه مشاغل با مزد پایین ۱۰/۰ درصد رشد نمود. در این فاصله مشاغل با مزد متوسط رشدی نشان نمی‌دهد.

۴) دگرگونی تکنولوژی بیش از آنکه مشاغل جدیدی ایجاد کند، مشاغل پیشین را حذف می‌نماید.

واقعیت: تکنولوژی، ترکیب مشاغل را تغییر می‌دهد و بهره‌وری و درآمد را ارتقاء می‌بخشد، اما نرخ بیکاری را تغییر نمی‌دهد. برعکس، «اقتصاد نوین» پویا، نرخهای بیکاری را حدود ۲۵/۰ درصد کاهش می‌دهد.

تکنولوژیهای جدید (مانند تراکتور، بذرهای مقام در برابر آفتها و موارد مشابه دیگر) کاهش مشاغل کشاورزی را تحریک کرده است. هنگامی که قیمت

پی‌نوشت‌ها:

« مقاله‌ای از کتاب در دست انتشار «جهانی شدن و تأثیر آن بر بنگاه‌های کوچک و متوسط اقتصادی»

50- Declaration of Mexico on Informatics, Development & Peace (DMIDP)

۵۱- آرماند مانلارد و هکتور شوکلر، «ارتباطات و تکنولوژیهای اطلاعات: آزادی انتخاب برای آمریکای لاتین»، نورد نیوجرسی، شرکت انتشاراتی اسلکس، ۱۹۸۵، ص ۱۵۹.

52- Periphery

53- Core

۵۴- فرناندو هنریک کاردوزو، «روابط شمال - جنوب در بافت کنونی جهان: وابستگی جهان: وابستگی نوین»، انتشارات دانشگاه دولتی پنسیلوانیا، ۱۹۹۲.

55- Idealistic

۵۶- سیدعثمان الحیسی، مدیریت اسلامی برای تعالی: نفیوت روانی مردم برای زندگی آینده، مؤسسه پرکم بانگان میندا، کوالالامپور، ۱۹۹۸، صص ۹-۲۳۷.

57- Entrepreneurial

58- Individualism

59- General Share Ownership Corporation (QSOC)

60- Consumer Stock Ownership Plan (CSOP)

61- Employee Stock Ownership Plan (ESOP)

62- Michael Dertouzos

63- Laboratory for computer science

64- Information Market Place

۶۵- «سیرخ: مابکل در نوزوس»، دانش آمریکا، ژوئیه، ۱۹۹۷.

66- Tribalism

67- Diversity

68- Humanism

۶۹- مؤسسه سیاست‌گذاری پیشرو، پروژه تکنولوژی، نوآوری و اقتصاد نوین

The Progressive Institute (PPI): Technology, Innovation, & New Economy Project

70- Selective

71- Cohesion

72- Land of milk & honey

73- Dynamic

74- Economies of scale

و متوسط به بازارهای بزرگ دسترسی داشته باشند و از صرفه‌جوییهای مناسب^۳ برخوردار شوند، متوسط اندازه بنگاههای اقتصادی در «اقتصاد نوین» در حال رشد است و منقبض نمی‌شود. گذشته از آن، درست به همان دلیل که اینترنت به پایان عمر شرکتهای بزرگی چون آی. بی. ام منجر نشد، این اقتصاد نیز به غروب عمر دولت منتهی نخواهد گردید؛ بلکه «اقتصاد نوین» نیازمندیهایی را ایجاد می‌کند که بر اثر آن، دولت، خود را بازسازی می‌کند تا سریع‌تر، منعطف‌تر و ماهرانه‌تر عمل کند. ۴) در «اقتصاد نوین»، افزایش قابل توجه سهم نیروی کار، به خویش‌فرمایان (کارفرمایان آزاد) مربوط است.

واقعیات: سهم و نسبت کارفرمایان، در حال حاضر برابر سهم آنها در سالهای گذشته می‌باشد.

بین سالهای ۱۹۷۵ و ۱۹۹۴، نسبت خویش‌فرمایی (مشاغل آزاد) به کل مشاغل، در سطح تقریبی ۸/۷ درصد باقی مانده (جمعاً ۱۰/۶ میلیون کارگر) و در طول زمان در همین سطح پایین قرار داشته است.

افزایش پیدا کرده و رؤیای اکثر آمریکاییان برای دستیابی به «آرمان آمریکایی» تحقق نیافته و زندگی را بر آنها دشوار کرده است. قدرت تاریخی اقتصاد آمریکا در این نهفته بود که بسیاری از آمریکاییان باور دارند که اگر از تحصیلات بالاتری برخوردار شوند، سخت کار کنند و بتوانند از مقررات حداکثر استفاده را به نفع خود ببرند، می‌توانند خوشبخت شوند. اگر این مجموعه فکری پریشان شود، تار و پود اجتماعی آمریکا از هم فرو خواهد پاشید.

۳) گرایشهای تجزیه‌طلبانه و فردگرایانه «اقتصاد نوین» به معنای نابودی شرکتهای اقتصادی عظیم و غروب عمر دولت است.

واقعیات: شرکتهای عظیم و دولت، در حال بازسازی و تقویت خود هستند و به جای اینکه (براساس نظر خوش‌بینان) نقش ضعیف‌تری پیدا کنند، هنوز در اقتصاد جامعه حرف اول را می‌زنند.

نظر بر این که تکنولوژی اطلاعات امکان می‌دهد بنگاههای اقتصادی کوچک

آموزش اصل همیشه پایدار

پیشگامان راجدیل در ۱۶۰ سال قبل در تجزیه و تحلیل علل شکست تعاونیها قبل از تشکیل «تعاونی پیشگامان منصف راجدیل» در سال ۱۸۴۴ میلادی به این واقعیت پی بردند که یکی از علل عمده شکست تعاونیها عدم آموزش اعضا، بخصوص اعضا منتخب (هیأت مدیره) می باشد از اینرو در عهدنامه خود آموزش تعاون اعضا، بخصوص منتخب را، در سرلوحه برنامه کار خود قرار دادند. بعدها محققین اجتماعی خلاصه عهدنامه پیشگامان راجدیل را به عنوان اصول تعاون قلمداد کردند.

و... پیشروان راجدیل ضمن مصوبات سال ۱۸۴۴ به موضوع آموزش تعاونی توجه مخصوصی مبذول نمودند و در واقع آن را سرلوحه اقدامات خود ساخته اند. مردان راجدیل در پیروی از اصل تعلیمات تعاونی آنقدر پیگیر بودند تا آنکه سرانجام توانستند برای اعضا قرائت خانه‌ای تأسیس و یک سری برنامه‌های دیگر تعلیماتی را طرح و اجرا کنند.

انجام این کار در ابتدا، امر زیاد آسانی نبود اما از آنجا که مصمم بودند، بالاخره موفق شدند یک کتابخانه و یک مدرسه برای خردسالان و نیز کلاس اکابر را یکی بعد از دیگری بوجود آورند. پیشروان برای ادامه برنامه آموزش تعاونی، بودجه‌ای از درآمد سالانه شرکت، تعیین و مقرر داشتند که دو و نیم (۲/۵) درصد از سود خالص سالانه کنار گذاشته شده و صرف توسعه تعلیمات تعاونی گردد... موضوع تعلیمات تعاونی بدون کمترین گذشت یا غفلتی باید اجرا شود، حال می‌خواهد در سطح روستا باشد یا در دایره وسیع بین‌المللی»^۱

اتحادیه بین‌المللی تعاون (سخنگوی جهانی نهضت تعاونی) تاکنون سه بار اصول تعاون را مورد بازنگری و اصلاح قرار داده است. برای اولین بار در کنگره پاریس در سال ۱۹۳۷ میلادی. در این کنگره آموزش اعضا به عنوان یکی از اصول مهم تعاون در مجمع عمومی کنگره به تصویب رسید. برای دومین بار در کنگره وین در سال ۱۹۶۶ میلادی مجدداً

آموزش اصل همیشه پایدار تعاون

○ حسین امیری

اشاره

«نهضت تعاونی نیز بدون آموزش تحقق نمی‌یابد یا اینکه خصوصیات تعاونی بودن خود را از دست می‌دهد. علمای تعاون معتقدند تعاونیها با آموزش متولد می‌شوند، با آموزش شکل می‌گیرند و با آموزش موفق می‌شوند و این قانون و مقررات نیست که تعاونیها را موفق می‌دارد بلکه آموزش است که به ایجاد تحول و... قادر است»^۱

انسان از نظر یادگیری موجودی بی‌نظیر است و علت رشد و تکامل انسان همین یادگیری او می‌باشد. یادگیری منحصر به سن خاصی نیست، بلکه همه افراد برای ادامه حیات و هماهنگی و سازش با محیط در حال تغییر خویش مجبورند به طور مداوم مطالب و مهارت‌های جدیدی را فراگیرند. این یافته علمی با آموزه‌های مذهبی ما نیز سازگار می‌باشد «چنین گفت پیغمبر راستگوی زگهواره تا گوردانش بجوی»

نحو مطلوب توسط ادارات کل تعاون با تأمین منابع مالی از محل ۴ درصد حق تعاون و آموزش، برای فراگیران به طور رایگان برگزار می‌شود، دریافت شهریه از فراگیران در دوره‌های آموزشی عملی نیست و از اینرو با آنکه تعدادی از اتاق‌های تعاون استعداد برگزاری دوره‌های آموزشی به طور مطلوب را دارند ولی نمی‌توانند از فراگیران شهریه دریافت دارند، در این زمینه نتوانسته‌اند موفق باشند و در جایی که توانسته‌اند شهریه دریافت دارند (اتاق تعاون گیلان در برگزاری دوره‌های کاردانی اقتصاد و بهره‌وری) توفیق برگزاری دوره‌های موفق را کسب کرده‌اند.

نگاهی به آینده آموزش توسط اتاق‌های تعاون

اتاق تعاون مرکزی در نظر دارد با برطرف شدن تنگناهای مالی در آینده نزدیک و فراهم نمودن موجبات همکاری ادارت کل تعاون، با اتاق‌های تعاون استانها در امر آموزش و تأمین نیروهای انسانی کارآمد در مرکز و استانها برنامه‌های آموزشی خود را به صورت دوره‌های کوتاه‌مدت با همکاری دفتر آموزش وزارت تعاون و سازمان آموزش فنی و حرفه‌ای وزارت کار و امور اجتماعی و دوره‌های بلندمدت از ابتدا دوره‌های کاردانی خود را با توافق معاونت تحقیقات و آموزش و همکاری دانشگاه عملی - کاربردی اجرا نماید.

در دوره‌های آموزشی کوتاه‌مدت، دوره‌های آموزشی مورد نیاز هیأت مدیره، بازرسان، کارکنان و اعضای انواع تعاونیها مدنظر قرار گرفته و دوره‌های آموزشی بلندمدت به ترتیب به مدیران اجرایی و کارکنان اختصاص خواهد یافت.

پی‌نوشت‌ها:

۱- حیداله رسنی شهرباکی، آموزش تعاون، از انتشارات معاونت تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون.

۲- پروفیسور پل لامبر، فلسفه اجتماعی شرکتهای تعاونی، ترجمه حسین سالکی، از انتشارات وزارت کار و امور اجتماعی.

پیشگامان راچدیل در ۱۶۰ سال قبل در تجزیه و تحلیل علل شکست تعاونیها قبل از تشکیل «تعاونی پیشگامان منصف راچدیل» در سال ۱۸۴۴ میلادی به این واقعیت پی بردند که یکی از علل عمده شکست تعاونیها عدم آموزش اعضا بخصوص اعضا منتخب (هیأت مدیره) می‌باشد از اینرو در عهدنامه خود آموزش تعاون اعضا، بخصوص منتخب را، در سرلوحه برنامه کار خود قرار دادند.

مؤثرترین اقدامات آموزش حضوری و انتشار کتب تعاونی برای آموزش مسئولین و تعاونگران بود. با تشکیل وزارت تعاون در سال ۱۳۷۰ طبق مقررات قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی ایران وظیفه آموزش به وزارت تعاون، اتاق‌های تعاون و اتحادیه‌های تعاونی محول گردید. با نگاهی به کارنامه آموزش وزارت تعاون به نظر نگارنده این وزارت در آموزش هیأت مدیره، بازرسان، کارکنان و بعضی از اعضای تعاونیها تا حدود زیادی موفق بوده است و خواننده گرامی می‌تواند با نگاهی به کارنامه آموزش این وزارت این نظر را تصدیق یا رد نماید.

اتاق‌های تعاونی علیرغم داشتن وظیفه آموزش به علل مختلف نتوانسته‌اند در این راستا به نحو مطلوب انجام وظیفه نمایند. همچنین اتحادیه‌های تعاونی نیز متأسفانه با سرگرم کردن خود در امور کسب و کار نتوانسته‌اند وظیفه آموزشی خود را انجام دهند.

به نظر نگارنده علل عدم توفیق اتاق‌های تعاون در انجام وظایف آموزشی عبارتند از: تنگناهای مالی، عدم همکاری اکثر ادارات کل تعاون با اتاقها. علی‌القاعده آموزش می‌تواند از طریق دریافت شهریه از فراگیران، خودکفا باشد. ولی با توجه به اینکه انواع دوره‌های آموزشی و بیشتر به

آموزش تحت عنوان «تعلیمات تعاونی» و به شرح «تمام تعاونیها باید پیش‌بینی لازم را برای آموزش اعضا و همچنین توده مردم معمول دارند. این آموزش باید شامل اصول و فنون تعاونی از نظر اقتصادی و دموکراسی باشد» مورد تصویب مجمع عمومی کنگره قرار گرفت. برای سومین بار در کنگره منجستدر در سال ۱۹۹۵ میلادی مجدداً آموزش تحت اصل پنجم و به عنوان «تعلیمات و اطلاع‌رسانی» و به شرح «تعاونیها برای اعضا، نمایندگان منتخب (هیأت مدیره)، مدیران اجرایی و کارکنان خود تعلیمات را فراهم می‌آورند. به طوریکه آنها بتوانند به نحو مؤثر به پیشرفت تعاونی خود کمک نمایند. آنها عموم مردم به خصوص افراد جوان و رهبران افکار عمومی را نسبت به ماهیت و فواید تعاونی مطلع می‌سازند» مورد تصویب مجمع عمومی کنگره قرار گرفت.

آموزش تعاون در ایران

در فصل بیست و دوم قانون شرکتهای تعاونی مصوب ۱۳۵۰ تحت عنوان «وظایف وزارت تعاون و امور روستاها در مورد شرکتهای و سازمانهای تعاونی در ماده ۱۳۳ به لحاظ اهمیت آموزش سه بند اول وظایف آن وزارت به شرح زیر به آموزش اختصاص یافته است.»

۱- تربیت کارشناسان تعاونی و کمک مالی و فنی به تأسیس و اداره مراکز آموزش و تحقیقات تعاونی.

۲- تربیت و تعلیم نیروی انسانی مورد نیاز شرکتهای و سازمانهای تعاونی مانند مدیران عامل و حسابداران و حسابرسان.

۳- اجرای برنامه‌های ترویج و آموزش برای تفهیم و تعمیق اصول و روشهای تعاونی.

سازمان مرکزی تعاون کشور از طرف وزارت تعاون و امور روستاها و پس از انحلال این وزارت از طرف وزارت کشاورزی و عمران روستایی و وزارت بازرگانی عهده‌دار انجام این وظایف شد و برای انجام مطلوب آنها در تشکیلات خود، اداره کل یا دفتر آموزش را منظور داشت. این سازمان در دوران حیات خود

تعاون را نسخه‌ای برای مداوای تمام ناتوانیهای اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی می‌دانند. وی افزود: تعاونی می‌تواند نقش عظیمی در توسعه اقتصادی، اجتماعی و رفاه عامه مردم ایفا کند. اما این امر احتیاج به تحول فرهنگ، آداب و رسوم و رفتارهای اجتماعی و نحوه تفکر و عملکرد افراد یک جامعه دارد. او با اشاره به فعالیت‌های نظام اقتصادی کشور مبنی بر سه رکن دولتی، خصوصی و تعاونی گفت: البته با توجه به فرهنگ جامعه اوضاع اقتصادی اعم از ملی و بین‌المللی حفظ تعادل منطقی بین سه بخش با گرایش به غیردولتی شدن است و همچنین به دلیل عمل نکردن دولت به تعهداتش در قبال بخش نوپای تعاون، تاکنون این بخش به جایگاه مورد نظر تدوین کنندگان قانون اساسی ارتقا نیافته است.

آفرینش، ۸۱/۶/۷

رئیس هیأت مدیره اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب شد

در پی برگزاری نخستین نشست اعضای جدید هیأت مدیره اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران ابوالقاسم سرحدی‌زاده رئیس کمیسیون اجتماعی مجلس شورای اسلامی به عنوان رئیس هیأت مدیره اتاق تعاون مرکزی جمهوری اسلامی ایران انتخاب شد.

به گزارش روابط عمومی اتاق تعاون جمهوری اسلامی ایران، در این جلسه همچنین محمد اسلامی‌نسب، مدیرعامل اتحادیه سراسری کارمندان کشور به عنوان نایب رئیس هیأت مدیره و دکتر هادی غنیمی‌فرد، رئیس هیأت مدیره اتحادیه تعاونی‌های تولیدی و خدمات تولیدکنندگان، به عنوان منشی هیأت مدیره اتاق تعاون انتخاب شد.

توسعه ۸۱/۶/۸

مدیر عامل صندوق تعاون تسهیلات اختصاصی یافته به بخش تعاون فقط پاسخگوی ۲۵ درصد از متقاضیان است

«اکبر رحمانی» مدیرعامل صندوق تعاون کشور که در همایش بررسی مسائل

تعاون در مطبوعات

○ کیوان بازن

انتخاب، ۸/۵/۱۰

وزیر تعاون: بخش تعاون رقیب بخش خصوصی و دولتی نیست

«علی صوفی» در دیدار با هیأت مدیره جدید اتاق تعاون با اشاره به این که دهه کنونی، دهه تعاون است، گفت: تنها بخشی که می‌تواند با مشکلات و بحران‌های جامعه امروز کشور مقابله و تهدید آن را خنثی کند، تعاون است.

وی در ادامه به ضعف اطلاع رسانی و عدم ارائه آمار دقیق در بخش تعاون اشاره کرد و از تجهیز بخش تعاون بر برنامه توسعه و کاربری فن آوری ارتباطات و اطلاعات خبر داد و گفت: برای فعال کردن اطلاع رسانی به موقع در بین بخشهای مختلف تعاون به تازگی قراردادی در این خصوص منعقد شده است.

صوفی از جمله برنامه‌های در دست اقدام بخش تعاون را اصلاح ساختار وزارت تعاون، اصلاح آیین‌نامه‌ها و قوانین برنامه سوم توسعه نسبت به بخش تعاون و ... عنوان کرد و افزود: در این بخش ظرفیتهای زیادی وجود دارد که به آن عمل نشده است و وظیفه ما این است که این حقوق و ظرفیتهای را احصا کنیم و آیین‌نامه‌ها و مقررات را مورد بازنگری قرار دهیم.

ابزار اقتصادی، ۸۱/۵/۱۶

۸۰ درصد تولید و توزیع در روستاها در اختیار تعاونی‌هاست

محمدرضا رضائی، دبیرکل اتاق تعاون در گفت و گو با ایرنا گفت: در اکثر کشورها در حال توسعه و توسعه نیافته

مستولان به بخش تعاون در باگیری این بخش تأثیر به سزایی دارد.

صدای عدالت، ۸۱/۵/۵

همزمان با هفته تعاون کنگره بزرگ تعاونگران سراسر کشور برگزار می‌شود

همزمان با هفته تعاون، اولین کنگره بزرگ تعاون گران سراسر کشور با همکاری اتاق تعاون و اتحادیه سراسری تعاونی‌های تسلیدی و خدمات تولیدکنندگان برگزار می‌شود.

مردم سالاری، ۸۱/۵/۵

شیلات، صیادان رنج دیده استان خوزستان را با انبوهی از مشکلات تنها گذاشته است

حسین تمیر، مدیرعامل اتحادیه تعاونی‌های صیادان استان خوزستان با اعلام این مطلب گفت: صید بی‌رویه شناورهای عراقی و با شیوه‌های مخرب در آبهای استان خوزستان ادامه دارد و نمی‌دانیم چه کسی به این معضل پایان می‌دهد.

وی با اعتراض به دریافت عوارض از صیادان گفت: عوارض مختلف از صیادان توسط شهرداری اروندکنار و همچنین عوارض بندری و تعرفه صید توسط شهرداری اروندکنار و همچنین عوارض بندری و تعرفه صید توسط اداره شیلات از صیادان اخذ می‌شود. در حالی که در مناطق اروندکنار و آبادان تجهیزات و امکانات بندری از سوی اداره شیلات فراهم نشده است.

وی خاطر نشان کرد: مسئولان شیلات اگر فکر می‌کنند با نشست پشت میز و زیر کولر گازی می‌توانند مشکلات صیادان را حل کنند سخت در اشتباهند. وی افزود: برای ایجاد اشتغال فقط قهرمان شعار دادن هستیم.

بازار کار، ۸۱/۵/۶

از هر ۴ نفر ایرانی یک نفر عضو تعاونی‌هاست

علی حسین شهریور، معاون برنامه ریزی، اموری اقتصادی و آموزش اداره کل تعاون استان تهران ضمن بیان مطلب فوق

ارتباط تنگاتنگ اعضای و مدیران تعاونی‌ها و اتحادیه‌ها می‌شود و زمینه ایجاد وفاق و همدلی را در نزد اعضای بیشتر می‌کند.

او همچنین گفت: طبق قانون، تعاونیها وظیفه دارند مجمع عمومی عادی سالیانه تعاونی‌ها را برگزار کرده و عملکرد تعاونی را به اطلاع اعضای برسانند و این فرصت حداکثر چهار ماه بعد از پایان سال مالی می‌باشد.

اروانه، ارائه گزارش عملکرد هیأت مدیره، عملکرد بازرسان در سال قبل، تصویب صورتها مالی سال گذشته و تصویب بودجه سال جاری و خط مشی آینده را از جمله کارهای مربوط به حوزه کاری این گونه مجامع دانست. وی علت برگزار نشدن این جلسات را نبود آگاهی و آشنایی مدیران با اساسنامه مورد عمل شرکتهای تعاونی ذکر کرد.

کیهان، ۸۱/۵/۳

علی صوفی، وزیر تعاون در دیدار با سفیر کشور مالایو با اشاره به روابط دوستانه با کشورهای آفریقایی برگسترش روابط بین ایران و کشور مالایو تأکید کرد.

کار و کارگر، ۸۱/۵/۳

معاون وزیر تعاون: تورم و بیکاری، حکومت برانداز هستند

سرویس اقتصادی: دکتر محمد مهدوی، معاون تحقیقات، آموزش و ترویج وزارت تعاون در همایش فارغ التحصیلان دانشگاهها، تعاون و اشتغال گفت: عمده مشکل اقتصاد کشور، بیکاری است. وی افزود، هم اکنون بیش از سه میلیون و یکصد هزار متقاضی کار در کشور وجود دارد که با توجه به آمار بیکاریهای پنهان، فصلی و مشاغل کاذب این رقم بیش از این تعداد خواهد بود. مهدوی گفت: برای ایجاد سالانه ۷۶۵ هزار شغل در کشور بیش از ۱۵ تریلیون ریال سرمایه لازم است که این امر نیاز به داشتن محیط امن برای سرمایه‌های داخلی و خارجی دارد. وی با تأکید بر ضرورت توجه به بخش تعاون افزود: اعتقاد افشار مختلف مردم و

مشکلات اتحادیه‌ها و تعاونی‌ها در رابطه با مقررات صندوق تعاون و ارائه راهکارهای عملی برای رفع مشکلات در جمع تعاونی‌های استان اصفهان سخن می‌گفت: با بیان مطلب فوق گفت: تعاون یک پدیده اجتماعی است که اصالتاً اجتماعی است ولی رسالتاً در شرایط فعلی به صورت اقتصادی جلوه کرده است. وی گفت: گرچه دومین بخش اقتصادی کشور از ظرفیت و قابلیت مناسب برخوردار است لیکن ضعف اجرایی در بخش تعاون باعث گردیده که بر قابلیت و توان این بخش سایه انداخته و عملاً بخش را مظلوم‌تر از آن چه بوده جلوه داده است.

رسالت ۸۱/۵/۲۲

وزیر تعاون: رویکرد وزارت تعاون، حضور مردم در تشکیل تعاونی‌ها است

به گزارش روابط عمومی وزارت تعاون، مهندس صوفی، در نشست اعضای هیأت مدیره اتاق تعاون گفت: تعاونیها، در قسالب اتحادیه‌های شهرستانی و سراسری و در نهایت اتاق تعاون جمع می‌شوند و این تعبیر که اتاق تعاون مظهر تعاونیهاست تعبیر درستی است. وی افزود: عملکرد ما به طور مستقیم در عملکرد تعاونیها در بخش مردمی متجلی است و اگر تعاونیها بتوانند در جامعه نمود داشته باشند، به یقین وزارت تعاون در انجام رسالت خود موفق است.

جمهوری اسلامی، ۸۱/۵/۱

معاون تعاون استان تهران: عملکرد تعاونی‌ها باید در مجامع عمومی به اطلاع اعضای برسد

خبرگزاری جمهوری اسلامی: «الیاس اروانه» معاون امور تعاونی‌های اداره کل تعاون استان تهران نسبت به برگزار نشدن به موقع جلسات مجامع عمومی برخی از شرکتهای تعاونی و اتحادیه‌ها در سطح استان تهران انتقاد کرد.

وی روز گذشته گفت: از هشت هزار تعاونی این استان فقط حدود ۵۰۰ تعاونی در سال مجمع خود را به موقع برگزار می‌کنند. وی افزود: برگزاری به موقع جلسات مجامع عمومی تعاونی‌ها، موجب

دیگری بدهد. به گفته او ۱۰۰ میلیارد ریال اعتبار فنی امسال به وزارتخانه تعاون داده شد. وی اضافه کرد: از این مبلغ ۲۵ درصد معادل ۲۵ میلیارد ریال آن به صورت یارانه و کمک بلا عوض در اختیار تعاونی‌ها قرار می‌گیرد. به گفته وی، این یارانه در اختیار تعاونی‌هایی قرار می‌گیرد که در زمینه تولید، اشتغال و صادرات فعالیت خوبی داشته باشند.

انتخاب ۸۱/۵/۲۶

سارقان مسلح رئیس صندوق تعاون (شعبه شهرستان نهاوند) را به قتل رساندند

سرهنگ مهدی زینعلی رئیس مرکز اطلاع رسانی فرماندهی انتظامی همدان گفت: سه سارق مسلح، روح‌الله رضایی رئیس صندوق تعاون شعبه شهرستان نهاوند را به ضرب گلوله به قتل رساندند. وی گفت سارقان به نامهای مرتضی، محمد و علی با استفاده از سلاح گرم به قصد سرقت به صندوق تعاون نهاوند مراجعه و کارکنان آنرا تهدید کردند.

کار و کارگر ۸۱/۵/۲۸

مدیرکل تعاون استان تهران خبر داد: تشکیل شرکتهای تعاونی مشاوره در امور سرمایه‌گذاری

هوشمند صفایی مشاور و مدیرکل تعاون استان تهران گفت: در اجرای بند ق تبصره ۳ قانون بودجه سال ۸۱ تعاونیهای مهندسی مشاور در امور سرمایه‌گذاری به منظور پاسخگویی به نیازهای مشاوره‌ای در بخش تعاون تشکیل می‌شوند. وی افزود: از جمله وظایف این تعاونیها امکان سنجی و زمینه‌یابی اجرای طرح‌های اقتصادی با توجه به مزیت‌های نسبی منطقه و سیاستگذاری دستگاههای تخصصی و همچنین تهیه طرح توجیهی فنی، اقتصادی و مالی برای فعالیتهای فوق‌الذکر می‌باشد.

خراسان ۸۱/۵/۲۸

مدارس تعاونی تأسیس می‌شود

وزیر آموزش و پرورش گفت: اولویت برای تشکیل مدارس تعاونی با کسانی است که معلم یا فارغ‌التحصیل تربیت

کمیسیون اقتصادی مجلس، در محل این کمیسیون برگزار شده، آقای صوفی با ارائه گزارشی به تشریح فعالیت‌های این وزارتخانه و نحوه تخصیص اعتبارات به صورت وام به تعاونی‌ها توضیحاتی را ارائه کردند.

بهرامی با اشاره به ناراضی‌های کشاورزان از خرید محصولات کشاورزی اظهار داشت: یکی از بزرگترین مشکلاتی که کشاورزان ما با آن مواجه هستند، عدم خرید به موقع محصولات کشاورزی است. اجرا نشدن این سیاست موجب می‌شود تا هر سال کشاورزان ما با آسیب‌های جدی مواجه شوند، در صورتی که وزارت تعاون می‌تواند از طریق مشارکت دادن تعاونی‌هایی که در روستاها فعال هستند، در موقع برداشت محصول، محصولات کشاورزی را از آنها خریداری کرده تا کشاورزان متضرر نشوند و بتوانند به حیات اقتصادی خود ادامه دهند.

وی خاطر نشان کرد: برای موفقیت وزارت تعاون باید دولت و مجلس بودجه‌های کافی و لازم را در اختیار این وزارتخانه قراردهند و در اعطای تسهیلات به متقاضیان نظارت کافی را اعمال کنند.

حیات نو ۸۱/۵/۲۴

معاون وزیر تعاون: یک سوم

تعاونی‌های کشور غیر فعال هستند

به گزارش ایرنا علی صالح آبادی معاون وزیر تعاون ضمن بیان این مطلب افزود: از ۶۰ هزار تعاونی به ثبت رسیده تنها ۴۰ هزار تعاونی فعال هستند. وی گفت: در اجرای برنامه‌های جدید این وزارتخانه که با نگاهی نو و مدرن صورت می‌گیرد در نظر است تا کلیه تعاونی‌هایی را که شناسایی و در یک پروسه از گردونه تعاونی‌ها خارج شوند.

صالح آبادی همچنین قانون کار را یکی از موانع سر راه اشتغال و رفع بیکاری در کشور عنوان کرد و گفت: انتظار می‌رود مجلس قانون کار را اصلاح کند. وی افزود این قانون یک دهه قبل نوشته شده و باید سیستمی طراحی شود که اگر کارگر با کارمندی کارایی دارد به جای ۳۰ سال ۵۰ و اگر کارایی ندارد جای خود را به فرد

گفت: بخش تعاون به عنوان یکی از بخشهای سه‌گانه اقتصادی نقش حساسی را در اقتصاد دارد. وی که در جمع مدیران، اعضاء و کارکنان تعاونی شیشه و آینه استان تهران سخن می‌گفت افزود: هماهنگی بین تعاونی‌ها با یکدیگر و با اتحادیه‌ها و اتاق تعاون امری ضروری است تا بتواند از مزایای دولتی و استعدادهای موجود در این نقش بهره ببرند و به حقوق قانونی خود برسند.

ابرار اقتصادی، ۸۱/۵/۱۷

وزارت تعاون مرجع صدور مجوز تشکیل اتحادیه‌های تعاونی شناخته شد

بررسی لایحه استفساریه ماده ۵۱ قانون بخش تعاونی اقتصاد جمهوری اسلامی نخستین دستور جلسه علنی مجلس بود که از تصویب نمایندگان گذشت.

در این استفساریه از کمیسیون اقتصادی خواسته شد، به این پرسش پاسخ دهد که آیا مفاد تبصره دو ماده ۴۳ قانون بخش تعاونی اقتصاد کشور که به موجب آن برای هر موضوع فعالیت در شهرستان فقط یک اتحادیه تشکیل می‌شود، نفی کننده صلاحیت وزارت تعاون برای صدور مجوز تشکیل و ثبت اتحادیه‌های تعاونی است یا خیر؟ به گزارش ایرنا، نظر کمیسیون اقتصادی، چنین بود: مفاد تبصره دو ماده ۴۳ قانون مذکور نفی‌کننده صلاحیت و اختیار وزارت تعاون دایر بر صدور مجوز تشکیل و ثبت اتحادیه‌های تحت نظارت نیست. پس از طرح این لایحه، نمایندگان به پاسخ کمیسیون اقتصادی در باره استفساریه رای مثبت دادند و این لایحه از تصویب گذشت.

مشهری ۸۱/۵/۲۰

در نشست وزیر تعاون و اعضای

کمیسیون اقتصادی عنوان شد:

مشارکت وزارت تعاون در بخش‌های کشاورزی و تولیدی افزایش می‌یابد

قهرمان بهرامی، عضو کمیسیون اقتصادی مجلس، با بیان این مطلب در گفت و گو با خبرنگاران ما افزود: در جلسه‌ای که با حضور وزیرتعاون، معاونان ایسن وزارتخانه و همچنین اعضای

کار و کارگر ۸۱/۵/۳۰ بانک تجارت طرح‌های اشتغال‌زایی تعاون را پس فرستاد

هوشمند صفایی مدیرکل تعاون استان تهران گفت: بخشی از اختیارات اداره کل تعاون استان تهران به اتاق جدیدالتاسیس تعاون تهران واگذار خواهد شد. وی افزود: از جمله این اختیارات واگذاری واحد رسیدگی به شکایات است که به اتاق تعاون اجازه می‌دهد مستقلاً به اعتراض و انتقادات اعضاء نسبت به عملکرد هیئت مدیره تعاونی‌ها رسیدگی و اتخاذ تصمیم کند. صفایی که در جلسه اشتغال استان تهران صحبت می‌کرد همچنین با اشاره به عدم همکاری بعضی بانکها درخصوص جذب طرحهای تعاونیها به ویژه در بخش خدمات گفت: متأسفانه از ۷ الی ۸ طرح تبصره ۲۹ سال ۸۰ ارسالی به بانک تجارت هیچکدام تأیید و مورد پذیرش و پرداخت قرار نگرفته است.

ضرورت‌های امروزی نسل سوم انقلاب تأکید کرد: مدارس غیرانتفاعی الگویی است که می‌تواند به برخی از نیازهای جدید نسل سوم انقلاب پاسخ دهد و هم مشارکت و اراده مردم را در رفع این نیازها افزایش دهد.

وی افزود: بخش تعاون نیز با توجه به ظرفیتهای خود عهده‌دار مشارکت و راه‌اندازی مدارس شده، هرچند هنوز در اول راه است. صوفی ادامه داد: مشارکت بخش تعاون در این راه به معنی حذف بخشهای دولتی و خصوصی و گرفتن سهم نیست بلکه هدف ادای وظیفه و پرکردن خلأ در بخشهایی است که احتیاج به کمک دارند.

جهان اقتصاد ۸۱/۵/۲۹ انتصاب در وزارت تعاون

علی صوفی وزیر تعاون طی حکمی عبدالعلی حسینیان را به سمت مدیرکل تعاون استان سمنان منصوب کرد.

معلم هستند. به گزارش ایرنا مرتضی حاجی روز یکشنبه در همایش مدیران شرکتهای تعاونی مدارس غیر انتفاعی سراسرکشور در اردوگاه شهید باهنر افزود: مدارس تعاونی ویژگی متفاوتی با سایر مدارس دارند. وی تأکید کرد: شرط لازم برای مدارس تعاونی این است که اصول و ارزشهای تعاونی در آن حاکم باشد و نباید از محبوبیت نام تعاونی سود جویی شود.

جهان اقتصاد ۸۱/۵/۲۹ وزیر تعاون: مدارس تعاونی غیرانتفاعی تبلور مشارکت مردمی در رفع نیازهای آموزشی هستند

اولین همایش مدیران شرکتهای مدارس غیرانتفاعی سراسر کشور به همت وزارتخانه‌های تعاون و آموزش و پرورش صبح امروز در محل اردوگاه شهید باهنر آغاز به کار کرد. مهندس علی صوفی وزیر تعاون در این همایش با اشاره به نیازها و

رسیدگی، باقیمانده آن را پس از کسر هزینه‌های انجام شده، به طرفین مسترد خواهد کرد.

ماده ۲۸: ممنوعیت داوری

اعضای هیأت مدیره و مدیرعامل اتحادیه‌های تعاونی و رؤسا، مدیران و دبیران اجرایی اتاق‌های تعاون جز در صورت توافق صریح طرفین نمی‌توانند به سمت داور انتخاب شوند.

ماده ۲۹: موارد پیش‌بینی نشده

داوری اختلافات داخلی و خارجی در موارد و موضوعاتی که در مقررات حاضر پیش‌بینی نشده است، به ترتیب تابع مقررات عمومی و آئین رسیدگی مندرج در باب هفتم قانون آئین دادرسی دادگاههای عمومی و انقلاب در امور مدنی مصوب سال ۱۳۷۹ و قانون داوری تجاری بین‌المللی مصوب ۱۳۷۶ خواهد بود. این مقررات در شش بخش و بیست و نه ماده تهیه شده و در تاریخ به تصویب وزیر تعاون رسیده است.

باشد، مفاد آن ملاک عمل خواهد بود.

ماده ۲۶: تأمین هزینه‌ها

- ۱- پرداخت هزینه‌های موضوع مواد قبل به عهده طرفین خواهد بود مگر آنکه در قرارداد داوری ترتیب دیگری مقرر شده باشد.
- ۲- پرداخت دستمزد کارشناس یا هیأت کارشناسی و حق مأموریت داوران در مواردی که به تقاضای هریک از طرفین صورت گرفته باشد، به عهده طرف متقاضی است.

ماده ۲۷: پیش‌پرداخت هزینه‌ها

- ۱- هریک از طرفین موظف است قبل از شروع جریان داوری پنج درصد از بهای خواسته را به منظور تأمین بخشی از هزینه‌های مربوطه به مرجع داوری پرداخت نماید. شروع داوری منوط به واریز وجه مذکور به حساب مرجع داوری است.
- ۲- مرجع داوری از محل وجوه مزبور هزینه‌های مورد نیاز را تأمین و در صورت ختم رسیدگی و یا عدم امکان ادامه

